Sud

Revistă editată de „Asociația pentru Cultură și Tradiție Istorică Bolintineanu"

1-2

NR. 1-2 SERIE NOUĂ (190-191) • ANUL XXI • Ianuarie-Februarie 2017

apare din anul 1996

Publicată cu sprijinul Primăriei și Consiliului Local Bolintin Vale

www.revistasud.ro

Editorial

Adevăruri

Vasile GRIGORESCU

De ceva vreme s-a răspândit formula „adevărurilor alternative". M-au învățat acasă că alternativa la adevăr este minciuna, nicidecum un alt adevăr. Să am grijă la „anturaj" că pervertește și etichetează (umbli cu X, ești/devii X). La școală am învățat că drumul spre adevăr/cunoaștere începe de la fapte, trece prin filtrul experienței (Kant), se stabilește prin interpretarea faptelor (Nietzsche), se consolidează prin confruntarea interpretărilor (Foucault), dar, mai ales, că „Omul este măsura tuturor lucrurilor".

Oferim câteva fapte, ce pot ușor deveni „adevăruri alternative" prin intervenția unui „jurnalist binevoitor".

Pe la sfârșit de secol XIX Bolintinul avea un primar atipic. În sensul că poseda o temeinică și exersată pregătire juridico-administrativă, în plus, era de viță nobilă. Aceasta într-o epocă în care mulți aleși semnau „cu ștampila" și nu se depărtaseră mai mult de o poștă de casă. La acest primar al nostru, pe nume Constantin Șt. Bolintineanu, sosește un ordin al medicului-șef al județului, care cerea înființarea urgentă de „latrine primitive" în comună. Urmează o savuroasă corepondență, prin care primarul demonstra medicului că-i cere să rezolve o problemă inexistentă, pentru că la sate dejecțiile umane dispar imediat ce sunt produse prin intervenția câinilor, adevărați „agenți sanitari ai satului românesc". După un schimb de replici desprins parcă din Caragiale, Bolintineanu consimte să dea curs ordinului, solicitând întocmirea unui proiect pentru realizarea de latrine moderne, cu apă curentă și canalizare. I se răspunde că pentru comunele rurale nici nu se pune problema.

În vremea Primului Război Mondial, un grup de săteni opresc în forță câteva care cu lemne ale unui moșier local, avocatul Toma Boată, care solicită intervenția jandarmilor. Sătenii reclamau că printre lemne au găsit ascuns porumb, în condițiile în care se aflau în mare nevoie, iar legea prevedea să li se vândă lor. Avocatul susținea că era pentru niște găini ce le ținea la București și nicicum pentru speculă cum acuzau țăranii.

Primarul mai sus evocat a decis să dea nume străzilor ce până atunci erau numite linii. Așa s-au născut străzile D. Bolintineanu sau Lt. Tănescu (erou de război). Decenii mai târziu, regimul comunist le consideră „neconforme" și astfel strada Octavian Goga devine 23 August, străzile D. Bolintineanu și C-tin Șt. Bolintineanu devin Republicii, Lt. Tănescu, Partizani etc. Așa au rămas până azi, ba mai mult, moderna companie de electricitate nici măcar nu le numește străzi, ci ulițe !

Extrag câteva date privitoare la audiența televiziunilor de știri: România TV (574.000 telespectatori pe minut; 47,7% persoane peste 65 ani; 2,2% persoane între 25 și 34 ani), Antena 3 (553.000; 40,5%; 2,7%), B1TV (121.000; 37,6%; 4,1%), Realitatea TV (116.000; 36,8%; 4,8%), Digi24 (92.000; 27,4%; 12,5%). Dacă le corelăm cu datele legate de gradul de pătrundere al mijloacelor digitale în funcție de vârstă și le punem în relație cu dispariția presei scrise din majoritatea localităților țării, consider că am identificat o deficiență structurală și credeam că rolul Statului, prin mecanismele sale, ar fi fost să intervină și să o corijeze.

Televiziunile de știri, pentru un masiv segment al populației, sunt unicul vehicul prin care informația se oferă spre analiză. Or, remarcăm o modificare evidentă a eticii ziaristului. Jurnalismul s-a născut pentru a spune adevărul. Prin asta se diferențiază de literatură. Jurnalismul de calitate spune adevărul, literatura bună minte frumos. Ziaristul descrie fapte, scriitorul creează ficțiuni. Numai că, de la o vreme, jurnalismul nu mai pornește de la fapte, precum cândva, când informa imparțial și se pretindea a fi „câinele de pază al democrației", cel ce-i ține pe cetățeni în stare de alertă, vigilenți la „anturajele" nesănătoase. Însă, ceea ce este cu adevărat alarmantă este impunitatea jurnalistului în fața minciunii. Pentru că minciuna este moartea adevărului, iar adevărul se află în agonie.

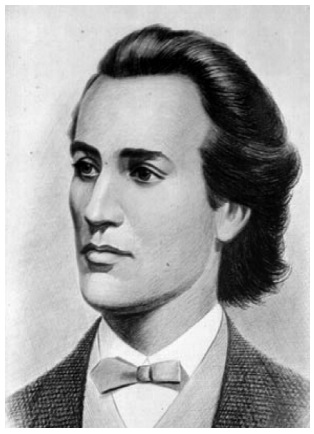
Este ușor pentru cei puternici să cumpere câteva zeci de „voci" prin care să enunțe o interpretare proprie, subiectivă a realității, care se transformă în adevăr, deoarece reușesc să convingă majoritatea. Astăzi, mai mult ca niciodată, prin desfășurarea implacabilă a mijloacelor de comunicație, adevărul a devenit produsul puterii.

Nu înseamnă că nu mai există „adevăruri alternative" pe lângă cele create de puternicii zilei. Ele se pot ivi – nu zic impune ! – numai dintr-o bună educație și includ aici școala și morala; criterii și principii nu numai clare, dar și imuabile – hoțul, mincinosul, manipulatorul, fățarnicul au fost etichetați bine de strămoșii noștri și nu trebuie să le „reîncadrăm" apucăturile.

Prin urmare, într-o epocă în care mass media lucrează preponderent pentru interese particulare, când ziarele nu mai ajung la cititor, când mediile alternative sunt lipsite de critici autentici, tot cultura clasică, tot cei șapte ani de acasă, tot un bun și imparțial educator te pot ajuta să distingi adevărul de impostură.

Un câne-i omenirea

de Mihai Eminescu

Un câne-i omenirea, cu o caldare veche
De coada lui legată... şi nu-ntrebaţi de ce ?
Noaptea ca şi poeţii îţi urlă la ureche,
Ca un ostaş de gardă el latră-n trecători,
Ca tinerii la baluri e don Juan de stradă,
Se hârâie în ură, se pupă-n promenadă,
Ca omul are patimi, ca el este zelos
De-a înmulţi nainte tot neamu-i păcătos.
Dar omul are-atâtea: cugetători el are,
Poeţi, artişti, istorici, cugetători-căldare.

PATRIMONIU

Hanul de la Ciorogârla pag. 16

Am citit despre...

Suplimentarea fondurilor la Cultură

Florentin POPESCU

Dacă este adevărat – și deie Domnul să fie ! – că în anul în care am intrat se vor suplimenta fondurile pentru domeniul Culturii cu 50%, cum se stipula în Proiectul de buget, trăim cu adevărat un moment istoric, mai ales dacă facem o mică retrospectivă și ne amintim că din 1989 încoace de fiecare dată când s-a pus problema unor economii la nivel național s-a tăiat și s-a tot tăiat de la acest sector. Sau, dacă nu s-a tăiat (că nu mai era de unde) s-au stabilit din capul locului sume totdeauna insuficiente, considerându-se (greșit, desigur !) că și fără cultură se poate merge înainte.

(continuare în pag. 2)

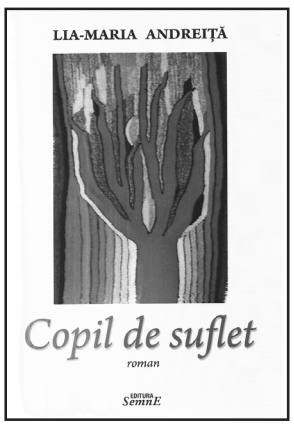
Ion Andreiță
Frumoase cărți de doamne și domnițe pag. 4

Titus Vîjeu
Cărțile Sudului pag. 5

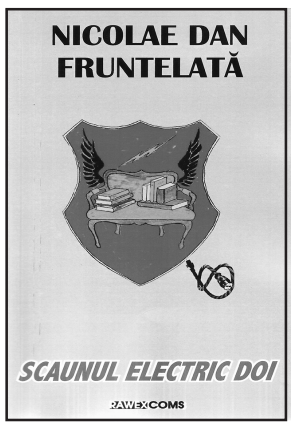
Florentin Popescu
Cărțile prietenilor mei pag. 8

Marian Grigore
Spitalul Poenărescu
Un (posibil) spațiu al artelor pag. 17

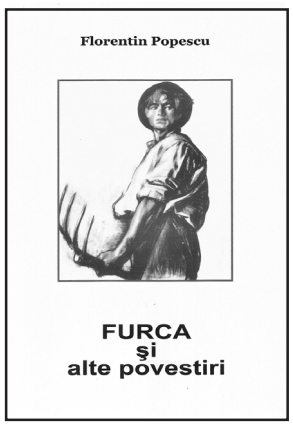
Biblioteca SUD-ului

Lia-Maria Andreiță, ***Copil de suflet***, București, Editura Semne, 2016. „Lia-Maria Andreiță este înzestrată de Dumnezeu cu har pentru artă; de aceea a făcut diplomație, că și diplomația este o artă. Cu studii juridice și doctorat în drept, a parcurs toate treptele diplomatice, specializată mai cu seamă în diplomația culturală și consulară, loială țării și dedicată nouă. A activat la Paris și la Roma... În anii din urmă s-a dedicat scrisului. Pe măsura talentului omnipotent de care aminteam, cartea de azi, suntem absolut convinși, va rupe gura târgului ! [...] Noi așteptăm cu încredere (și) romanul vieții diplomatice." (Constantin Lupeanu)

Nicolae Dan Fruntelată, ***Scaunul electric doi***, București, Editura RawexComs, 2016. *Voi, frații mei care umblați pe stradă, care aveți dileme în a cumpăra două pâini ori una, care nu știți dacă mâine veți mai avea ori nu servicii, vi se va mai plăti ori nu pensia, voi, prietenii mei slabi și triști într-o țară veselă unde se mănâncă mici la sărbători și se dandează un fel de Gopak la Ziua Unirii, voi, cei care votați ca orbii din patru în patru ani, cei care alegeți cu ochii închiși niște reprezentanți de frunte ai Poporului Gras, ascultați un scriitor bătrân, poate acrit de lume, poate scârbit de aura puterii care înconjoară Poporul Gras.*

Florentin Popescu, ***Furca și alte povestiri***, București, Editura RawexComs, 2016. *Și, lumea, văzând că nici măcar preotul nu reușește să dezlege misterul bătrânei, începu să fabuleze în fel și chip: ba că ar fi fost vorba despre moșul babei, care ar fi murit cine știe cum, ba că numele de femei ar fi fost ale fetelor ei pe care le-ar fi pierdut cine știe cum, în vreun accident ori de vreo boală, după care Bica și-ar fi luat lumea-n cap și ar plecat unde a văzut cu ochii, ba că, dimpotrivă, cel pomenit și cele pomenite i-ar fi făcut cine știe ce rău bătrânei și că sufletul ei curat îi cere lui Dumnezeu să ierte totul. Ba că una, ba că alta, că gura satului nici pământul n-o oprește să sporovăiască.*

Titus Vîjeu, ***Gândul și șoapta: antologie lirică***, Cluj Napoca, Editura Scriptor, 2016. „Poet-cărturar, Titus Vîjeu își poartă cu deplină stăpânire de sine și măiestrie corabia inspirației de la frăgezimea poeziei populare la izvoarele moderne sau chiar moderniste, fiind familiarizat cu marea poezie a lumii, adusă de el, sistematic, în emisiuni radio de mare varietate și anvergură. De la firești tresăriri blagiene, ca în *Lumina grâului*, trecând pe lângă sonurile inconfundabile ale lui Nichita Stănescu din *Forma strigătului*, Titus Vîjeu ne duce apoi până la această amplă și neașteptată panoramă, *Poezia modernă*..." (Ion Brad)

Am citit despre...

Suplimentarea fondurilor la Cultură

(urmare din pag. 1)

Înainte, unde ? Către ce ? Ne-am întrebat și continuăm să ne întrebăm când vedem că trăim pe pielea noastră o tranziție care nu se mai termină.

Guvernele și parlamentele care s-au succedat din 1990 încoace au privit cu superficialitate Cultura și prea puțini au fost aceia care au deschis gura să arate că acest domeniu este foarte complex și că de ceea ce se întreprinde în acești ani depinde în mare parte viitorul.

O națiune puternică nu numai economic și social, ci și cultural, spiritual nu se poate construi decât prin unirea eforturilor tuturor membrilor ei și având în vedere toate sectoarele vieții, într-un echilibru necesar, păstrat într-o continuitate ce nu trebuie fragmentată la schimbarea guvernelor și a orientărilor politice. Deducem de aici că avem nevoie de strategii pe termen lung, de viziuni cuprinzătoare și totodată unitare.

Ca popor, pe noi românii ne-a fericit Dumnezeu cu valori culturale și spirituale deosebite și pentru care multe națiuni de pe mapamond ne pot invidia. De aceea se impune să avem grijă de ele și să sporim tezaurul pe care îl avem, ducând, astfel, mai departe tradițiile lăsate de înaintași.

Vestea sporirii fondurilor alocate Culturii (repetăm: Deie Domnul să fie așa !) nu poate decât să ne bucure și să ne dea speranțe noi pentru viitor.

Poate că nici un alt domeniu de la noi n-a avut de suferit și de pătimit din 1989 și până azi cum s-a întâmplat cu cel despre care scriem aci.

Derobat de instituții importante și valoroase (edituri, reviste culturale ș.a.), Ministerului Culturii i-au rămas, totuși, multe în sarcină. Ne gândim, mai abitir chiar, la muzeele centrale și la cele județene, zbătându-se în tot felul de lipsuri, apoi la șantierele arheologice în care s-au început și s-au abandonat săpăturile și la zecile de cinematografe, dacă nu cumva au fost acaparate de hulpavi întreprinzători pentru a deschide acolo baruri și restaurante, ca și la casele de cultură care, așijderea, n-au avut nici ele o soartă mai bună. Nu în ultimul rând ne mai gândim și la sprijinul pe care l-ar putea primi uniunile de creație, izgonite din spațiile lor în urma retrocedărilor de clădiri, având nevoie imperioasă de locuri adecvate profilului lor.

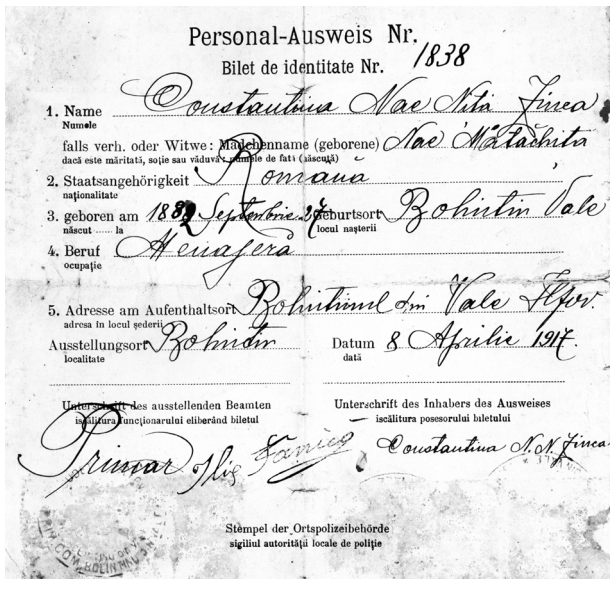
Și ne mai gândim…dar la câte nu ne putem gândi când e vorba de cultură, de cei care o făuresc și de cei care au nevoie de ea, ca o componentă indispensabilă a vieții.

Aici, în acest domeniu se pot derula zeci și sute de proiecte benefice pentru noi, cei de azi, dar și pentru generațiile viitoare. Totul este să se dorească și să se sprijine aceste demersuri.

Nu știm (și poate vom afla dacă va exista o transparență, care se tot clamează la fiecare pas) dacă cei 50% din bani vor fi investiți și în acțiuni concrete sau sunt destinate doar creșterii fondului de salarii (binevenită și necesară și aceasta), însă, vrem să credem că la împărțirea banilor vor exista raționamente corecte și criterii pe măsură. Altfel, dacă se va face totul doar printr-o simplă semnătură dintr-un birou, al ministrului de resort sau al altui important factor de răspundere din subordinea sa, degeaba a crescut bugetul. Să așteptăm și vom vedea.

BOLINTIN - Istorie în imagini

Imaginile provin din colecția Asociației pentru Cultură și Tradiție Istorică Bolintineanu

Personal-Ausweis Nr. 1838
Bilet de identitate Nr.

1. Name (Numele): Constantina Nae Nita Finca
falls verh. oder Witwe: Mädchenname (geborene) (dacă este măritată, soție sau văduvă, numele de fată (născută)): Nae Matachita
2. Staatsangehörigkeit (naționalitate): Romana
3. geboren am (născut ... la): 188[illegible] Septembrie 27 Geburtsort (locul nașterii): Bolintin Vale
4. Beruf (ocupație): Menajera
5. Adresse am Aufenthaltsort (adresa în locul ședерii): Bolintinul din Vale Jud.
Ausstellungsort (localitate): Bolintin Datum (dată): 8 Aprilie 1917

Unterschrift des ausstellenden Beamten (iscălitura funcționarului eliberând biletul): Primar Ofiș
Unterschrift des Inhabers des Ausweises (iscălitura posesorului biletului): Constantina N. Nita Finca

Stempel der Ortspolizeibehörde (sigiliul autorității locale de poliție)

Act de identitate din timpul ocupației germane la Bolintin Vale (nov. 1916-mai 1918)

Clădirea locuință și prăvălie a lui Fane Cârstoi (2004), înainte a lui Tănase Ilarian

Concurs de planorism la Bolintin Vale în anii '50

SUD, PÂNĂ LA CAPĂT

La marginea câmpiei, la marginea lumii

Nicolae Dan Fruntelată

Despre scriitorul Ștefan Mitroi vorbesc. El a ajuns cu scrisul lui înflorit și fantast la marginea câmpiei nebune, la marginea lumii. De aici se poate cădea numai în literatură.

Și-a deschis drumul spre proză luându-și casa cu el, purtând-o în suflet ca un melc vrăjit, știindu-i incantațiile, descântecele și poveștile, alergând prin Deliorman ca niște păsări de vânt.

Pe urmă a plecat puțin după umbra marelui Saramago, lusitanul, s-a mutat și într-un lătrat de câine al lumii din periferiile marelui oraș.

Dar se întoarce la el acasă, în *bâlciul de argint* al copilăriei, al tinereții, al speranțelor zadarnice, al țării care se vinde în piața istoriei:

***Zărzărică, zărzărea/ Ia auzi, lume, colea/ Se mărită țara mea*.**

Cartea asta care se cheamă chiar așa, *Bâlciul de argint*, este povestea unui sat românesc mitic, a unui sat dispărut care nu mai există decât în amintirea mamei, Ioana Saredulce, mama autorului, mama câmpiei, mama noastră a tuturor celor născuți aici, în Sud, amintire încăpătoare, aproape fără granițe. Ioana Saredulce presimte războaiele și revoluțiile, le mută în apropierea ei, aude coloana de soldați și strigăte de moarte, ea are un dar pe care îl transmite fiului, Fănuță, acel dar de Casandră care știe mersul istoriei, dar nu poate să i se împotrivească niciodată. În această formă, în această tavă de argint așezată pe râurile din Câmpia Burnazului, pe oasele satelor mici, ascunse parcă de lume, își toarnă Ștefan Mitroi poveștile.

Și pe aceea a fostului milițian Budirincă, nebunul care prindea câini cu lațul și le dădea foc pentru că în mintea lui bolnavă câinii furaseră pomana tatălui său, așternută în curtea bisericii de maică-sa.

Când, de fapt, sfinții și îngerii fugiți din icoanele bisericii își luaseră partea de mâncare și de băutură. Fabuloasa întâmplare e plasată aproape de începutul cărții, parcă pentru a ne avertiza că aici, în *bâlciul de argint*, orice este posibil.

Pe firul cel lung al cronicii satului Vâjiștea, nume de râu tulburat, revoluția din decembrie '89 are o parte deosebită. De la revoluția cea mică din sat, cea făcută de trei crai ai comunei, Mosorel, Fustă și Cai, parodie a luptelor văzute la televizor, până la revoluția cea mare care cuprinsese Bucureștiul apropiat și care despărțise pe veci trei tineri, frați de cruce ori, cum zice Mitroi, „de crucea mamii lor", Fănuță, studentul la Drept, nădejdea familiei Saredulce, Anghel, dizidentul dintr-un gest de puști teribil și Dorel, securistul. Întâmplări punctate de tragedii care intră parcă în obișnuitul fiecărei zile, precum zecile de sicrie de copii de pe strada Entuziasmului. ***Revoluția e nunta unor sicrie***, scrie autorul. Sau, ***revoluția e atunci când oamenii joacă fotbal cu capetele altor oameni***.

Ca într-un joc de oglinzi de bâlci care măresc și micșorează într-un dans al iluziei, romanul cel mare introduce un microroman polițist local, asasinarea lui Gogoșaru, într-un fel la concurență cu asasinarea lui Ceaușescu.

Ancheta asupra morții lui Gogoșaru are elemente de comedie bufă, observație de specialist (de, amintirea celor câteva luni când autorul a fost procuror !), atmosferă de mister, de vag total.

Și dincolo de toate, scrisul care a început să-l caracterizeze definitiv pe Ștefan Mitroi, un excepțional prozator al câmpiei, un om care are în verbul lui durere și respect pentru viață. Cuvintele sunt aspre, rostite parcă printre dinți ca o sudalmă sau ca o șoaptă de dragoste.

Iată viziunea preotului, a lui Ninel: *lui Ninel i s-a părut că bate cineva în gemulețul de la altar. Când s-a uitat mai atent, a văzut o pasăre fumurie frecându-și ciocul de cercevele. S-a gândit imediat că i-a auzit cântecul, c-ar putea fi însuși Dumnezeu pasărea aceea.*

Altă filă a cronicii fantastice de la Vâjiștea este povestea albinarului Petre Condovici. Omul care și-a făcut o bisericuță acasă, să aibă el și soția lui, Maria, un Dumnezeu numai pentru ei.

Trecuseră luni bune de la revoluție și oamenii tot nu știau cum să-și folosească libertatea. Condovici știuse cum, construindu-și în grădină o biserică.

Satul e plin de personaje fantastice, precum Ionel Țuicaru de Assisi, cel care dă bună ziua corcodușilor și cailor, stolurilor de păsări, pâlcurilor de ciulini, caselor și fântânilor.

Romanul are mai multe nuclee tari. Unul dintre acestea este capitolul numit *Momâi*, care nu este altceva decât un poem în proză despre femeile satului care merg la tămâiat în cimitir, își cheamă morții la masă de pomenire, se bucură cu ei, bocesc împreună viața pe care au trăit-o.

Momâile sunt *mumele*, un fel de umbre ale locului stând între două lumi, vorbind cu amândouă. Bocetul lor este o eliberare de dor.

Atunci satul nu mai trăiește în realitate, este numai fumul ce urcă din oale de tămâiat și se risipește peste câmpie. *Se spune, se zice, mi-aduc aminte*, așa încep poveștile de dragoste, de trădare, de crime fără iertări. Armata de bătrâne cu *ciumbere* (basmale) și fuste negre judecă totul. Ele sunt „sinodurile de corbi" din extraordinarul poem al lui Vasile Voiculescu.

Și Mitroi le înțelege zisa, povestește înainte despre femeia cu două mame, despre barza umanizată, despre găinile hrănite cu melasă care fac ouă ca niște droguri pentru un sat întreg.

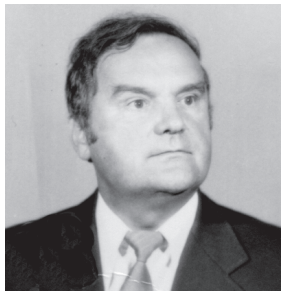
Între aceste întâmplări autorul își reia firul mărturisirilor proprii, întâmplarea cu frații de cruce unde se regăsește parcă ceva din *Drumul câinelui* al lui bădia Lăncrănjan, dar fără înverșunarea ardelenească a bătrânului maestru. Uneori, Mitroi iese din matricea lui proprie, se duce în lumi așa-zis moderne, trăiește, după părerea mea, drama conjudețeanului său Marin Preda din *Intrusul* și *Cel mai iubit dintre pământeni*, romane ca niște pasiuni personale pentru ieșirea din spiritul tutelar al *Moromeților*. Sunt experimente, sunt înstrăinări, sunt altceva. Simțind asta, Mitroi se întoarce în lumea lui de la Vâjiștea, este iar magistral și autentic și pur, celebrând căsătoria dintre o femeie de 76 de ani și un bărbat de 80, în *Miresele*. Pretext pentru leitmotivul de care aminteam la începutul însemnărilor mele: *Zărzărică, zărzărea,/ Se mărită mama mea*. Căzând, după asta, ca o sentință, ca o durere, ca soarta însăși: ***Zărzărică, zărzărea/ Ia auzi, lume, colea/ Se mărită țara mea*.**

Eu înțeleg până la lacrimă această sentință. În cartea mea, *O dată-n veac patria moare*, am spus-o fără nicio ezitare. Mă bucur că nu sunt singur în acest crez, dar mă doare când se pare că n-am greșit.

Râsul de copil din finalul *Bâlciului de argint* al lui Ștefan Mitroi e numai o metaforă, o speranță oarbă, care nu lasă nicio șansă.

Despre Ștefan Mitroi, într-o postfață entuziastă, prozatorul greu, Dinu Săraru, scrie că ilustrează un *realism folcloric*. După părerea mea, e vorba de altceva. De o proză magic-folclorică, de o cheie a lumii și a literaturii care stă doar în mâna scriitorilor adevărați. Din Câmpia Română, din Sudamerica, din Asia lui Cinghiz Aitmatov, din Orientul îndepărtat al lui Mo Yan. Așa cred, așa scriu. Judecați-ne voi, domnilor cititori, pe Ștefan Mitroi și pe mine. Poate și pe alții ca noi, dacă or mai fi...

OVIDIU LA TOMIS (II)

Constantin Bărbuță

Despre cauzele care l-au determinat pe Augustus să ia această măsură teribilă față de Ovidiu, să-și exileze colaboratorul apropiat, cercetările, mai ales în epoca modernă, derulate de-a lungul a mai bine de 500 de ani, antrenând peste o sută de autori, nu au reușit să elucideze pe deplin misterul exilatului de la Tomis, al cărui destin dramatic continuă să se înscrie între marile enigme ale universului. (Mihai Manea, *Din enigmele celebre ale istoriei*, Editura Cuvântul românesc, 1991, p. 23-29)

La aceasta, o contribuție importantă, poate chiar determinantă, a avut poetul însuși, care, în scrisori sau în versuri, nu face decât să amplifice ambiguitatea cu privire la motivele edictului imperial de relocare a sa în îndepărtatul Tomis „din țara sciților", atunci când afirmă, fie că „arta" scrisă de el a avut darul de a jigni pe „zeul nostru Cezar", numeroși autori înțelegând *Ars amandi*, prin care Ovidiu parodiază, cu talent și analogii mitologice, legile împăratului privitoare la căsătorie, adulter sau luxul nemaiîntâlnit, fie atunci când se referă la „păcatul" de a fi văzut ceva, fără voie, „am avut și eu ochi", ceea ce a fost „o greșală, nu crimă, voi, zei, prea bine știți". În lucrarea menționată, prof. Mihai Manea prezintă și un tablou al ipotezelor și teoriilor relative la dedesubturile decretului imperial, alcătuit în urmă cu cinci decenii (1964) de cercetătorul John C. Thibault, demers remarcabil prin utilitate pentru cititorii avizați și preocupați, dascăli îndeosebi, care îl pot valorifica în acest an comemorativ.

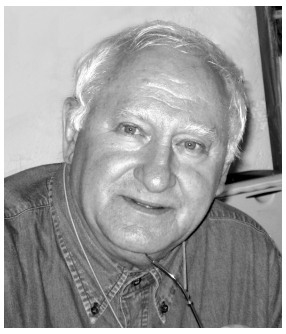

Dintre supozițiile privind exilul de acum două mii de ani, mai bine de jumătate sunt sau au legătură cu familia imperială, pe care Ovidiu o cunoștea prea bine din postura și relațiile sale, nefiindu-i străine acte de cruzime și imoralitate a membrilor și împăratului însuși, astfel că posteritatea le-a consemnat sub forma incestului (șapte autori), adulterului (11) sau pur și simplu legătura cu Iulia (24), unica sa fiică, de a cărei mamă, Scribonia, Augustus divorțase (39 î.Hr.) spre a se recăsători cu Livia, forțându-i divorțul, deși era mama unui copil, Tiberiu.

Pe fiica sa, Iulia Major, împăratul a căsătorit-o cu Marcellus, fiul sorei sale Octavia, obligând-o apoi să divorțeze și să se căsătorească cu Agrippa, general merituos, prieten, de aceeași vârstă cu socrul, care au avut cinci copii, dintre care trei băieți morți prematur, de care nu a fost străină împărăteasa Livia, mult prea preocupată de a netezi calea spre tron a fiului său și două fete, una Iulia Minor întâlnindu-se cu iubitul ei, aristocratul Silanus, în casa lui Ovidiu.

Conspirația lui Agrippa (15), o posibilă crimă a lui Augustus sau în familia imperială, de care poetul ar fi avut cunoștință, dezinteresul manifest al lui Ovidiu față de morală și politică etc., sunt alte supoziții care, în timp, au încercat să dezlege misterul exilării lui Ovidiu la Tomis în urmă cu două milenii, în Constanța de azi, unde o statuie datorată sculptorului Ettore Ferrari (1887), amintește de poetul lumii, cântăreț al gingașelor iubiri și primul cântăreț al pământului românesc.

Frumoase cărți de doamne și domnițe

Don Andreiță

Universitari în agora publicisticii: Maria Irod

De regulă, universitarii scriu studii, pe care le publică, din când în când, în presa de specialitate. Numai curajoșii coboară și în agora clipei, inundând-o cu fulgurațiile nebănuite ale talentului și competenței lor. Un astfel de curaj dovedește Maria Irod, profesoară universitară de limba și literatura germană, atunci când se apleacă asupra clipei trecătoare din viața literaturii – și-și face publice observațiile în reviste de larg interes; în cazul de față, revista „Luceafărul", unde a ținut, mai mulți ani, o rubrică. Aceste texte – împreună cu altele, din alte reviste – ni le oferă acum sub forma unei cărți: *Ad libitum*, Editura Mantaua lui Gogol, București, 2014. Lecturându-le astăzi, uneori la distanță de două decenii de când au fost scrise și publicate, constați, odată cu prefațatorul volumului (scriitorul Mihai-Hafia Traista) că „tânăra autoare ține autoritar în mâna-i sigură balanța aprecierilor valorice".

Rămânând în spațiul exclusiv al cronicii de carte românească (recenzii, critică de întâmpinare, fenomen literar curent etc.) barometrul Mariei Irod este de maximă precizie și sensibilitate, textele consacrate cărților analizate cucerindu-și dreptul de a figura ca secvențe dintr-o posibilă istorie literară. Cele mai multe sunt grupate sub genericul „Galaxia cărților", în care aprecierile sunt făcute într-un stil concis, adesea sentențios, dar străbătute de un umor subțire, ca un surâs pe o lamă de cuvânt. Am să exemplific cu recenzia consacrată volumului de versuri *Lacrimi Amare*, aparținând lui Leon Dură, preot și poet de inspirație religioasă. „Primul gând – notează recenzenta – care se abătu asupra mea după lectura poemelor lui Leon Dură a fost că, din nebăgare de seamă, am lipsit-o pe Corina Sandu, deținătoarea rubricii „Grafomania", de un subiect suculent". S-ar putea spune că restul e… tăcere, deși autoarea face o analiză pertinentă, la obiect, întregului op. La polul opus sunt aprecierile care însoțesc volumul Anei Ardeleanu, *Cartea vârstei*: „Ana Ardeleanu practică un joc rafinat al esențelor, extrase cu meticulozitate din masa amorfă a cuvintelor și distilate apoi în laboratorul său poetic". Și: „Poemele au ceva din solemnitatea unui act sacerdotal". Fie-mi îngăduită o mărturisire, sperând că nu mă înșeală memoria. Cândva, pe la începuturile tinereții noastre, împreună cu regretatul poet și prozator Vasile Văduva, pe când lucram amândoi la *Scânteia tineretului*, am descoperit-o pe această poetă (o puștoaică !) într-o scrisoare trimisă redacției, conținând niște poezii care ne-au tulburat. Vasile a zis s-o chemăm la București. A venit fata – tocmai de la Alba Iulia (oraș-emblemă !) – și am condus-o la revista *Luceafărul*, din acea vreme. Ascultând-o, citindu-i caietul cu poezii, Constantin Țoiu a rămas și el impresionat. Încântat de prospețimea versurilor, a publicat-o în proximul număr al revistei. De atunci, n-am mai știut nimic de Ana Ardeleanu – și mă bucur astăzi, când descopăr că s-a împlinit drept o poetă talentată, matură, apreciată de către o exigentă universitară.

În celelalte pagini, numeroase (440) ale cărții, Maria Irod analizează, pe lângă literatura română, fenomenul mai larg literar, european, cu precădere cel de limbă germană – făcându-și un fel de *ars critica* dintr-un principiu al filozofului francez Jacques Derrida: „A transpune în limbaj zonele de umbră și de tăcere dintr-un discurs, a spune pe nume unor lucruri pe care, din diverse motive, celălalt nu a îndrăznit sau nu a reușit să le exprime, e sarcina extremă a celui care comentează".

Elisaveta Novac – și lumea geto-dacă

Incitată de cartea lui Mircea Eliade, *De la Zamolxis la Genghis-Han*, scriitoarea Elisaveta Novac se cufundă (până la contopire) în lumea geto-dacă, de unde iese la suprafață cu 20 de legende, pe care ni le povestește în volumul *Cavalerul trac și misterele lui Zamolxis* (Editura Nova Internațional, Pitești, 2012). După cum suntem avertizați în „Invitație la lectură" – „Eu nu plăsmuiesc mitul, ci îl reinventez, pornind de la sâmburele viu, încă nestins, pe care îl caut și îl descopăr în mod tainic". Pentru aceasta – „Am călătorit cu pasul, cu gândirea și cu sufletul prin cetățile, peșterile și sanctuarele dacice și am ascultat graiul și respirația pietrelor. Am îngenuncheat lângă altarele din adânc și lângă izvoarele cu apă vie, primind fiorul venit, de la mari depărtări, ca o energie creatoare și încărcată de magie. Am urcat în Bucegi, între Omu și Caraiman, și am vegheat la ploaia de stele și m-am rebotezat din nori, împreună cu regii și cu preoții Daciei Felix. Am trăit clipe strălucite lângă poporul de piatră de pe platou și i-am ascultat gândurile. Am aflat istoria Sfinxului și poveștile Babelor și am prânzit la Masa Ciobanului".

Străbătând acest avatar, al purificării și credinței, Elisaveta Novac oferă cititorilor o „floare de lotus" cu 20 de petale-mituri, cu lumina desprinsă din inflorescența strălucitoare a străvechii *Flori de Lotus – Sahashrara*, cea cu o mie de petale. Fiecare petală din *lotusul* Elisavetei este o legendă-adevăr pe care, citindo, nu se poate să n-o crezi. M-aș opri asupra uneia singure – „Călătoria din vis" – despre *Cavalerii Danubieni*, frații gemeni Heron și Mitra, fiii zeiței Bendis și ai zeului Gebeleizis. Dincolo de încercările prin care trece Heron (aidoma unui Făt-Frumos din basmele de mai târziu) în drumul său spre învățătură, până la întâlnirea cu Magul (din Egipt) unde puțini izbutesc să ajungă – semnificativă este mărturisirea Magului despre cei, puțin, ajunși aici spre „a învăța despre nemurire". Zoroastru, Pythagoras și Mithras n-au atins sacralitatea nemuririi, deși, prin diverse căi mai puțin oneste, i-au făcut pe oameni să creadă în ei. „Zamolxis, bătrânul profet și rege din zona carpato-balcanică, alături de marele preot și gânditor Deceneu – confirmă Magul – sunt singurii care, în cele din urmă, au înțeles existența Tatălui Ceresc. (…) Doar ei își vor lăsa poporul pregătit pentru nemurire, încredințând lumea traco-dacă de viața veșnică a sufletului".

Aceasta este ideea principală a întregii cărți, pentru care autoarea pledează convingător – și-n care se află însuși misterul creștinării stră-strămoșilor noștri. Cam în aceeași vreme are loc și „Întâlnirea lui Zamolxis cu Iisus", acasă la daci, în muntele sacru Kogaion.

Stilistic vorbind, cartea este scrisă frumos, un râu blând săltând la cataracte, prin care scânteiază păstrăvii epitetelor și metaforei. Fiecare *petală-mit* este un poem în proză, deconspirând-o (împlinind-o) pe cunoscuta și talentata poetă Elisaveta Novac. (De altfel, într-o zisă poetică pusă în seama lui Zamolxis, poeta psalmodiază: „Tu, poporul meu,/ Să ai Dumnezeu,/ Căci preotul tău/ E un Deceneu,/ Oriunde umblați,/ Voi să nu uitați,/ Rugul ațâțați,/ La Domn vă rugați !// De poporul meu/ Voi vorbi mereu,/ Sus la Dumnezeu,/ Când hota-ți încinge/ La Mine-o ajunge,/ Cântec bucuros,/ Din omul frumos").

Dedicată nepoților – „Marie Le Fol-Novac și Nicolas Bosnjak, spre a-și cunoaște strămoșii" (semn că urmașii poetei se află pe alte plaiuri) – cartea se adresează deopotrivă copiilor țării sale, nouă, tuturor: „Veniți, iubiți cititori, în universul basmelor străbune, basme revelate ale unei lumi pline de echilibru, de splendoare și de omenie !".

Crina Decusară Bocșan – „Adolescentine"

După ce a descifrat *Axioma Turnului* (într-o carte chiar așa numită – și subintitulată „proză fantastică" – apărută în Editura Asociației Culturale „Iulia Hașdeu", București, 2012) Crina Decusară Bocșan coboară în vârsta adolescenței, introspectând stări rămase în adormire, strânse într-un florilegiu poetic numit *Adolescentine*, apărută sub egida aceleiași edituri, în 2015 – și tipărită sub *teascurile* Editurii RawexComs, de către patroana Catacombei, Raluca Tudor. Despre poeziile cuprinse în volum, autoarea mărturisește: „*Adolescentinele* mele ar trebui receptate ca ceva ce freamătă de tinerețe, de momentul în care fluturele iese din cocon, încă nepregătit să primească loviturile decepțiilor în dragoste, în creație, în afirmare". Voi exemplifica această unică stare din viața fiecăruia/*fiecăreia*, cu „dureros de dulcea" poezie „Romanță veche": „Într-o primăvară blândă/ Buzele timide încă/ Învățară să sărute/ Pe alei de parc pierdute// Vine vara șoldurată/ Buzele cu sete cată/ Amețeala năzdrăvană/ De la dragostea golană/ / Vântul toamnei dezvelește/ Șoldul dealului pe creste/ Buzele s-au subțiat/ De iubire cu păcat// Toamna cântă-ncet, șoptit/ Despre cei ce s-au iubit/ Buzele și-aduc aminte/ De trecute jurăminte// Când iarna pornește șaga/ Tristu-i dragul, tristă-i draga –/ Buzele nesărutate/ Stau la geamuri înghețate".

Romanița-Maria Ștențel – și anotimpurile sale

Anotimpurile Romaniței – *Anotimpuri creatoare*, Editura RawexComs, București, 2016 – sunt, de fapt, opt interviuri, consacrate lunilor iunie, iulie, august, septembrie, octombrie, noiembrie, decembrie și ianuarie (cap-compas: Eminescu !) luate unor personalități din varii domenii, care s-au născut în acele luni. Respectând împărțirea temporală, îi numesc aici pe aleșii Romaniței-Maria Ștențel: Ion Andreiță, jurnalist; Ileana Hogea Velișcu, scriitoare; Rodica Popescu-Bitănescu, actriță; Alexandru Tomescu, violonist; Coman Șova, poet; Grabriela Szabo, sportivă; Gheorghe Păun, academician; George Șovu, scriitor. Decupez, mai jos, din mărturisirile iluștrilor interlocutori câte un citat-emblemă. Coman Șova: „Da, poezia – adică acel fel de a fi preocupat de vise cu temeiuri incerte, de cuvinte, pe care le auzi, trăiești, te înfioară și te grăbești să le transcrii". Rodica Popescu-Bitănescu: „Viața și moartea merg împreună pe drum și suntem datori să ținem aproape, cu iubire de semenii noștri, să ne iubim aproapele – cum se spune în Biblie. În viața noastră, când nu ne este prea bine, să ne gândim că astfel ispășim cele ce tot noi am greșit". Ileana Hogea Velișcu (sinolog): „Un călugăr de la templul daoist Norii Albi, cu un zâmbet mi-a spus că sunt reîntruparea unui călător, de pe meleagurile mele, ce-a trăit cu 300 de ani înaintea mea… și acela este chiar Spătaru Milescu, născut la 1636, iar eu la 1936". Alexandru Tomescu: „… Am avut ocazia să cânt cu vioara care i-a aparținut lui Paganini… lăsată prin testament orașului Genova, iar eu am avut șansa să cânt cu ea pentru că am fost câștigătorul Concursului Paganini, 1995". Gabriela Szabo: „Niciodată să nu dorești ce are altul. Fiecare avem de urmat propriul drum, destin, soartă… avem o poveste a noastră de îndeplinit și de spus lumii. Trebuie să o facem cât mai bine, mai deplin și mai frumos". Academicianul Gheorghe Păun: „Mereu am gândit-simțit în limba română. În alte limbi pot citi, pot lucra, pot face cumpărături, dar în niciuna nu pot *simți*. Celulele mele, de la buricele degetelor până la neuroni, au crescut cu apă românească, argeșeană chiar, au crescut în limba română, de-asta nu pot trăi cu altă apă, în altă limbă". George Șovu: „De câte ori îți este, ca român, dor de ceva sau de cineva, din țara ta, din neamul tău, din ființa ființei tale, îți este, sau ar trebui să-ți fie, dor de Eminescu". Ion Andreiță, citându-l pe medicul-filozof Dumitru Constantin-Dulcan: „Eminescu vine meteoric în cultura românească – și este vizibil, prin tot ce a scris, că avea obsesia infinitului. L-am putea compara cu un astru ce vine din infinit, poposește o clipă aici, într-un spațiu și un timp special destinate, pentru a da culturii românești dimensiunile universului".

Constanța Abălașei-Donosă – și culorile poeziei

Poeta își intitulează recenta carte *Poezii pastelate* (Editura Singur, Târgoviște, 2011) dezvăluind astfel dubla sa preocupare artistică: ispita cuvântului și curcubeul penelului. Autoare a câtorva volume de versuri (între care *Sonate*, *Anotimpuri pentru prietenii mei*, *La ușa iubirii*) ea este și o apreciată pictoriță (cu expoziții în țară și străinătate – Franța, Canada).

Are dreptate scriitorul Ștefan Doru Dăncuș, editorul cărții, care afirmă, într-o postfață: „Poezia și arta Constanței Abălașei-Donosă vine ca o confirmare a faptului că mai există suflete pure. Cartea de față pare a striga că s-a pus prea mult preț pe știință, ignorându-se realitatea sufletească, nevoia umană de a-și înțelege rostul"… Din această confirmare a purității se desprind, ca dintr-un caleidoscop, poezii în simbolice culori și nuanțe sufletești. Câteva exemple: „Iubesc buzele tale / În care se frânge / Muzica răbdării // Ascult vocea ta / Care-mi șoptește / Suspinul prelung / Al durerii" („Capriciul"); „Toamna are culoarea copacilor / Ochii ei privesc spre nuanța / Albastră a lacului / Lacrimile cerului / Căzute-n grădina de turcoaz / Părul despletit al copacilor spală" („Peisaj"); „Iarna fără nicio veste / A venit peste pământ / S-a întins ca o cortină / Peste pânza mea pictând / Vântul pe un portativ / Apa liniștit îngână / Câte-un fulg în dezmierdare / Câte-o șoaptă înghețată / Și o frunză obosită / În vântul aspru zburând / Galbenă și istovită / Cade pe pământ oftând" („Peisaj de iarnă"); „Dacă pasăre aș fi / Căreia i s-ar fi dat / Destinul de a fi pictor / Ți-aș face un peisaj / Ți-aș mai picta o felie de munte / Câteva umbre de norișori, în gri / Sau ceruleum-ul ochilor tăi… / Dacă pasăre aș fi / Cu destinul de pictor / Ți-aș picta păduri de mesteceni / De brazi și castani / Îmbrăcate-n stranii culori" („Sonata timpului").

Ceva mai severă cu sine, poeta își poate asigura un timbru propriu, în peisajul nostru literar.

CĂRȚILE SUDULUI

Titus Vîjeu

Supranumit și Miazăzi, acest punct cardinal misterios care e Sudul mi s-a părut a fi găzduit întotdeauna o geografie literară mai incitantă decât Nordul, Estul și Vestul, botezate și ele în străvechime drept Miazănoapte, Răsărit și Apus într-o categorică determinare cosmică...

Poate că Sudul mi s-a relevat ca atare prin vorbele lui Borges referitoare la Dahlmann, personajul său din *El Sur*, nepot al unui emigrant european de la sfârșitul secolului al XIX-lea în Argentina și care, la un moment dat își dă seama că ar fi călătorit mai degrabă în trecut decât în mitologia unui anumit punct cardinal: „Dahlmann pudo sospechar que viajaba al pasado y no solo al Sur". Și tot Jorge Luis notase în 1923, când publica poema sa despre Sud în *Fervor de Buenos Aires* că „desde uno de tus patios haber mirado las antiques estrellas". Mă visam deci într-o asfel de curte interioară (patio) de unde puteam cerceta cu privirea „vechile stele" dintre care s-ar fi putut ca una să fi fost căzătoare (estrella fugaz).

Pentru Borges Sudul avea, neîndoielnic o dimensiune aparte și controlabilă dacă ne gândim la faptul că patria sa, Argentina, coboară în Ocean, prelingându-se într-o Țară de Foc ce-și află capătul în ghețurile Polului Sud.

La noi, Sudul teritorial e mărginit de centura acvatică a Dunării, această apă albastră, „cu irizații, în toamnă, arhaică... Apa care păstrează memoria lucrurilor". Am găsit această descriere cvasi-borgesiană într-o carte pe care am primit-o recent. Autoarea ei se numește Grațiela Popescu și s-a născut în „cel mai sudic ținut al memoriei", la Corabia.

Am acceptat să-i fiu însoțitor într-o călătorie miraculoasă: „Să mergi spre Sud, fără să te oprești, să intri adânc în câmpie, cu soarele în dreapta imens, în crepuscul. Fără indicatoare, fără GPS. Într-un timp încremenit în amiază. Lanuri de grâu și de floarea soarelui, câmpie răzvrătită. (...) Drumul și destinația sunt povești ale memoriei".

* * *

Cartea acesta se cheamă *Utopia ca realitate, Utopia în actualitate* iar autoarea ei este, vă reamintesc Grațiela Popescu, o scriitoare ce are darul de a ne propune nu doar călătorii în spații fizice precum cele ale câmpiei danubiene ci și în spațiile culturale europene și chiar transatlantice. Astfel, analizând o carte de Nicolae Coande (*Vânt, tutun și alcool* – editura Brumar) autoarea comentariului urmează o rută Craiova-Brooklin, sesizând că în placheta lirică „bântuie un aer de western, de scotch și de vânt fierbinte în câmpie stearpă", simțind că n-are importanță faptul că un poet de azi poate trăi în cartierul new-yorkez în care a viețuit Whitman sau în „infernul vesel Craiova", poate chiar în confuza Craiovița Noua, atât timp cât, de fapt, el se află în „arestul literaturii", trăind zilnic („cada dia") în ficțiunea lui „papa hem" (evident, Hemingway) dar și în cea a lui Dylan ori Lou Donaldson, acești „oameni tăcuți" păstrând în fundal „privirea lui barack obama la cnn/ scrutând america afro" Concluzia este că „Nicolae Coande (...) exploatează și depășește tehnica reproducerii textului" așa cum un alt poet ce „transcende concretul" precum Radu Andriescu posedă un lirism narativ, fără „a cădea în confesiv, în ciuda verbiajului". Sub acest aspect, *Pădurea metalurgică* este, cum o arată chiar autorul una „metarealistă" iar Grațiela Popescu se încumetă a-i discerne „fractaliile" și patternurile dar și „restul tezismelor socio-psiho-antropologice (ce) destructurează, deconstruiesc, deturnează orice poetică a limbajului".

Tânăra universitară este o bună cunoscătoare a criticii și cercetării postmoderne a literaturii (Harold Bloom, Jean François Lyotard, Lev Manovich, Iban Hassan etc.) aplicând oportun noile metode de interceptare poeziei românești de azi (v. *Escapadă de sâmbătă seara în hipertext*, la pag. 29-32). Dan Mircea Cipariu și Traian Coșovei, apoi Vasile Igna, Aurelian Titu Dumitrescu,Claudiu Komartin ori Sorin Gherguț îi oferă prin cărțile lor profitabile popasuri în „frisoanele unei scripturalități neinhibate". Literatura universală nu e nici ea ocolită. O abordare a hermeneuticii miturilor din perspectiva diacroniei „barochizante" a receptării este un exercițiu critic savant, în care Umberto Eco, Roland Barthes și Mircea Eliade își dau întâlnire cu Nicolae Balotă și Eugen Negrici în demonstrarea adevărului că „rupte de contextul originar, miturile cotidianului s-au fetișizat, rigid și simplist". Demonstrația e continuată de „parodierea tragicului mitologic în secolul XX prin cercetarea arhetipurilor tragediei antice în alegoriile lumii moderne" (v. capitolul *Tragicul în drama contemporană mitică*).

Nu pot să nu amintesc însă nici paginile destinate unor autori atât de diferiți precum Boris Vian și Leonardo Sciascia sau unor reprezentări teatrale românești sau străine, surprinse în „vortexul lor semiotic", autoarea fiind – clar ! – o adeptă a adevărului transmis de Jacques Derrida: „cu toții gândim în semne", fapt ce asigură artei moderne o combustie pe potriva nobilelor sale meniri.

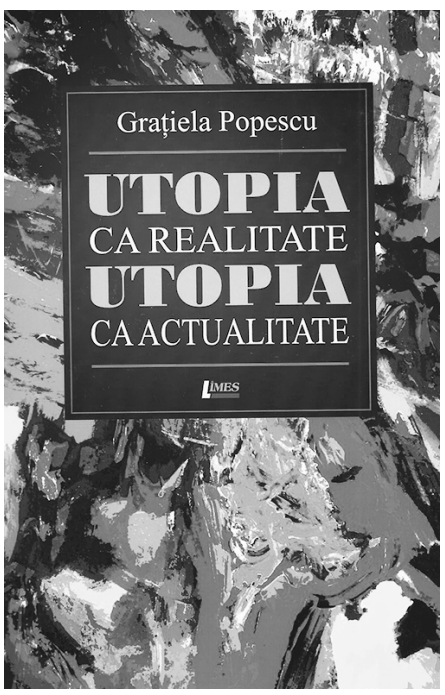
Sunt multe de spus despre această erudită prezență editorială cu punct de pornire în sudul danubian al Corabiei pentru care se cuvine a-i aduce un binemeritat elogiu Grațielei Popescu...

* * *

Drumul sufletelor în Câmpia Română. Astfel s-ar putea supraintitula noua carte (*Copil de suflet*) pe care Lia Maria Andreiță a publicat-o la editura Semne. Autoarea, fost diplomat în mari capitale europene (Paris, Roma) și doctor în drept, simte nevoia „veșnicei reîntoarceri" la vatră. Numele acesteia este Negoiești, o așezare din bărăganul călărășean ce a cunoscut cândva un destin glorios sub îngrijirea marelui voievod Matei Basarab și a sensibilei sale Doamne Elina. Am avut prilejul să descopăr frumusețea și bogăția caracterologică a eroilor din *Fântâna cu lacrimi*, carte din 2014 a autoarei pe care am avut cinstea de a o prefața. Fapt ce mi-a înlesnit cunoașterea mai îndeaproape a acestui vechi sat din Câmpia Română, cu nobilă atestare istorică, în care boierii Herescu și-au unit soarta, prin înrudire cu domnitorul Matei. Ceva din aristocrația meleagului s-a transmis și oamenilor de rând de aici precum Bâta Dumitra, părintele Alecu și atâtea și atâtea alte chipuri ce au crezut în psalmul lui David (90), citat în evocarea *Moartea tatălui*: „Cel ce locuiește în ajutorul Celui Preaînalt, întru acoperământul Dumnezeului Cerului se va sălășlui".

Scriitoarea își convoacă încă o dată cititorii la Negoiești, după ce în romanul din 2015 *La umbra sorții* își purtase personajele mai cu seamă pe meleaguri moldave. Revenind deci asupra lumii pe care o știe și o iubește cu sârg, Lia Maria Andreiță ne oferă, în *Copil de suflet* o diagramă a suferinței omenești prin înfățișarea vieții unei ființe sărmane, Sorina, ivită pe lume „în casa cea mai săracă de pe islaz", într-o familie (evident) nevoiașă și care acceptă să o încredințeze unui cuplu de notabilități ale comunei, el inginer la ferma statului iar ea croitoreasă de lux, părinți nefericiți altminteri ai unei fiice ajunsă ea însăși la vârsta maturității și purtând stigmatul unui handicap mintal. Administrativ, actul de înfiere ar fi trebuit să o menționeze pe Clara drept mama de adopție a copilei. Din păcate, tocmai cea menită să-i ofere protecție Sorinei o va desfigura pe aceasta într-un acces maladiv, fapt ce va declanșa o lungă perioadă de privațiuni, de internări în spitale bucureștene și de reacțiii batjocoritoare din partea celor din jur. Copilăria și adolescența Sorinei se petrec într-o astfel de cursă infernală a vieții, personajul încercând din răsputeri să se elibereze de complexele pe care oamenii i le transmit cu cinism. Iubiri ratate, prietenii eșuate marchează existența Sorinei care ajunge, din eroare, în temnița de la Târgșor. De altfel, începutul romanului este provocat de eliberarea din detenție a acesteia iar paginile ce urmează sunt adevărate flash-back-uri într-o existență nefericită. Iată de ce, cu multă îndreptățire nota în postfață Mihai Antonescu: „Tehnica scrierii acestei cărți este una a tușelor, spunem noi, pornind de la alcătuirea personajelor ce se tot construiesc de-a lungul narațiunii, la așezarea lor în plan social și politic numai atât cât să dea o justificare timpului istoric, dar cu un puternic accent pe factorul psihologic, unde doamna Lia Maria Andreiță vădește un echilibru și o acribie remarcabile."

Desfășurată, începând cu jumătatea anilor cincizeci și până spre capătul veacului ce-a trecut (unul dintre cele mai puternice și tragice segmente ale istoriei) în așezări cvasianonime precum Negoiești și Budești, dar și în gureșa capitală, cartea Liei Maria Andreiță mi se pare a fi mai mult decât orice o ilustrare a canonului biblic al suferinței, transpus într-un timp al destrămării morale, în care trecem prea grăbiți pe lângă cei din jur, ignorându-le poverile fizice și sufletești. Iar romanul acesta sobru ne ajută să ne oprim din cursa besmetică pentru ca, înțelegându-i pe cei de alături să ne putem pricepe mai bine pe noi înșine...

* * *

Nicăieri în orașul acesta de Silvia Zabarcencu apare într-o a doua ediție, revăzută și adăugită, în 2016, la editura întitulată oarecum straniu *Mantaua lui Gogol* și care se revendică din celebra frază a unui mare scriitor rus al secolului al XIX-lea: „Noi toți, am ieșit din *Mantaua* lui Gogol". E bine de știut că nu e vorba – cum mai cred unii, încă – de „paltonul" marelui prozator și dramaturg, fondator al realismului rus ci de nuvela sa din 1842 *Mantaua* (Șinel). Dacă vom evalua efectele în timp ale „școlii naturale" (sintagmă prin care V. G. Belinski desemna tendința majoră a curentului impus de Gogol) putem afirma că și realismul acestui roman al Silviei Zabarcencu este la fel de necruțător.

Apărut inițial în 1982 la editura Eminescu (împreună cu *Thalassa... ! Thalassa... !*), *Nicăieri în orașul acesta* își desfășoară acțiunea la București și Chilia Veche într-un moment de criză a „socialismului biruitor".

Se știe că, la sfârșitul anilor șaptezeci, începutul anilor optzeci, politica autarhică a regimului impus de Nicolae Ceaușescu a început să-și arate roadele printr-o austeritate economică dublată de controlul polițienesc asupra populației. Sentimentul pe care ți-l oferă romanul este cel al unei lumi anesteziate de norme menite să blocheze existența individuală și care se desfășoară sub supravegherea unui nevăzut Big Brother. Ne aflăm, nu-i așa, în preajma acelui 1984 pe care fantezia lui George Orwell l-a creat ca pe un semnal de alarmă, fără a fi bănuit atunci când îl scria, la sfârșitul anilor patruzeci că o parte a lumii se va confrunta cu tragica paradigmă a existențelor orwelliene. Nu aș risca, desigur, o comparație a lui Winston Smith, personajul captiv al distopiei lui Orwell cu Ilarion, profesorul din Chilia Veche ce vine la București spre a-și convinge verișoara, Sidonia, pictoriță oarecum bine plasată în mediul artistic al capitalei să se întoarcă în satul de pescari pentru a restaura pictura bisericii, loc sacru de întâlnire a oamenilor, aparținând unor felurite neamuri, mai ales ucraineni, coborâtori din vechi alcătuiri căzăcești și români pe care viața i-a adunat laolaltă pe brațul de sus al Dunării. La un moment dat străinul ce vrea să le ofere localnicilor autocolante cu reprezentări biblice în schimbul străvechilor icoane și care se va dovedi un harnic slujbaș al „Marelui Frate" atotvăzător și atotascultător face o scurtă prezentare a coabitării neamurilor de pe aici într-o redare cvasioficială a realităților etnice: „știu că în această așezare de graniță trăiesc laolaltă și în bună înțelegere (...) români, ucraineni, ruși lipoveni, turci, italieni, bulgari și chiar o familie de unguri mutată recent cu serviciul".

Și totuși, dincolo de sloganul propagandistic mai sus exprimat, există în această parte de lume uitată de Dumnezeu o armonie a sufletelor pe care Silvia Zabarcencu știe s-o exprime prin simboluri simple precum acesta: „Încăperea în care ne adunam era largă, canapelele din lemn, lungi cât peretele, cu spătare și cu brațe, erau meșteșugite de meșterul Canareica, cel ce a făcut și mesele, scaunele, că avea atelier cu strung în care rotunjea cu înfloriturile unele părți pentru frumusețe și tot ce-i mai trebuie unui meșter adevărat. Masa mare, în jurul căreia se spuneau rugăciunile a omenit și a înveselit lume și la alte ocazii – Paști, Crăciun, felurite sărbători, nunți, botezuri sau pomeni..."

Romanul ne conduce deci în acea lume de graniță, unde neamurile se amestecă în chip firesc, o lume pe care o știam din scrierile lui Jean Bart și Radu Tudoran, ale lui Gib Mihăescu și Geo Bogza, dar care ni se înfățișează pentru întâia oară sub zodia „noului ev" al socialismului care, în pofida ofensivei sale transformatoare nu pare a fi avut putere asupra acestui capăt de țară în care mai există povești despre un zugrav de biserici ce nu se atingea de culori fără post negru sau despre femei retrase în mijlocul apelor, pe grinduri inaccesibile precum Mălina, ce „stătea în iarba deasă ore-n șir și n-o vedeau decât păsările cerului, după care stingea văpaia din pielea dogorâtă în apa acoperită cu lintiță pe sub care înota până la ochiul tivit cu nuferi galbeni, între care-și scotea capul și trăgea aer în piept".

Cu totul altfel arată însă Bucureștiul în care poposește Ilarion, un megalopolis cu „blocuri înlănțuite ca o omidă pântecoasă, cu sute de ferestre la cele zece etaje, prin care oamenii își scoteau afară capetele și rufele spălate" dar și cu zone „scăpate de la demolare, cu case îmbătrânite după garduri de lemn sau din vergele de metal cu arabescuri simple deasupra porților".

Fără a iniția un conflict între paradisul acvatic de la Chilia Veche (romanul este dedicat în chip explicit acestei așezări, „cu oamenii și cu frumusețile de paradis ale Deltei împrejmuitoare") și înfernul urban al unei capitale mai degrabă sordide decât strălucitoare, Silvia Zabarcencu a lăsat sufletul să-și spună povestea de copil în căutarea fericirii pierdute cândva, de copil pe care viața l-a așezat „pe cărări străine", împovărându-l cu o existență în care „refugiul" reprezentat de locul natal rămâne singura stea călăuzitoare. O stea a Sudului sub care se poate naviga până la capătul vieții, visând...

Honorina Ina Chitic

Doamna **Honorina Ina Chitic** s-a născut în București, unde a lucrat ca medic stomatolog până în 1987, când a emigrat în Suedia, pentru a scăpa de presiunile la care era supusă de Securitatea acelor vremuri. Poezia i-a fost prieten statornic în țară dar și în străinătate. Deși departe de familie, de colegi, a păstrat o bună legătură cu ei, cu editurile românești, unde și-a publicat câteva cărți de poezie scrise cu dor, cu durere, un adevărat jurnal existențial vizând adaptarea, traversarea provocărilor de tot felul. Când i-a fost greu, a bravat, făcând *Piruete pe coji de* nuci (1998), când au fost nori, și-a tunat în paharul zilei *Picături de bitter* (2000), când au asaltat-o deriziunile, a pus pe masă *Psihomigdale* (2002), a conchis în urma unor eșecuri *Mai degrabă singură* (2004), și *Parcă niciodată* (2008), nu a scris mai bine decât atunci când a fost *Fără tihnă* (2012). În Suedia, a publicat *Egentligen ensam* (editura Gondolin, 2006), iar la editura Smakadoll, în traducerea lui Inger Johansson, cărțile: *Som om vi aldrig* (2009) și *P.S. Citește printre rânduri/ P.S. Läs mellan raderna* (2012). După '90, vine mai des în țară, unde poezia sa este citită și recenzată de: C.D. Zeletin, Gheorghe Istrate, Ștefan Ioanid, aprecierile nelipsind nici în țara de adopție. La Malmo, unde locuiește, s-a întâlnit deseori cu regretatul scriitor Ion Miloș, care apreciind-o elogios, îi compara filozofia de viață cu cea a lui Antoine de Saint Exupery din *Micul prinț* „care își caută mereu o altă lume și Adevărul''. Este membră a Societății medicilor scriitori și publiciști din România, a Uniunii mondiale a medicilor scriitori și a Uniunii scriitorilor din Suedia. Volumele doamnei Honorina Ina Chitic se ordonează parcă după un parcurs prestabilit, un parcurs de viață transfigurat de o conștiință estetică superioară sesizând esența lucrurilor, în ce au ele semnificativ, emoționant, omenesc. Tema emigrației-emigrantului apare destul de des, dar nu obsesiv, mai important pentru poetă fiind observarea și analizarea unor noi medii, structuri, mentalități, cu inter-relaționări, de natură să-i stimuleze propensiunea pentru comparații, reflecții, în formule sintetice, contrase, tensionate. Țara din care a plecat și țara în care s-a stabilit se reliefează cu ce au ele specific, frumos ori intrigant. Una o asaltează cu amintirile trecutului, bune sau rele, cealaltă cu noutățile bulversante cărora sufletul unei femei singure dar puternice le face față cu luciditate, ironie sau chiar cu umor. Cărțile sale se configurează într-un autoportret în mișcare ce luptă pentru viață, chiar dacă viața nu e întotdeauna nici generoasă, nici dreaptă. (**Victoria Milescu**)

VA CIUGULI CINEVA ?

De pe balconul
de peste drum
o mână presară
firimituri de pâine
vrăbiilor înfometate.
Deschid fereastra –
presar și eu...
o mână de cuvinte
...oare va ciuguli cineva ?

EXPERIMENTUL VIAȚĂ

Anii deodată cu noi
se învechesc.
Flori presate între file.
Gratiile coastelor
trudnic astăzi se răsfiră.
Arzătoare ieri ambiții
Ferecate-s sub zăvor –
iar a ochilor pupile
veștejit privesc prin lume.
Când nici nu-ți trece prin gând
simți genunchii tremurând
ca la examen demult.
Viața gratis se oferă
ca unic experiment
căruia cu un zâmbet trist
ești dator a te supune.
O concesie firească
și la fel, reciprocă.

CALVARUL – MĂRTURISIRE

Recunoști
că ai mâncat
pește
cu varză acră ?
– Cineva – om serios –
ne-a informat.
E mai bine
pentru tine
să recunoști
acum
la început
de drum !
Mai târziu
îți va fi mai greu,
vei avea necazuri mari !
Aceeași ridicolă
insistență
de ei repetată
și astăzi
și mâine
mereu.
Într-o bună zi
– sleit de puteri –
am semnat
acea declarație
de ei scrisă cu anticipație
mărturisind
că subsemnatul
DA –
am mâncat odată
pește cu
varză acră
și m-am bucurat.
Satisfăcuți
Au plecat.
m-am privit
în oglindă.
Eram alb
ca varul.
Din ziua
următoare
a început
CALVARUL.

JUNGLA LUMII

Ce te legeni
omule ?
Nu-i nici ploaie
nu-i nici vânt
nici cutremur pe pământ.
– De ce
nu m-aș legăna ?
mă simt bine
în lumea mea.
Pentru ce atâta soare
pentru ce atâta lună ?
Ziua-i tot
atât de mare
noaptea-i tot
atât de lungă.
Lumea –
tot o mare junglă.

CEAȚĂ ȘI BRUMĂ

Voi cântați
soarele și luna.
Eu cânt
ceața și bruma.
Notele mele-s
grele și ude.
Unele abia ating
vechea-mi chitară
cu ale ei strune
fixate parcă
de un meșter distrat
au claire de la lune.
Sunetele lor –
telegrame de fum
– cu o mărginită
sete de viață –
prin ploaie și vânt
fără soare și lună,
prin ceață și brumă
își taie discretă cărare.
Pe furiș mi-arată
petele din soare.

ALTCEVA

Altceva
este totuși
același lucru.
Au smuls din mine
când pe ocolite,
când cu tărie.
Mereu.
A rămas Ceva
despre care
nici eu
suficient nu știu.
Un Altceva –
din care
fără pricepere
eu însămi
mereu smulg.

POETUL

Cu aprigă râvnă
poetul
stoarce vorbele
așa încât
pe mâini
îi rămâne culoarea
iar în ureche
foșnetul lor.

PLÂNGE IARBA

În timp ce urmașii
cu de-ale vieții
sunt ocupați,
din schelete
încă
picură durere.
Sub roua-i de sânge
iarba plânge.

BĂTRÂNEȚE TÂNĂRĂ

Când am cunoscut-o
nu mi-a părut
atât de urâtă.
Ea –
bătrânețea
era încă tânără.

DIN ILUZII

Fă-ți din iluzii
o funie solid împletită.
Cu toată convingerea,
ca și cum pe după
gâtul tâlharului a-i rula-o,
înconjură-ți propriul gât
și pe scaunul de supliciu
urcă.
De restul
se va îngriji
Destinul.

DIN ALTRUISM

Pe aleile parcului
mulțime de tineri.
Un alienat
apărut de nicăieri
deschide foc – ucide.
Din altruism.
Pentru că ei
nu sunt ca el
un privilegiat.
De la sanatoriul
de reabilitate
de peste drum
se aud aplauze.

SALVARE COSTISITOARE

Atunci:
– Emigrați
în toate țările !
Răspândiți-vă !
Acum:
Imigranți
din toate țările,
socotiți-vă !
Urcarea
și coborârea
către atotprimitorul
și generosul
NAOS
al templului,
care nicicând
nu va fi construit,
sunt
atât de costisitoare
pentru suflet !

PLÂNSUL

Când întâlnești
un copil
plângând
arunci o scurtă
privire
întrebător mustrătoare
însoțitorului,
grăbești pașii
și
treci mai departe.
Când întâlnești
un bătrân
plângând
ți se-nmoaie
genunchii.

UN OCHI RÂDE, UN ALTUL PLÂNGE

Cu inima tăciune
și spaimă în privire
iată-mă în Suedia
țară gazdă primitoare
generoasă în libertate.
Mintea-mi trează – bucuroasă.
Inima sângerează.
Sunt copacul smuls din
rădăcini
fără șansa reînnoirii.
Un ochi râde, un altul plânge.

LA SUPĂRARE

La supărare
un alb
se înnegrește
la față.
Un negru
se albește.
Un galben
își dilată ochii
încât
nu-i mai recunoști
rasa.
Un suedez
rămâne
același.

Să fi bun, să fii cinstit și demn ! *– Este sfatul pe care Onică State l-a dat de zeci de ori, în decursul anilor, fiecăruia dintre cei șapte copii ai lui și ai Marioarei, soția sa.*

Ion (Onică) State, fiul lui Nicolae State și al Ecaterinei (n. Proca), născut la 23 septembrie 1912, în Godeni-Muscel, jud. Argeș, a trăit alături de Marioara și copii lor, Elvira, Dorina, Iulian, Mariana, Aurelia (Aurița), Corneliu (Nelu), Antoaneta (Ada), o viață agitată, poate prea agitată uneori. A fost un autodidact, a citit mult, îi plăcea literatura, îi plăcea să-și vadă copiii citind. S-a luptat toată viața pentru ei, să le fie bine, să aibă ce mânca, să învețe carte. A avut-o alături pe Marioara, o luptătoare, un om de sacrificiu, pentru care copiii erau totul. Nu dormea noaptea gândind la ce va pune a doua zi copiilor pe masă. De multe ori îi auzeam pe tata și pe mama certându-se. Se certau pentru bani. Pentru banii pe care nu-i aveau. Pentru banii de care aveau nevoie pentru mâncare, pentru îmbrăcăminte, pentru caiete, pentru medicamente, iar leafa pe care o primea Onică State era prea mică. Lucra ca vatman la ITB.

Am locuit în București, pe strada Soveja, la numărul 51, la doamna Roșca, comerciantă de borș. Aveam două camere pentru nouă persoane. Mama pregătea mâncarea pe două lămpi cu gaz, iar iarna, în una din camere aveam o sobă de fier cu plită. Mama avea o vorbă, într-o familie bărbatul și nevasta se ceartă din două motive: banii și infidelitatea. În familia lui Onică State era vorba de bani. Tata era o fire visătoare. Visa mult, pentru că nu-l costa nimic. Serile de vară petrecute la Godeni, pe „sală”, privind cerul înstelat, în liniștea acelor locuri unde noaptea nu se auzea decât țăcănitul roților de la cupele de funicular ce duceau cărbunele de la mina Godeni la Pescăreasa, peste deal, erau de vis. Ne arăta pe cer stele și constelații. Își făcea planuri cum să modificăm casa cea bătrână și cam hodorogită.

Gândurile, dar mai ales lipsurile și grija pentru ziua de mâine, l-au făcut să cedeze. A reușit să-și vadă copiii la casa lor. A dorit și s-a zbătut mult ca Nelu să stea la Godeni, dar nu s-a întâmplat așa. Viața și-a urmat cursul altfel decât își dorea el.

Avea totuși o mângâire a sufletului, să scrie. A scris poezii, dar cel mai prețios pentru noi a fost „Jurnalul roșu”. Jurnalul a însemnat o descătușare, o alinare a suferintelor provocate de lipsuri și necazuri. Jurnalul a fost confidentul lui, a fost intimitatea unui om care a spus acelui caiet tot ce nu putea spune altora.

Am citit ***Jurnalul*** *după 30 de ani de la moartea lui Onică State. L-am citit și am plâns. Am plâns pentru că mi-am amintit toată copilăria, adevărurile spuse de tata în jurnal, de frații mei care nu mai sunt, de Elvira, Dorina, Iulică, Mariana, Aurelia. Am rămas doar cei mai mici, Nelu și Ada. Oare cei unsprezece nepoți și unsprezece strănepoți vor mai aprinde o lumânare la mormintele lui Onică și Marioarei din cimitirul din Godeni ?*

Scriu aceste rânduri despre viața lui Onică și Marioarei State pentru nepoții și stănepoții lor, care nu i-au cunoscut în viață, dar și pentru că simt astfel că retrăiesc acea perioadă grea a copilăriei.

Am făcut precizările pe care le-am considerat necesare cursivității excursului. **(Corneliu State)**

Jurnalul roșu

Ion STATE

12 Noembrie 1953. Început de iarnă. Timpul schimbă firea omului. Starea sufletească și materială a familiei e cât se poate de rea – ultima creând pe cea primă. Nu avem nicio pregătire pentru iarnă și nici speranțe, în schimb boala și-a făcut loc în sănătatea Aureliei, a lui Corneliu [Nelu] și mai ales la Antoaneta [Ada], care e în stare gravă. Trebuie să facem tratament cu penicilină. Medicul îi recomandă regim special de alimentație care ne e imposibil a-l face. Se topește bietul copil, văzând cu ochii.

15 Noembrie. Antoaneta e în stare gravă. Am împrumutat 100 de lei pentru penicilină. Lăptăreasa nu ne mai dă lapte pentru copii, cerând să-i achităm datoria. Până la 1 XII am cheltuit toată leafa ce am luat pe noembrie.

1 Decembrie. Am mari neplăceri în cea ce privește atitudinea Elvirei și mai ales a Dorinei față de neajunsurile ce avem. Au urmat o serie de discuții care au înrăutățit starea morală a familiei.

6 Decembrie. Aurelia și Cornel sunt mai bine. Azi au avut decepția de a găsi ghetuțele, ce le puseseră la fereastră, goale. Moș Nicolae nu a avut nimic să le dăruiască ca în alți ani.

12 Decembrie. Am luat leafa pe noembrie – 208 lei, din care 200 lei i-am dat la datorii, chirie pe octombrie, iar 8 lei au rămas de cheltuială pentru a ne hrăni 9 persoane până la 27 XII, când iau acontul.

14 Decembrie. Nu avem cu ce lua pâinea care costă 2 lei, nemaigândindu-ne la altceva. Copiii stau triști, ducând un război neîndurător cu stomacul care e pretutindeni neâmpăcat, mai ales Aurelia. E foarte supărată că nu a mai avut de mult plăcerea să se sature de mâncare. Antoaneta e mai grav, boala iar a început cu mai multă furie să-i macine plămânii, din lipsă de hrană. E necesar, pentru o zi, de două ouă care costă 6 lei, 1 litru de lapte, 4 lei și altele ca biscuiți, lamâie etc., ce ar însemna suma de 14 lei zilnic numai pentru ea. Salariul e de 12 lei, pentru ceilalți... răbdare.

24 Decembrie. În ajun de sărbători ale Crăciunului niciun fel de pregătire aparte de restul zilelor. Am pregătit un pom de Crăciun, singura bucurie deosebită pentru copii. A venit Moș Crăciun...

27 Decembrie. Azi așteptăm cu nerăbdare să primesc acont din leafă dar spre decepția mea s-a făcut o greșeală la contabilitate și nu am avut de luat niciun ban.

28 Decembrie. Marioara a căzut grav bolnavă, boală cu care a sfârșit 1953 și a început 1954.

31 Decembrie 1953. Azi sfârșim un an de grele încercări, cu gânduri și speranțe optimiste, dar realizările pot fi clipe de decepție, de noi și noi suferințe pentru toți ai mei. În astă seară e seara de an nou. Serbarea Revelionului. Mulți fac pregătiri pompoase, desigur oamenii grei ai timpului, nu noi plebeii care nu avem pentru rația de pâine. Totuși nu am renunțat de al serba, ținând a continua datina moștenită. Mai sunt 10 minute și 1953 se sfârșește. Sper cu încredere că 1954 să aducă schimbări radicale, sub orice formă, a vieții, a societății omenești.

1 Ianuarie 1954. O zi ca toate. Am fost la serviciu, pe traseul Mihăilești. Vreme urâtă. Nu mai avem cu ce face focul. Copiii stau îngrămădiți în jurul sobei, gândindu-se la ce era altădată în ziua de Sfântul Vasile și visând că focul arde din plin și masa e încărcată cu de toate și adorm cu gândul la toate acestea. Dorina este la Godeni, pentru 2-3 zile. Marioara e bolnavă mereu, nu se poate scula de la pat, lucru care mă face să-mi macin nervii.

3 ianuarie 1954. Primesc vești prin Dorina despre Aurel. [*Aurel State, prizonier în URSS, 12 ani de lagăr, eliberat și întors în țară în 1955.*]

5 ianuarie 1954. Azi am fost la Ilarie Stănescu. Pentru mine această zi, această întâlnire, a constituit realizarea unui vis, unei dorințe care din mai 1944 e pentru familia noastră o amintire dureroasă. [*Aurel State a căzut prizonier la ruși, pe 12 mai 1944, la Sevastopol*]. Azi am putut auzi, de la cel ce a fost alături de Aurel aproape 13 ani, tot ce a fost mai interesant, am auzit lucruri care, prin natura lor m-au uimit. Asta mi-a dat de gândit încât, pentru câteva zile, am fost ca mut, nici masa, nici altceva nu mai putea face a-mi curma starea de melancolie, sau mai bine zis de durere în care căzusem, după cele auzite. Nu pot scrie aici totul, e prea dureros, îmi produce o mare neliniște când îmi reamintesc de calvarul unor oameni care au fost făcuți vinovați că și-au servit patria cu devotament, dându-li-se plagiatura de „Criminali”.

Aurel State povestește martiriul său, martiriul unui erou al neamului, căruia comunismul nu i-a frânt aripile nici torturându-l, nici ucigându-l, în cartea ***Drumul crucii****. A fost condamnat la moarte de către un tribunal sovietic, pedeapsă comutată la 25 de ani de lagăr în Siberia, dincolo de Cercul polar, sub acuzația de „criminal de război”. Eliberat în 1955, revine în țară, dar suferă persecuțiile regimului comunist din România. La 12 februarie 1958 este arestat din preventoriul studențesc TBC de la Moroieni sub acuzația de „uneltire împotriva orânduirii sociale”. Nedorind să-și trădeze colegii de suferință din lagăr, în iulie 1958 încearcă să se sinucidă, sărind de pe clădirea închisorii Uranus. A scăpat. De ce, o spune chiar el, în carte: „M-am împiedicat de-o aripă de înger”. Scapă cu viață, dar cu peste 100 de fracturi. În 1959 este condamnat la 18 ani de muncă silnică și 7 ani degradare civică. A suportat teroarea torționarilor de la Aiud. Este eliberat în 1964, odată cu alți deținuți politici din România. În 1977 scrie* ***Drumul crucii****, carte ce va fi publicată în Germania (RFG) în 1983. Pentru acest fapt este arestat și anchetat, iar pe 19 noiembrie 1983 moare în spital, în condiții neelucidate, se pare ucis. Torționarii comuniști Crăciun și Enoiu l-au frânt, dar nu au reușit să-l înfrângă.*

(Va urma)

EMINESCU –

Redus la austeritatea sentinței –

Un strigăt –
înserând în vecinătatea mării,
așa mi-am imaginat
totala neasemănare a Poetului
cu el însuși.
Strict, în depărtata
și deloc previzibila istorie
a adevărului-Unic.
Tot așa îmbrățișarea
unei priveliști,
cu ideea de singurătate.
Negreșit, suava sa memorie
afectivă, are drept sursă
prezentul perpetuu; cel de ieri,
de azi, ori de mâine –
calificându-l bunăoară
în desimea unei limbi tragice,
adultere. Aidoma unuia
care se rușinează să fie în trup –
înCânticul lui, trece
“hotarul de istoavă.”
La drept vorbind,
ne-a fixat tuturor
o cruce în inimă”.
De aceea-vin și zic; i re pe ta bil,
sacrificiul de sine
nu suportă termen de comparație.
Are realitatea, alte rosturi,
decât cele știute –
cum resurecția luminii
într-un bob de rouă.

ÎN MAGIA IERNII

Gerul mută satul în tării,
Îmi aprind din când în când amnarul,
Ca poet, văd dincolo de vremi –
Sângele în dâra de zăpadă.

Noaptea mușcă din obloane adânc,
Mă mai sperie și azi pustiul,
Încă nu m-am vindecat nicicum –
Mamă, de copilărie.

Și dacă somnul încă nu mi-e somn,
Mai tânjesc la pâinea de pe masă,
Răstignită-n cerul din cuvânt –
Vechea mea povară, dulcea mea pedeapsă.

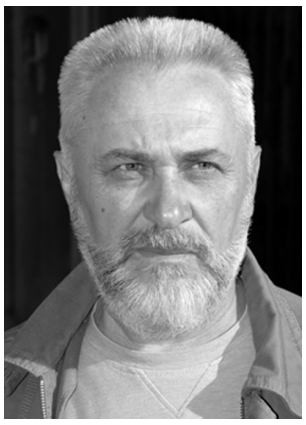
Mai întârzii singur, în răscruci, vezi bine
Tulburat de cântic, mântuit de nimeni,
Uneltind, pe drumuri, haitele mă-mbie –
Țintuit în carnea cerului din mine.

Și ca o nădejde – mă cutremur deci –
În magia iernii, mamă dacă treci.

NINGE ÎNTRE MILENII

Cât văzDuhul a trei biserici,
În amurg, ningea magnetic,
Tot atâta disperare
Între A FI și A ALEGE

Am căzut între milenii
Buimăcit de-atâta zel –
Între a muri prea singur
Ori a fi cu Dumnezeu

George Theodor Popescu

Ah și ploapele-mi sunt ninse,
Tributar acelor vise
M-aș întoarce, m-aș tot duce –
Între zodii să mă culce

Vindecat – nevindecat de iubire
Port stigmat, rădăcinile-mi sunt plânse
Năruit de-atâtea vise –
Ca Ulysse... ca Ulysse.

NORD

Ulvinei

Și m-aș întoarce Doamnă către tine,
Într-un ținut din Nordul legendar
Ca să murim, ori să-nviem de-a pururi
În zodii de chihlimbar.

Ne-om vindeca de neiubire. Vântul
Va triumfa în părul tău roșcat,
Să ne-amintească încă odată
Că ești femeie, că rămân bărbat

Și-mbrățișați așa ca două focuri albe,
Într-un târziu de iarnă din alt veac,
Ne vom retrage în magica poveste
Fără sfârșit și fără leac.

Va crește-n mal de ape o dalbă mănăstire,
Vom fi ziditi de vii în ea
Precum aezii în vechime,
Și aerul în jurul-i va cânta.

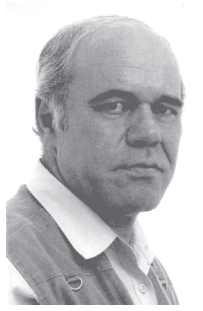
Vom însera, în pajistea-ndurării,
Iar din adâncuri va urca o stea
Să ne vestească, de va fi nevoie,
Că sunt al tău înCânt –
norVega mea.

RUGĂ

Dolhască-mi-se Doamne
cerul mai aproape,
Mănăstireasca-mi-se-n suflet
adiind Văratec,
Dinspre Agapii
ferecând lumina,
Izvorul Alb pe dealuri
și pe case,
Vânătorească-mi-se Secu
cu hrisoave,
Albească-mi-se Putna
mai aproape,
Voievodal
de-acum și până peste moarte.

CĂRȚILE PRIETENILOR MEI (I)

– Între topos și atopos –

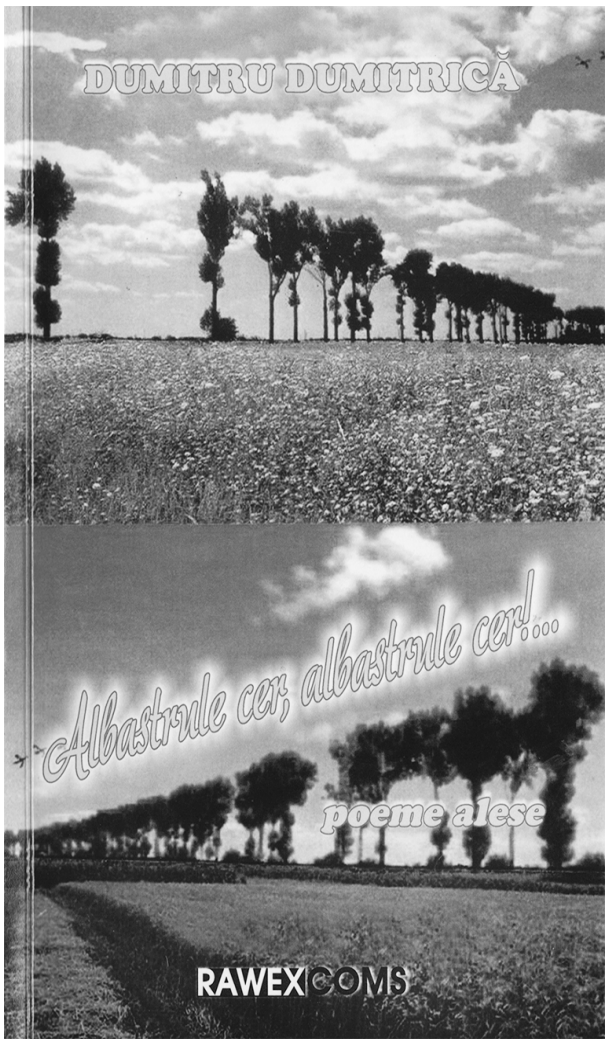
Florentin Popescu

Despre volumele scriitorilor contemporani din sudul țării (aici înțelegând spațiul circumscris geografic județelor Giurgiu, Teleorman, Ialomița, Călărași, Olt, Dolj, Caraș-Severin, Mehedinți s-a scris și se scrie mai ales în publicațiile zonale. Se înțelege, desigur, că în mai toate cronicile literare există o anume doză de subiectivism firească de altfel, de vreme ce fiecare comentator subscrie, implicit, la un anume patriotism local. Nu avem, însă (cel puțin până acum) o privire de ansamblu asupra acestei literaturi, cu reușite remarcabile, dar și cu destulă creație mediocră.

Cum bine știm, în toate timpurile a existat o literatură de prim raft, de prim-plan, ca și una de fundal, de cadru în care s-au ivit/se ivesc scriitori ale căror nume au fost/sunt sau vor fi reținute de istoria literară.

Preocupați să aflăm dacă există un topos, transfigurat liric sau epic în creația Sudului, ne-am propus să prezentăm, începând cu acest număr, cărțile recente ale autorilor zonei, lăsându-le lectorilor să descopere existența ori inexistența toposului poetic sau narativ în textele supuse atenției, nouă rezervându-ne dreptul de a face o sinteză argumentată ceva mai târziu.

Dumitru Dumitrică, poetul „Eternei metamorfoze”

După douăzeci și una de cărți (*Pașnică lumină,* 1992; *Făpturei tale, adorată mamă,* 1995; *Țărmul regăsirii,* 1996; *O vară-n paradis,* roman, 1997; *Răsărit de Luceafăr,* 1998; *Eternității tale, vremelnica mea clipă,* 1999; *Poemele tristeții,* 2000; *Floare de colț,* 2001; *Simfoniile toamnei,* 2001; *Visterii pierdute,* 2002; *Icoane din trecut,* 2003; *Între gânduri,* versuri și cugetări, 2004; *Pe eșafodul toamnei,* versuri și cugetări, 2006; *Din negura vremurilor*, povestiri, 2007; *Pe o stea din Carul Mare,* 2008; *101 sonete – Catargele vremii,* 2009; *Slavă, fir de iarbă sfânt…,* 2010; *Sub rondul anotimpurilor,* 2011; *Adio, Copilărie,* roman, vol. I, 2012; *Din zori până-n amurg,* 2015; *Adio, Copilărie,* vol. II, 2013; *Albastrule cer, albastrule cer !,* 2013), Dumitru Dumitrică (4 octombrie 1941 – 18 mai 2016) ni se înfățișează ca un autor cu o operă bogată și impresionantă mai ales prin gama largă a temelor și sentimentelor cuprinse în volumele amintite, prin ușurința versificării și printr-o anume grijă față de poemele redactate în formă clasică.

Autodidact, format mai degrabă la școala cenaclurilor literare pe care le-a frecventat decât la cine știe ce universități, acest poet a debutat – și puțină lume mai știe asta ! – în Belgia, în urma unui concurs literar pe care l-a câștigat departe de lumea bucureșteană, unde de multe ori (vremea din urmă a dovedit-o !) întrecerile literaților se soldează cu laureați aleși pe criterii dinafara valorii și esteticii. Încă de la acel debut, petrecut în 1992, Dumitru Dumitrică s-a remarcat ca un temperament solar și nostalgic, notă ce caracterizează toată lirica lui de mai târziu.

Amiezile și amurgurile din blânda câmpie a Bolintinului, dar și sălciile și apa Sabarului vor deveni teme și motive de contemplație. Un poem poartă titlul *În murmurul Sabarului* și numele firului molcom al acestui pârâu va apărea în mai multe locuri. Nostalgic prin excelență, bardul asociază peisajului natural fiorul celuilalt peisaj, cel interior, unde nostalgia trecerii vremii nu poate fi ascunsă, fiindcă odată cu ea au trecut și vechile iubiri: „Un Eden coborâse năvalnic pe pământ, / Lumina alungase tot Vălul de-ntuneric – / Și-al primăverii nestatornic vânt / Se tot juca prin părul tău himeric. / / Și m-ai privit din visuri adâncită / Cu ochii verzi, al dorului altar / Ca lunca de alături în taină străjuită / De murmurul bătrânului Sabar…” (*Poemul amintit mai sus).*

Dumitru Dumitrică a adus și a lăsat în poezia lui gingășia și frumusețea sentimentelor simple și curate precum iubirea de mamă, de natură, de aleasa inimii lui, de locurile natale, de casa părintească în podul căreia, urcând la maturitate, descoperă „oale vechi de lut” și „iețele războiului de țesut” – toate amintindu-i de copilăria și de Sabarul către care, zice el, „cu gândul iar colind”.

În contextul frumuseților pierdute pentru totdeauna se înscrie și amintirea horelor de altădată, locul în care, scrie poetul: „Mut, îngerul iubirii de prin câmpii divine / Ne-a prins în taina sfântă a primului fior – / Sălașul lui edenic ascuns în ochi la tine / M-a cununat pe viață cu ne-mpăcatul dor” ! (*Pe-o pajiște de vis)*

Există în toată poezia acestui autor o adevărată obsesie a toamnei – văzută nu numai sub feluritele-i înfățișări ale naturii, ci și ca moment al întoarcerii în trecut, către amintiri dragi, pe fundalul cărora se profilează figurile mamei și tatălui, cei care l-au crescut în cultul muncii și în respect față de toate ale lumii.

Celei care i-a dat viață îi închină în repetate rânduri poeme de mare gingășie. Într-unul din ele mai simte încă ecourile îndepărtate ale căldurii cu care mâinile acesteia au mângâiat lucrurile: „Căldura lor rămasă în lucrurile reci / Se cunună în taină cu îngerul tristeții. / Ca o pecete vie va dăinui în veci: / Blazon al nemuririi pe drumu-ntregii vieți. / Se odihnesc acum etern sub flori, în lut, / Sub iarba ce se-ngână în lacrimă de rouă, / Ah, cât le simt zidite departe de trecut – / Le plânge universul când ninge și când plouă…” (*Mâinile tale).*

Nota generală și totodată definitorie a poeziei lui Dumitru Dumitrică mi se pare a fi panteismul, o scufundare a eului în natură și în tainele ei, cum frumos și exact o spune într-un loc: „Albastrule cer, ah, vast univers / Ocean infinit, ne-ndurător – / În primăvară scrii magicul vers / Cu slove de aripi și cânt de cocor. / …/ Clipiri de luceferi, privire de lună – / Pe ciuturi cobori și-adormi în fântâni, / Pe cumpeni lași steaua veghind într-o rână / Până lumina-ți re-nvie năvalnic pe sâni. // Albastrule cer, albastrule cer – / Fără de margini, un legământ / Tu porți pe sân al vieții străjer, / Cu tine m-acopăr pe-un colț de pământ „ (*Un colț de cer…)* În alt poem, *Eterna metamorfoză,* autorul exclamă, parcă testamentar: „Nu e-ntre mine și câmpie / Nici taină și nici vamă – / Plecat sub iarbă-n veșnicie / M-am reîntors la-ntâia mamă…”

Dan Florică, poetul iubirilor și al „Luminii din gutui”

Dintr-un anumit punct de vedere se poate spune că Dan Florică (n. 1 ianuarie 1948 în Bolintin Vale) este și el un „veteran” al scrisului literar „sudist”. L-a debutat poetul Dumitran Frunză în revista „Albina” în 1996 și a colaborat mai apoi la mai multe antologii lirice (dintre care unele au fost de haiku, tanka și poeme într-un vers, după care a tipărit de unul singur zece cărți (în ordinea apariției: *Micropoeme,* 1998; *Greieri, până la stele,* 1999; *Majestatea Sa, Clipa,* 2000; *Ia zâmbetul cu tine,* 2002; *Cu fiecare stea privim nemărginirea,* 2003; *Din Țara Râurilor,* 2004; *…Și vulturul așteaptă,* 2005; *Înțelepciune din înțelepciune,* 2006; *Între Ion Pillat și Zhuang-Zi,* 2008; *Momentul adevărului*, 2016; *Pe tărâmul iubirii,* 2016; *Lumina din gutui*, 2016).

Cu *Pe tărâmul iubirii* Dan Florică ne-a trimis numaidecât cu gândul la Ștefan Petică, cel supranumit „poetul florilor”, autor cu care poetul din Bolintin Vale se întâlnește nu numai în alegerea temelor din „grădina” sa de la țară, ci și printr-o anume manieră de tratare a subiectelor, ca la Luchian, de pildă.

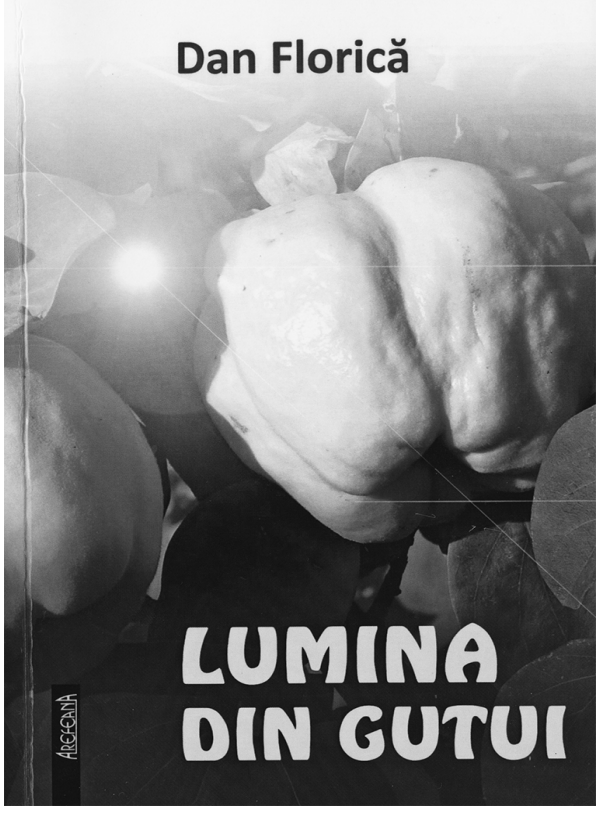
Ceea ce îl deosebește pe autorul cărții despre care scriem de Ștefan Petică este dorința de a ne oferi o panoramă a „naturii de acasă, din primăvară până-n iarnă”, cum își intitulează însuși „secțiunea întâia” a volumului. Dacă la Petică imaginea era una globală, la Dan Florică focalizarea, ca în cinematografie, se face pe anume flori ce sunt aduse în prim plan: „ghiocei” care „se-avântă” să iasă primii de sub zăpadă, zambile care „se-ndoaie de mijloc săltând pământ cu capul, cu forța lor de foc”, tufănele care „sfidând o vreme rece, îndreaptă creștet galben spre timpul care trece”. La rându-le, nu sunt uitați nici pomii din grădină (merii, perii, gutuii, caișii și piersicii), pe care poetul îi contemplă și-i cântă îndeosebi atunci când sunt înfloriți, gata de admirat în întreaga lor splendoare.

Fidel ideii pe care și-a propus-o – aceea de a oferi un calendar al anotimpurilor, ce ne-a amintit de Ion Pillat, luat, pare-se, ca model în poemele într-un vers – poetul din această carte își poartă cititorul prin primăvară, vară, toamnă și iarnă, realizând mici „portrete” ale peisajului respectiv: cu flori, cu arșițe, cu frunze căzând, cu zăpezi. Ceea ce i se poate reproșa este supunerea oarbă, de sclavie, canoanelor versului clasic, cu ritm și rimă, de unde și unele formulări cam forțate. Sentimentul, altfel nobil, pare a nu se lăsa prins în chinga prozodiei.

De altfel, forțată ni se pare și formularea celei de a doua secțiuni: „Iubirea de familie prin iubită, soție, mamă, copii, părinți”, unde au fost grupate poeme mai puțin relevante, care mai ușor și-ar fi putut găsi locul într-un album de familie, presupunând o anume intimitate care, de obicei, nu se face publică.

Din cea de a treia secțiune „Iubirea de patrie și de Dumnezeu” am reținut aceste două strofe remarcabile, care sugerează asumarea unui sentiment individual, dar cu valoare generalizatoare: „Patria mea e lângă pădure, / Partea Vlăsiei străbune, / Casă pentru albinele sure. / Loc unde cornul să sune. // Patria mea, grădină și floare, / Sămânța ce așteaptă-n ogor, / Patria mea, snop de răcoare, / Țara de care într-una mi-e dor” (*Patria mea începe-n câmpie).* N-am înțeles, însă, de ce bardul este mistuit de dor, că doar se află în chiar mijlocul peisajului de care vorbește și nu în Canada, America, Australia sau alt colț de lume.

În poemele de mai mici dimensiuni (gen „într-un vers” sau „haiku”), Dan Florică este mai expresiv și în consecință mai relevant decât în celelalte, de mai mare întindere, Cum a demonstrat-o în unele cărți mai vechi.

Ioan A. Bassarabescu: amintiri

Emilia Motoranu

Volumul *Lume de ieri. Amintiri vesele și duioase* (1943), al scriitorului, profesorului, publicistului, membrului Academiei Române, omului politic și de cultură I. A. Bassarabescu (17 decembrie 1870, Giurgiu – 29 martie 1952, București) prezintă pe lângă amintirile personale și o imagine a Bucureștiului de la sfârșitul secolului al XIX-lea. Din paginile memorabile, aflăm cum se petrecea de Paște, la Grădina Giofer, la grădinile de vară, cum se făcea comerț pe Lipscani, cum se preparau bogaci în simigeriile bucureștene, sau prăjiturile minunate de la cofetăria lui Lambru Paltator din Calea Victoriei, ce sacrificii se făceau pentru cumpărarea biletelor la spectacolele Teatrului Național ș.a.

Cu privire la viața mondenă, este amintit un personaj boem, Claymoor, exponent al unei familii de viță veche românească, redactor al cotidianului *L'Indépendance Roumaine*. Claymoor (Mihail Ion Văcărescu) era fiul poetului Iancu Văcărescu și nepot al lui Ienăchiță Văcărescu; în acele vremuri el făcea cronica tuturor balurilor, nunților și petrecerilor din lumea bună a capitalei: „Oricât ai fi cheltuit să dai o serată în stil mare și oricâtă albăstrime ai fi poftit la ea, nu făceai nimic, dacă a doua zi *L'Indépendance Roumaine* nu insera la rubrica *Calepin du High-Life* toată petrecerea, pomenind pe rând pe fiecare invitat, iar cucoanelor descriindu-le culoarea și frumusețea rochiilor în termeni care lăsau pe jos pe cei mai mari poeți simboliști" (p. 19).

Vom regăsi aceeași imagine a Bucureștiului în amintirile lui Ion Ghica: Bucureștiul „este un oraș ? Exclusivamente de consomațiune și de petrecere. Prăvălie de prăvălie, cârciumă de cârciumă, toate sunt pline de marfă străină și bere nemțească. Var și cărămidă, sticlă, unt și zarzavaturi ne vin de peste nouă mări și nouă țări. Nu poți găsi un pat, un pahar, un scaun, un șervet, o cizmă, o căciulă care să nu fie adusă gata din străinătate. În țara cânepii, sacii și sfoara le cumpărăm de la nemți !" (Dan C. Mihăilescu, *București. Carte de bucăți*, București, Editura Fundației PRO, 2003, p. 88).

Din anii de liceu, de la Sfântul Sava, scriitorul povestește cu înflăcărare de librarul-anticar, Pinath, „unicul magnet plin de atracție, singurul pom cu roade din care se puteau înfrupta [elevii], siguri de mai înainte că nu vor pleca de la el cu mâna goală" (p. 53). Anticarii, numiți și hârțogari, constituie o secvență interesantă din istoria „urbei lui Bucur": primul, Aron Zwiebel, bătrân negustor de mobilă, ajuns vânzător de cărți vechi; celebrul Leon Alcalay, care a învățat să scrie și să citească abia după ce a început afacerile cu cărți, a prosperat, editând și publicând celebra colecție de cărți *Biblioteca pentru toți*; Herman Pach era unul dintre anticarii preferați ai lui Nicolae Iorga; desigur, Iancu Eskenasy-Cociu, care avea prăvălia de cărți vechi în clădirea Palace-Hotel, pe bulevardul Elisabeta.

Ioan Bassarabescu dedică un capitol special, profesorului său de istorie de la Colegiul Sf. Sava, Anghel Demetrescu, care „se impunea clasei, nu numai prin știință, ori prin căutătura mândră a ochilor lui de cicoare, ci și prin eleganța îmbrăcămintii sale" (p. 62) și este prezentat în antiteză cu un alt profesor de istorie, ales din când în când „reprezentant al națiunii", ce se plimba între Parlament și școală. Despre profesorul de filosofie, Dimitrie A. Laurian, fiul lui August Treboniu Laurian (filolog, membru al Academiei Române, colaborator al unui *Dicționar al Limbii Române*, elaborat cu scopul de „a reînnoi graiul nostru cu vorbe italienești"), Bassarabescu scria: „setea intelectuală a vârstei noastre de atunci, nu-și găsea o potolire mai fericită ca în apa limpede și sănătoasă [...] a explicațiilor lui Laurian. [...] Profesorul adevărat nu funcționează. Oficiază. Și Laurian a oficiat o vieață întreagă de la catedra lui" (p. 144). De aici ideea că „meseria de profesor e o artă; și arta fără talent n-are durată".

Mutarea familiei Bassarabescu în București pe la 1877, a însemnat, mai târziu, pentru tânărul Ioan pătrunderea în lumea culturală bucureșteană; sunt rememorate plăcerea cu care asista la conferințele unor scriitori și oameni de cultură ce aveau loc la Ateneul Român: C. C. Arion, B. Șt. Delavrancea, Const. Disescu, Tache Ionescu, Dimitrie Laurian, Al. Odobescu, Gh. Panu, Ștefan Sihleanu, V. A. Urechia, Al. Vlahuță ș.a.

Un amănunt emoționant din biografia scriitorului este faptul că primul imbold la scris i-l datorează mamei: „ea e prima mea amintire literară, peste care, nu vreau și nici n-aș putea să trec fără adânci remușcări" (p. 212). Apoi talentul i-a fost confirmat de Alexandru Vlahuță, pe care îl cunoscuse printr-un coleg, Răducănescu Grigore, nepot al scriitorului. Nuvela *Emma* l-a impresionat pe Titu Maiorescu. De asemenea, nu este trecut cu vederea nici debutul literar, în revista liceului, *Armonia*, cu schița intitulată *Sălbaticul*. Colaborările la numeroase reviste ale vremii, dintre care amintim: *Convorbiri literare*, *Semănătorul*, *Viața literară*, *Floarea albastră*, *Mugurul*, *Generația nouă*, *Flacăra*, *Transilvania*, *Luceafărul*, *Adevărul literar* ș.a. i-au facilitat lui Ioan A. Bassarabescu, contactul cu scriitori ai „epocii fericite" dintre 1890-1916. În timpul studenției, Bassarabescu a fost în paralel și funcționar la Ministerul de Finanțe; tot în această perioadă îi apar schițe și nuvele în *Revista nouă*, publicație ce îi aparținea lui Bogdan Petricecu Hașdeu.

La *Convorbiri literare*, colaborează din 1895, fiind sprijinit de criticul Mihail Dragomirescu. Este descris banchetul dat în cinstea lui T. Maiorescu, cu ocazia împlinirii a 70 de ani: „Nu țiu minte un banchet mai impunător prin valoarea personalităților care-l alcătuiau" (p.118). Mutarea în provincie, la Ploiești, în 1896, trezește în sufletul scriitorului un sentiment de profund regret față de prietenii lăsați în București.

Postum, în 2008, a apărut la Editura *Scrisul Prahovean* nuvela-roman *Mara Bujoreanu*, scris de I.A. Bassarabescu, dar nepublicat la vremea respectivă. Despre această creație, fiica scriitorului nota că a fost scrisă în 1950, într-un moment când tatăl său încetase a mai da tiparului noi scrieri, fiindcă nu se putea încadra în noile directive ale așa-zisului „om nou", dar și bombardarea casei în 1944 și moartea soției în 1947, au contribuit la îndepărtarea sa de scris.

Din opera scriitorului, rămân memorabile cuvintele: „Nu pierdeți din vedere omenia ! Mai 'nainte de orice, siliți-vă să prețuiți omenia. Fiți oameni !".

Alt drum de lumină pe cărările vieții

Luminita Corneá

Cei doi distinși seniori ai învățământului giurgiuvean Bilcea N. Daia și Ion M. Dincă și-au continuat călătoria, realizând un alt volum din seria intitulată *Pe cărările vieții*. După ce, în volumele anterioare se refereau la localitățile natale, la perioadă formării lor, la primele școlii unde au activat, la colective didactice, elevi și personalități din localitățile ce au constituit primele locuri din activitatea și viața lor, în volumul recent apărut, au în vedere învățământul din Giurgiu. Cartea se numește *Pe cărările vieții – convergență – divergență* și a apărut, în foarte bune condiții grafice, la Editura Palestra, în Giurgiu, 2016.

Titlul ne sugerează faptul că autorii, o viață fiind profesori de matematică, fac puțină matematică aplicată la viață. Chiar și titluri ale capitolelor au clare trimiteri la științele exacte; exemplificăm prin *Prolegomena*, *Transformări*, *Și totuși există*, *Puncte de convergență*.

Desigur nu numai cititorii cunoscători și implicați în educație vor savura motto-ul primului capitol. Pentru frumusețea și adevărul lui, îl citățm: „*Nu există artă mai frumoasă decât arta educației. Pictorul și sculptorul fac figuri fără viață, dar educatorul crează un chip viu; uitându-se la el, se bucură și oamenii, se bucură și Dumnezeu.*" (Sf. Ioan Gură de Aur)

Toate capitolele prezintă aspecte din istoria, mai mult sau mai puțin îndepărtată, a învățământului giurgiuvean pe care autorii o cunosc în detaliu. Substanțialele referințe despre personalitățile care au dat numele unor importante lăcașuri de învățământ din Giurgiu, ori au fost conducătorii acestora, îi includ pe cei doi profesori-autori în rândul unor importanți cercetători. Avem în vedere nume cunoscute, precum poetul-matematician Ion Barbu – Dan Barbilian (1895-1961), criticul literar Tudor Vianu (1898-1964), istoricul literar Nicolae Cartojan (1883-1944), matematicianul Miron Nicolescu (1903-1975), patriarhul Teoctist Arăpașu (1915-2007), viceamiralul Ioan Bălănescu (1878- ?) etc. La fiecare dintre personalitățile amintite mai sus, autorii oferă informații bogate, documente, acte și fotografii provenite din arhive ori de la familiile acestora.

Multe pagini îi sunt acordate lui Ion Maiorescu (1811-1864), profesor și publicist român, cel ce „*nu a luptat pentru a avea, ci pentru a fi folositor și apostol al ideilor naționale*". De ce referința la Ioan Maiorescu ? Deoarece este patronul spiritual al celui mai mare și mai cunoscut liceu din Giurgiu, unde cei doi autori au fost implicați, de-a lungul anilor, în activitatea instructiv-educativă, ca profesori, directori ori inspectori școlari.

Istoricul Colegiului Național „Ion Maiorescu" este prezentat pe larg. Se observă nu numai bucuria și satisfacția realizării acestor pagini despre o școală de suflet, pe care au iubit-o, dar și acribia istoricului de a oferi date reale. Vom exemplifica prin fragmentul despre sărbătorirea, în anul 1894, a împlinirii a 25 de ani de la înființarea gimnaziului din Giurgiu, când s-a organizat „o frumoasă activitate culturală", ținută în „marele salon", la care au participat, pe lângă cadrele didactice din oraș, invitați de onoare, ministrul Instrucției Publice, Tache Ionescu, și primarul orașului, Alecu Miculescu.

Volumul oferă multiple informații despre Liceul „Ion Maiorescu", relatând despre activități culturale și sportive, despre bibliotecă, despre asociații-societăți, cu numele multor elevi din promoții diferite. Elevii Liceului „Ion Maiorescu" sunt prezenți în toate capitolele, precum *Sarcini împlinite*, *Și totuși există*, *Bacalaureat*, *Puncte de convergență*, *Imagini prin corespondență*. Emoționant este capitolul *22 Decembrie 1989* din care cititorii pot afla informații reale despre momentul decembrist din 1989 de la Giurgiu. Asemănător prin informațiile oferite este și capitolul *Haina face pe om*.

Mărturisirea autorului Ion Dincă în legătură cu statutul actual și cu preocupările domniei sale este demnă de reținut: „*De multe ori se crede că odată cu ieșirea la pensie, omul este marginalizat, nu mai este util societății. Complet greșit, acum se văd relațiile pe care le-a avut cu colaboratorii, cu subalternii, relații care pentru oamenii normali nu trebuie să ducă la ură, invidie, dispreț. Eu și alți colegi, în aceste condiții, ca pensionari, am fost prezenți la multe acțiuni organizate la nivelul orașului.*"

Bogata iconografie a cărții *Pe cărările vieții*, de Bilcea N. Daia și Ion M. Dincă, aduce un plus de valoare și de autenticitate. Sunt multe fotografii cu valoare documentară pentru viața învățământului giurgiuvean, apoi, în mod special, am remarcat piese filatelice valoroase, plicuri prima-zi, întreguri poștale, ilustrate (desigur din colecția autorilor), ce meritau a fi evidențiate în acest mod.

În concluzie, volumul la care ne-am referit este o carte document, realizată de autori ce au cunoscut și au relaționat cu toți cei prezentați în paginile cărții, profesori, elevi, părinți. Istoria orașului Giurgiu a fost cercetată în primul rând cu dragoste. Cu aceeași iubire față de meleagurile natale ne alăturăm și noi autorilor, mulțumindu-le pentru îndelunga și frumoasa lor preocupare de a concepe o pagină-document a învățământului giurgiuvean.

Încheiem cu minunatele versuri ale poetului Alexandru Macedonski (1854-1920), care, inspirat de o vizită la Giurgiu, a scris *Rondelul orașului mic*: „*Orașul mic te fură-ncet/ Cu ale lui tăcute strade,/ Cu oameni proști, dar cumsecade,/ Ce nici nu știu că sunt poet.// Cu centrul intim și cochet,/ Și fără case cu arcade;/ Orașul mic te fură-ncet/ Cu ale lui tăcute strade.// Prin umbra parcului discret,/ Nu se strecoară mascarade/ Și nu s-aud în el tirade/ Despre-al politicii secret./ Orașul mic te fură-ncet.*"

Elegii de acasă prin care să nu umblăm desculți

Dan FLORICĂ

Este îmbucurător că un prieten al nostru, poetul Victor Pencu, membru în *Grupul poeților bolintineni*, de pe lângă revista *Sud*, încă de la începuturile ei, de dinainte de anul 2000, la a doua sa carte dar cu multă experință literară, este considerat de criticul literar Aureliu Goci „un poet remarcabil care își recapătă un loc de frunte în generația lui, din care a dispărut foarte multă vreme, după un debut promițător, nesusținut însă în continuare".

Pentru cei ce îl cunosc mai puțin pe poet, menționez că acesta a debutat în volum în anul 2000 la editura Amurg Sentimental avându-l ca director pe poetul Ion Machidon, cu placheta de versuri intitulată *Neodihna cuvintelor*. Tot atunci, un prieten al Grupului, poetul Bogdan Pascu, printre alte lucruri domestice, simte cum „poetul cu suflet de baladă" vine către noi „trecând prin lungile tăceri reflectate ale iernii; prin zvâcnetul înmiresmat al primăverilor, prin vipia toropitoare a verii, prin toamna roditoare și aurită…" Poeziile sale, de pe atunci erau *Elegii* pe care nu le ridicase la rangul de titlu de carte.

Scria vers alb, unul viguros, impregnat de metaforă, la modul descriptiv sau nedescriptiv. Semne de punctuație foarte puține, chiar rare. Timpul acțiunii poetice era marcat în mod expres de timpul lunar în care se desfășoară, ca o caracterictică singulară a poeziei sale. Este conștient de valoarea pe care o poartă poezia sa, fapt pentru care își menționează din când în când localitatea natală de care este deosebit de mândru, ca una ce trebuie înscrisă în lunga listă datorată scriitorilor români remarcabili. Și chiar numele său. Iată, ce interesant o spune la un moment dat în poezia *Aproape că nu mai era iluzie* (p. 122): *Mâinile coborâtoare de scris/ Scris coborâtor de vers/ Vers de mine/ înălțător*.

Răsfoind arhiva personală a revistei *Sud*, din 1996 până în 2001 l-am găsit prezent pe poetul Victor Pencu cu cinci poezii, intitulate: *Poem de toamnă* și *Prăbușirile* (nr. 4, 6, 1999), *În spațiul străvechi al cuvintelor* (nr. 2, 2000), *Stampe* (nr. 1, 2001) și *Noiembrienele…* (nr. 5, 2002). Din perspectiva cărții apărute recent, reprezentativă îmi pare cea menționată în încheiere, în care poetul cugetă: *Oh, noiembrienele deschideri spre mai bine/ rostesc roată într-un loc se zvonește o/ lebădă// ea singură populând întunericul/ în peisajul cu suflete și cruci/ peste ea povara cerului/ peste noi în străunghiul liniștii cotidiene/ clipa de vedenii conjugale// afte simbolice// în ruptura anotimpului./ Oh, noiembrienele deschideri spre marile iubiri*. De fapt, iat-o și în cartea a doua, la pagina 34.

Întâlnim în poeziile sale cuvinte rare precum, Lăiasa, undrea, smearnic, bobătaie, minorit, lipcă, notăluitul, îngăimăcite, bruhesc, lufe, lela, iscrășite, prilostioase, resunare, năboiri, pasărea aningha, etesiene, aporie, dărabe, ordalia, tendă, sfeter, feculă, meristeme, ovix, alpaga, multe dintre ele necunoscute memoriei comune, trimițând către dicționarul adecvat, pentru lămuriri cel puțin strict necesare.

Întâlnim și multe expresii poetice frumoase, chiar extrem de frumoase, încât adesea te întrebi ce rost au altele, aflate, cumva, destul de departe... Să se fi grăbit, să nu fi insistat suficient, să fi trebuit să mai lucreze pe ele, sau pur și simplu nu-l înțelegem pe poet, în hermetismul său specific ! În alte piese suntem purtați prin normalul cotidian, folosind cuvinte și idei dintr-o realitate ce este sigur poetic prezentată. O zi din poetica viață a autorului o întâlnim în piesa cu primul vers ce-l putem lua ca titlu, *Suflet transformat în biserică* sau altfel spus poezia de la pagina 85. Focul aprins, cel interior, în noroiul păcatelor, nervii pitulați, ca peștii în papură. Fane Dogaru, mort de mult, la umbră de busuioc, în Gâștești, unde norocul dă cu bâta, tocmai în vremea vindecării, de nevoi. Ziua, ca un ochi plesnind, trimite lumina pe trup de femeie, în plină maturitate. Îngenuncheată în apa Gâștiștiului, pe vechi nisipuri, apa-i lovește gleznele, pe când o stea roșie, pitică, se ivește printre nori, ochilor autorului, iar o umbră de om, parcă trebăluind în țărână, scrie poezie pe garduri, spre a rămîne acolo până ce o alungă viscolul. În tot timpul acesta poetul are sufletul transformat în biserică. Apropo, de acest ultim cuvânt, știu că în procupările sale zilnice, autorul este apropiat de acea clădire din sat. Transpare acest lucru și prin unele cuvinte folosite în carte precum: botez, mănăstire, lumânare, sorcove, rug, morți, suflet, rugăciune, aură, țărână, spirit, suflet, candelă, potop, înger, eretic, divină, Dumnezeu, pe care le folosește în împrejurări neașteptate.

„În alte vremuri, versurile sale ar străluci pe prima pagină a celor mai bune reviste literare", scrie convins poetul și editorul Ion C. Ștefan.

Citiți revista *Sud* și veți afla multe alte impresii despre poetul Victor Pencu, gâștești teanul, bolintineanul.

2017 – Anul marilor decizii. Între temeri și speranță

Gl.Bg.(r) Gheorghe DRAGOMIR
Președinte ***Centrul de Etică și Strategii (CES)***

Motto: *De aceea vă zic vouă: Toate câte cereți rugându-vă, să le credeți că le-ați primit și le veți avea, iar când stați și vă rugați, iertați orice aveți împotriva cuiva, ca și Tatăl vostru Cel din Ceruri să vă ierte vouă greșelile voastre.*
(Marcu, 11, 24-25)

Am pornit de la acest îndemn al Ap. Marcu, pentru că începutul unui nou an și singurul lucru aflat la îndemâna noastră este de a ne ruga neîncetat pentru pacea lumii, pentru întoarcerea oamenilor la credință și pentru a ne da conducători luminați care să apere drepturile naturale cu care a fost înzestrat omul la Creație: dreptul la viață, la libertatea de a alege, dreptul de a trăi în armonie cu natura și legile universului și, nu în ultimul rând, dreptul de a spera.

Da, speranța este acel miracol picurat în ADN-ul nostru de Marele Creator și ea ne însoțește în aventura noastră pe Terra și dincolo de ea. Speranța că putem construi o nouă lume dă încrederea că refăcând lanțul iubirii și înțelegerii, suntem creatorii lumii în care vrem să trăim, în lumina Adevărului Suprem și iertării.

Da, este momentul iertării celor care au pricinuit omenirii atâtea nenorociri și dezastre dar, să nu uităm aceste grozăvii pentru a nu se repeta istoria, pentru că deja anul 2016 a atins apogeul manipulării emoțiilor popoarelor prin inducerea temerilor, fricilor în fața unor pericole și riscuri care au făcut viața popoarelor un adevărat coșmar, generând drame inimaginabile.

Constatăm cu durere și tristețe că actuala civilizație, care a atins un progres tehnologic în care inteligența artificială a devenit omniprezentă, omnipotentă și din ce în ce mai autonomă la cote nebănuite, induce un regres politic, cultural și moral al societății.

Drept urmare, pentru a ieși din acest impas, cred că este nevoie de o introspecție și o analiză atentă asupra modului de organizare și funcționare a actualului sistem occidental, profund laicizat, intolerant și abuziv în relația cu proprii săi cetățeni, decuplat de la agenda și nevoile oamenilor.

Într-un articol publicat de Nicolas Tenzer (4 ian. 2017) în *The Conversation*, se preciza că: „Lumea nu a părut niciodată după cel de-al doilea Război Mondial, în ciuda izbucnirii unui cataclism nuclear în timpul Războiului Rece, la fel de periculoasă atât pentru pacea, cât și pentru valorile dreptății și libertății."

Într-adevăr, anul 2017 ne prezintă un tablou dezolant al lumii, care s-a transformat într-un câmp de ruine fumegânde și de mase de oameni care pribegesc din loc în loc pentru a găsi un adăpost. Peste cincizeci de ani, istoricii care se vor apleca asupra acestei perioade, vor consemna în cronici că momentul 2008 a debutat cu declanșarea crizei economice mondiale, urmată de „primăvară arabă", euromaidanul din Ucraina, Brexitul și ce va mai urma în 2017-2018, ca fiind zbuciumatul deceniu și o turnură tragică și periculoasă în istoria umanității, când viziunea prăpastiei nu a fost niciodată atât de aproape.

Alegerea președintelui Donald Trump în SUA inaugurează, sperăm, o nouă eră în politică, într-un moment de expansiune multiformă și amenințătoare a Federației Ruse, care ocupă tot mai mult agenda organizațiilor internaționale și regionale.

Paradoxul situației este că, pe scena internațională, în noua realitate orwelliană a lumii, războiul este certificat drept pace și instaurarea unei democrații de tip occidental: o victorie sângeroasă, considerată ca fiind drumul spre înțelegere și un regim terorist, drept putere legitimă. Totul depinde din ce unghi privești și de pe ce poziții: de învingător sau de învins. Todeauna istoria este scrisă de învingători, care stabilesc și regulile jocului.

Continuarea tendințelor manifestate în 2016, ne indică o alunecare pe o pantă periculoasă care ar putea să marcheze sfârșitul actualei ordini internaționale și primele semne ale luptei pentru ocuparea în forță a pozițiilor geostrategice, geopolitice și geoeconomice pe tabla de șah a Noii Ordini Mondiale, care se anunță a fi o ordine multipolară în care se vor negocia noi alianțe și parteneriate, cel puțin surprinzătoare.

Cum se prezintă lumea la acest prag de trecere spre o nouă era în relațiile internaționale ?

Federația Rusă simțind că SUA și Europa și-au erodat influența prin neîncetatele lor rivalități și confruntări în spatele „ușilor deschise", după anexarea Crimeei, intervenția energică în lupta împotriva ISIS în Siria, alături de Turcia, alegerea președintelui pro rus în Moldova, incoerența și lipsa de viziune a UE în domeniul Politicii de Securitate și Apărare, va continua aplicarea strategiei lăsată moștenire de țarul Petru I, de divizare și vulnerabilizare a UE. În acest sens, ne putem aștepta la acțiuni și operațiuni menite să testeze seriozitatea angajamentelor NATO (activarea art. 5 din Tratat privind apărarea mutuală), ca umbrelă de Securitate pentru Europa, prin reluarea presiunilor la adresa Țărilor Baltice și printr-o prezență militară activă și provocatoare în zona Mării Negre. Augurii par a-i fi favorabili, în condițiile în care anul 2017 va fi un an greu pentru viitorul Europei, confruntată cu alegeri prezidențiale în Franța, cu alegeri parlamentare în Germania și Benelux, cu alegerea noului președinte al Parlamentului European, cu o Italie în derivă după demisia premierului Renzi și începerea negocierilor cu Marea Britanie, în contextul BREXIT.

În Orientul Mijlociu se prefigurează o înțelegere Rusia – SUA – Turcia pentru dezmembrarea Siriei, lichidarea ISIS și un control mai atent a evoluțiilor politico-economice, sociale și militare din Egipt, Iordania, Liban pentru instaurarea unor regimuri semi-militare, care să stabilizeze situația și să prevină instaurarea la putere a fundamentaliștilor islamici. În Tunisia, Algeria, Libia, Mali, Yemen, Nigeria, se contează pe o prezență tot mai activă a Arabiei Saudite și Qatarului, implicate deja în jocul geopolitic din această zonă aflată într-o perioadă de recrudescență a acțiunilor teroriste și de radicalizare a fundamentalismului Islamic, stimulat și de intervenția Iranului.

Asia-Pacific va continua să fie o prioritate a politicii Chinei, care va profita de ezitările Washingtonului pentru a-și consolida pozițiile în Marea Chinei de Sud și de afirmare a hegemoniei pe fondul situației fragile din Coreea de Sud, a Taiwanului, rămas deocamdată fără suportul SUA, a unei Japonii a cărei economie este tot mai slăbită de urgiile naturii și de un Hong Kong care va trebui să se alinieze mai mult la politica Chinei.

Anul 2017 este cel al definirii noilor principii care vor guverna relațiile internaționale și de reîmpărțire a sferelor de influența între actorii globali: SUA – China – Rusia.

În ceea ce privește Europa, aceasta a devenit un actor periferic, cel mult regional, care cântărește tot mai puțin în balanța deciziilor la nivel planetar, atât din punct de vedere economic, financiar și militar, fiind nevoită să rămână captivă propriilor probleme și provocări la care trebuie să facă față.

Recentele acțiuni ale administrației Obama de a expulza 35 de cetățeni ruși suspecți de spionaj cibernetic, inclusiv graba de a trimite noi trupe și echipament militar în Polonia și Țările Baltice, demonstrează starea de nervozitate și hotărârea establishment-ului de a nu accepta rezultatul alegerilor și de a bloca prin orice mijloace preluarea puterii de noul președinte și înrăutățirea relațiilor SUA și UE cu Rusia. Această strategie vulnerabilizează și mai mult Europa în relația cu Rusia și adâncește neîncrederea cetățeanului american în elita transpartinică care a acaparat pârghiile puterii și sfidează votul popular.

Dacă analizăm evenimentele petrecute în ultimele trei decenii, vom constata că fiecărui președinte instalat la Casa Albă, neoconservatorii transpartinici i-au pregătit câte un război sau o criză economică majoră (care poate fi considerat un război asimetric), pentru a arăta poporului american, atotputernicia sistemului și a-l menține captiv într-o spirală a temerilor și pericolelor, limitându-i drepturile și libertățile prin sporirea atribuțiunilor și bugetelor alocate celor 16 agenții de informații. Dar, acest Goliat și-a dovedit vulnerabilitatea în fața atacurilor teroriste, a atacurilor cibernetice, ori a scurgerilor de informații secrete din interior prin defectarea unor ofițeri ai CIA sau analiști, descoperiți a fi „cârtițe", care au lucrat ani buni nestingheriți, pentru China, Israel, Rusia. Drept urmare, se pune întrebarea legitimă: cum este posibilă o asemenea stare de lucruri și ce încredere poți avea într-un asemenea partener strategic, care nu este în stare să-și protejeze propriile secrete, în ciuda alocării de bugete fabuloase și a dotării tehnologice de domeniul SF ?

Poate că acesta ar fi și motivul pentru care noul președinte ales, privește cu neîncredere eficiența acestor agenții, pe care a promis să le restructureze și nici implicarea serviciilor rusești în campania electorală. Mai grav este că, în loc să-și recunoască propria slăbiciune, Goliat încearcă să dea vina pe alții care atentează la securitatea sa, uitând că spionajul cibernetic ori prin alte mijloace (sateliți de comunicații și telefonie mobile etc.) se practică la scară planetară, în timp de pace și de război, inclusiv între parteneri și aliați, așa cum procedează CIA și Agenția Națională de Securitate în interiorul țărilor membre NATO și UE, spionând inclusiv comunicațiile șefilor de state și guverne, stârnind indignarea și protestul, chiar și formal, al acestora. Atenție ! Se întâmpla în timpul guvernării democrate a președintelui Obama. Dar, ghinion din nou !

În discursul privind starea nației (13 februarie 2013), președintele Obama ținea să sublinieze că „Noi știm, statele și societățile comerciale străine fură secretele întreprinderior noastre, care sunt îngrijorate de furtul sofisticat de informații confidențiale și ale proprietății tehnologice. Aceste furturi vin din China la o scară fără precedent".

La câteva zile, a urmat declarația consilierului pentru Securitate de la Casa Albă, Tom Dillon, care prezentând raportul Pentagonului, preciza „Atacurile cibernetice chineze vizează inima diplomației americane, economia și armata. Astfel, sunt avute în vedere planul sistemului de rachetă Patriot, sistemul american anti-rachete balistice folosite în Europa, Asia, Orientul Mijlociu (Terminal High Altitude Area Defence-thaad) și AEGIS, folosite de marină. Prin societatea Quinetia, hakerii chinezi au avut acces la mijloacele de comunicații ale elicopterelor DH-6HD Longbow Apache și Blackhawk, legate de baza de date de întreținere. Aceasta permite să se cunoască în timp real unde se deplasează și staționează aceste elicoptere". Fără comentarii !

Aceste probleme au fost ridicate de președintele american, la întâlnirea cu omologul chinez cu ocazia vizitei oficiale la Washington (iulie 2013).

În paralel, președintele Obama a probat ca fiind legale operațiunile serviciilor de informații de folosire a două programe secrete care permit colectarea de date și informații din interceptări telefonice prin intermediul operatorului Verizon (în interiorul SUA) și cele internaționale prin intermediul PRISM (comunicațiile din toată lumea ale politicienilor, șefilor de state și guverne, ori companii străine care prezintă interes pentru securitatea americană).

La presiunea SUA, NATO a adoptat ghidul de la Tallin, care prezintă pentru prima dată, algoritmii de acțiune ale statelor și alianțelor militare în caz de atac de mare anvergură, iar la reuniunea pe probleme de securitate de la Munchen, OSCE a adoptat noi măsuri de ciber-securitate, ceea ce semnifică responsabilitatea întregii comunități internaționale, în ceea ce privește provocările globale și lupta împotriva terorismului, inclusiv cel cibernetic.

Rămânând în zona geopolitică Asia-Pacific, nu putem omite întâlnirea organizată de președintele Obama, în California (15 ianuarie 2016) cu reprezentanții țărilor membre ASEAN, prilej cu care le-a adus în atenție că Washingtonul a investit în 2014, 201 miliarde euro în Asia de sud-est, sumă net superioară față de totalitatea investițiilor americane în China, Coreea de Sud, Japonia. Prin această măsură, SUA vizează o reechilibrare a politicii americane în Asia și o contrapondere la emergența Chinei în zonă.

Pornind de la aceste realități geopolitice și geoeconomice, anul 2017 va fi un an decisiv pentru definirea unei politici americane în relația cu China și cu întreaga zonă Asia-Pacific, decizii ce vor redesena harta geopolitică a zonei. Să nu uităm că, atât politica externă americană ce o va promova noul președinte, cât și cea chineză, este caracterizată de pragmatism, așa că interesele economice și financiare vor fi prioritare în fața presiunilor belicoase ale strategilor militari.

Este posibil ca în 2017, să se materializeze propunerea avansată de China (18 noiembrie 2015) la Manila, de transformare a cooperării economice Asia-Pacific într-o zonă de liber schimb, la care să adere și țări latino-americane riverane Pacificului (Mexic, Peru, Chile, Nicaragua, Costa Rica, Columbia), unde China și-a plasat investiții importante. Toate aceste mutări avansate de China pe harta geopolitică a lumii, au în vedere menținerea sa ca jucător global activ, în condițiile în care se prognozează, cel puțin teoretic, o alianță americano-rusă.

Pentru Europa, anul 2017 este o cruce a destinului, când va trebui să găsească răspunsuri la numeroasele probleme care s-au acumulat de-a lungul anilor și au fost ignorate ori tratate superficial și fără viziune.

Pe lângă chestiunile legate de viitorul UE și NATO, Europa trebuie să răspundă, prin măsuri convingătoare, la creșterea șomajului în rândul tineretului (cotă îngrijorătoare, de 18-28%), la spectrul unei crize economico-financiare profunde care va zgudui din temelii actualelele politici, la problema migrației, relațiile față de Turcia și Rusia și, nu în ultimul rând, viitorul relațiilor cu noua administrație americană și cu Marea Britanie în contextual BREXIT. La aceasta se mai adăugă alegerea președinților Parlamentului și Consiliului European și adoptarea de măsuri radicale de reformare a instituțiilor și puzderiei de agenții care înghit sume importante din bugetul UE fără a-și dovedi utilitatea și eficiența.

Europa trebuie să dea răspunsuri și la criza morală a liderilor și instituțiilor ce gestionează banul public, printr-o mai mare transparență și răspundere în fața legilor.

Europa trebuie să răspundă la întrebarea pusă tot mai des de cetățenii ei, dacă mai este o Europă socială și a cetățenilor pe care ar trebui să-i apere de amenințări, provocări și riscuri, așa cum prevede Tratatele de constituire a UE.

Pentru Europa 2017, problema prăbușirii unor bănci importante devine o amenințare îngrijorătoare și un risc major la adresa securității continentului, evidențiind mai mult ca oricând legătura între dimensiunea internă și cea externă a UE, a economicului cu geopolitica. Situația economico-financiară a Zonei Euro este subiectul care preocupă atât mediul politic cât și de afaceri, conturându-se la orizont posibila ieșire din UE a Germaniei și Italiei și reîntoarcerea la protecționismul economic, inclusiv limitarea circulației capitalului și forței de muncă în interiorul UE.

Cum se vor mișca banii și aurul în 2017, știind că ei sunt sursa zavistiei, războaielor și crizelor de tot felul ?

Am simțit pe pielea noastră aprecierea rapidă a dolarului după câștigarea alegerilor de către Donald Trump, tendința fiind de a ajunge la aceeași paritate cu euro, o menținere la un nivel constant a francului elvețian și a lirei britanice. Dar, supriză !

Se observă câteva mișcări pe piața aurului care presupun existența unor strategii privind schimbarea rolului aurului în sistemul monetar al lumii. Date de ultimă oră indică faptul că, proporția de aur în rezervă Franței este de 55%, 67% în Germania și 72% în SUA. Un sondaj din 2016, indică faptul că 60% dintre francezi consideră că moneda euro trebuie să fie garantată prin aurul existent în depozitele băncilor, iar 36% consideră că aurul ar putea fi o mai bună monedă decât euro. Drept urmare, Franța și-a mărit rezervele de aur la 2.435 de tone, ocupând locul patru în lume, după SUA, Germania, China.

Să vedem ce mișcări a făcut Germania. Din 2013 a început procesul de repatriere a aurului depozitat în bănci din SUA, Marea Britanie, Franța. În august 2016 a publicat un plan de apărare civilă, invitând cetățenii să stocheze apă, hrană și o sumă suficientă în numerar pentru a se proteja în cazul concretizării unei amenințări, fără a se preciza natura acesteia. În septembrie 2016, trei economiști germani de renume, solicitau crearea unui euro-aur pentru a proteja cetățenii contra expunerii la dobânzi negative și riscuri de o inflație iminentă. În octombrie 2016, Othar Issing, unul dintre părinții fondatori ai euro, a admis că „acordurile de susținere a euro au pierdut orice semnificație și consecințele vor fi catastrofale". Angajamentele Deutche Bank pe cele cinci continente, reprezintă de 15 ori PIB-ul Germaniei, expunerea derivatelor atingând 56.000 miliarde dolari. În raportul băncii din aprilie 2016, se estima valoarea nominală a riscurilor derivatelor sale la 72.800 miliarde dolari, 13% din totalul derivatelor în curs la nivel mondial, iar capitalizarea bursieră a Deutche Bank este de 17 miliarde dolari.

Ce ar putea face Germania sau UE în această situație, când PIB-ul Germaniei este de 4.000 miliarde dolari și cel al UE de 18.000 miliarde euro ? Potrivit evaluărilor FMI „consecințele vor fi dezastruoase, cu efect de domino pentru Germania, Franța, Marea Britanie, SUA, Italia, care au expunerea cea mai mare, iar efectele negative se vor resimți în perderea capitalurilor altor bănci din sistemul bancar mondial. Printre marile bănci sistemice, Deutche Bank, pare a fi cel mai important contributor net la riscurile sistemice".

Analiștii financiari-bancari compară situația băncii germane cu cea în care s-a aflat o altă bancă sistemică în 2008, Lehman Brother, a cărei expunere a produselor derivate era de numai 145 miliarde dolari, față de Deutche Bank ale cărei derivate se situează între 56.000 și 72.800 miliarde. Dacă prăbușirea Lehman Brother a atras pierderea a 10.000 miliarde dolari pe piețele bursiere, ne imaginăm ce se va întâmpla prin căderea Deutche Bank.

Dacă aceste vești nu erau suficiente pentru a ne face viața amară la început de an, iată că la presiunea băncilor, BCE și Executivul European se gândesc să ia o serie de măsuri menite să acopere pierderile băncilor, prin absorbirea lor de către creditorii nesecurizati și neasigurați, adică de către depunătorii obișnuiți. De fapt, se pun în aplicare regulile de la Brisbane (2014) care reglementează sistemul bancar mondial și care se referă la recalificarea băncilor aflate în dificultate folosind metoda bail-in, adică de a-și însuși din economiile deponenților, care se transformă în creditori, fără voia lor.

Bomboana de pe colivă vine la sfârșit, în contextul negocierilor

(continuare în pag. 11)

Convorbiri duhovniceşti cu †Ioan al Banatului (XII)

„Iubite mame, sunteți speranța nașterii unei noi Românii !”

Luminița Cornea: Înaltpreasfințite Părinte Mitropolit, într-un cuvânt de învățătură referitor la pericopa evanghelică despre *Învierea fiului văduvei din Nain* (Luca 7, 11-16) ați afirmat că Mântuitorul nostru Iisus Hristos a săvârșit minunea mângâierii văduvei din Nain. Vă rog ...

Î.P.S. Ioan: În acea duminică, când s-a citit evanghelia pe care ați amintit-o, Dumnezeu ne-a luat cu El și cu Apostolii să ștergem lacrimile unei văduve căreia îi murise fiul. Sfântul Evanghelist Luca consemnează în evanghelia sa această minune săvârșită de Mântuitorul nostru Iisus Hristos, **minunea mângâierii văduvei din Nain**. Suntem predispuși a spune și-a vorbi despre învierea fiului văduvei, dar în el era semănată viața de Hristos. Omul nu moare, ci trece... dar întâi a venit să șteargă lacrimile de pe obrazul acestei mame văduve.

Cetatea Nain își are locul ei bine determinat în istorie și în geografie. Pe acel loc, în acea cetate, a urzit, într-o zi, Hristos un drapel de biruință, pentru că acolo s-a dat o mare bătălie între viață și moarte. Și-a biruit Viața, a biruit Hristos. Dacă ați privi de la mare înălțime Pământul, din spațiile siderale, ați vedea că și astăzi flutură în adierea vântului drapelul biruinței lui Hristos din bătălia de la Nain.

L.C.: Vă rog, Înaltpreasfințite Părinte, câteva cuvinte despre localitatea Nain...

Î.P.S. Ioan: Orașul Nain se află în Galileea, în partea de nord a Țării Sfinte, la 7 km de Muntele Taborului și în plină câmpie a Esdrelonului, o câmpie mănoasă, pe care, în vremea Mântuitorului, erau cele mai îmbelșugate holde de grâu. Prin această parte de Țară a Galileii, prin Câmpia Esdrelonului, trecea Hristos, într-o zi de sâmbătă, cu apostolii, când ei au rupt câteva spice de grâu, le-au frământat în mâini și-au mâncat, să-și astâmpere foamea.

Iată, Hristos, cu apostolii, apropiindu-se de această cetate a văzut o mulțime de oameni, care se aflau în jurul unei femei văduve al cărei singur copil murise și-l duceau să-l îngroape. Biata femeie plângea. Hristos, spune Evanghelistul Luca, a văzut-o plângând. Primul lucru, la întâlnirea cu această mulțime care ducea acel sicriu la groapă, Hristos i-a dat o poruncă acestei mame și i-a zis: Nu mai plânge ! Această poruncă are să o dea Hristos și iubitelor mame și iubiților părinți, când vor pleca din lumea aceasta și vor ajunge la poarta Raiului. Le va porunci acolo Hristos și le vor spune: Nu mai plângeți, nu mai plângeți, că, în Împărăția Tatălui Ceresc, nimeni nu mai plânge.

Să rânduiască Bunul Dumnezeu să auzim cu toții, întru bucurie, porunca dată mamei văduve din Sfânta Evanghelie: Nu mai plânge ! Să-mi spună și mie Dumnezeu, și frățiilor voastre, la porțile Raiului: Nu mai plânge !

L.C.: Dar, Înaltpreasfințite Părinte, cum să nu mai plângă când singurul ei fiu era dus la îngropare ? !

Î.P.S. Ioan: Iată Hristos nu i-a poruncit doar să nu mai plângă, ci s-a apropiat de tânăr și i-a zis: tinere, ție îți grăiesc, scoală-te ! S-a ridicat tânărul, a început să vorbească și i l-a dat maicii sale, iar poporul a spus: Mare Proroc a ridicat Dumnezeu între noi !

Cum vă spuneam, Hristos se afla în Galileea, în Câmpia Esdrelonului, totuși, am putea spune că Hristos călătorea împreună cu apostolii Săi prin țara lacrimilor, prin țara suspinelor, prin țara morții. Prin urmare, iată ce a găsit Hristos, aici, pe pământ, atunci când L-a trimis Tatăl cel Ceresc. A găsit, pe pământ, lacrimi, suspine și moarte. De aceea L-a trimis Tatăl cel Ceresc pe pământ să șteargă lacrima și să biruie moartea care așezase omul în adâncul întunericului. De aceea **a venit Hristos pe pământ, să nu mai fie lacrimi și să nu mai fie moarte**. Să alunge moartea dintre cei pe care Dumnezeu i-a creat și i-a iubit atât de mult, dintre oameni, omul fiind cununa creației Sale.

L.C.: Iertați-mă, Înaltpreasfințite Părinte Mitropolit, totuși au murit oameni și au fost îngropați în perioada când a fost Hristos pe pământ ...

Î.P.S. Ioan: Da, în perioada cât El a trăit pe pământ au murit atâția oameni și totuși pe fiul acestei văduve nu-l lasă să intre în pământ ! De ce oare Hristos n-a îngăduit ca acel fiu al văduvei să fie înmormântat ? Răspunsul ni-l dă Sfântul Apostol Pavel în *Apostolul* citit în duminica când se citește această pericopă evanghelică. Sf Apostol Pavel spune că „Dumnezeu m-a ales din pântecele maicii mele.” Auziți de când ați fost aleși frățiile voastre, cei ce citiți, acum, aceste pagini ? Toți ați fost aleși din pântecele maicilor frățiilor voastre. Binecuvântate să vă fie mamele care v-au născut și v-au crescut și care vă duc la altarul iubirii, în sfânta biserică.

Deci pe acest tânăr îl alesese Hristos din pântecele maicii sale și nu l-a lăsat morții, ca prin el, mai departe, să se propovăduiască, să devină un martor al dumnezeirii Sale și al preamăririi lui Dumnezeu, al Tatălui și-al Fiului și-al Sfântului Duh. Îndemn pe iubitele mame să aibă grijă de cei ce se zămislesc în pântecele lor, pentru că sunt aleși și ei de Hristos. Numai că, astăzi, lucrurile s-au schimbat. Nu mai plâng unele mame, ci plâng pruncii, când, din nechibzuită judecată, mama își duce pruncul la sabie. Acea mamă nu plânge, dar plânge pruncul în pântecele ei și spune: Mamă, unde mă duci ? Plânge pruncul și plâng stelele cerului.

Mă adresez mamelor: O, iubită mamă, cum pe acea văduvă a văzut-o Hristos că-i murise fiul și s-a îndreptat spre el, să-l învieze, tot așa te vede și pe tine când îți duci pruncul spre junghiere. Oare ce zice atunci Hristos ? Când te vede că tu nu-ți duci pruncul la altar, ci îl duci la junghiere ! Dincolo de zidurile bisericilor, mamele își iau pruncii și se duc cu ei să-i arunce în groapa păcatelor. Câte mame nu zic, în dimineața de sfântă duminică, fetelor sau băieților: dragul mamei, dormi, că este duminică, iar astă-noapte ai fost la club, la distracție, ești obosit, dormi, până îți voi face eu de mâncare !

Le spun iubitelor mame să nu-și îndrume copiii spre păcate, în groapa păcatelor, ci să-i ducă la altarul iubirii lui Hristos. Oare cred mamele că, dacă ar avea fiecare câte un fiu sau o fiică de mână, n-ar mai încăpea în bisericile noastre ? ! Într-o biserică, prin taina iubirii lui Hristos, ar putea să intre mii de suflete, că mare este iubirea lui Dumnezeu.

L.C.: Înaltpreasfințite Părinte, ați spus în predica la care am făcut referire că Hristos călătorea spre Nain într-o corabie... Ne-am dumirit destul de repede că acea corabie plutea pe râul format din lacrimile mamei.

Î.P.S. Ioan: Vă pun și acum întrebarea: cum și pe ce cărare călătorea Hristos spre Nain ? Veți zice că El călătorea pe o cărare de picior, cum se spune, printre lanurile de grâu, mergea spre Nain; așa a văzut evanghelistul. Însă, eu vă spun că Hristos călătorea spre Nain cu ucenicii Săi într-o corabie care plutea pe râul de lacrimi al văduvei care-și pierduse fiul. Iată, văzând râul de lacrimi, și-a urcat apostolii în corabie și a mers pe râu, pe râul în sus, până la izvor, până la izvorul lacrimilor, până la ochii blânzi ai mamei iubitoare de fiul ei, de soțul ei, iubitoare de părinți. Doamne, mai călătorește o dată pe râul lacrimilor, până la izvor ! Doamne, călătorește și spre acești frați și surori, pe râul lor de lacrimi și binecuvintează-i pe ei și pe pruncii pe care i-ai dat lor !

Vă amintiți când la istoria universală am învățat cu toții despre bătălia celebră de la Waterloo. Acolo s-a luptat ura cu ura și-a biruit moartea. La Nain, s-a luptat, în marea bătălie, viața – Hristos cu moartea și a învins-o Hristos, acolo, în Câmpia Esdrelonului, la Nain.

Cuvântul Nain sau Naind, în aramaică, se traduce în limba noastră, „plăcut” sau „agreabil”, adică era o așezare plăcută, agreabilă în Câmpia Esdrelonului, de unde vedeai culmea Muntelui Tabor, unde s-a coborât Dumnezeu, Moise și Ilie, și Fiul Său Preaiubit Mântuitorul nostru Iisus Hristos. Am fost și eu o dată în viața mea să mă întâlnesc cu văduva din Nain. Era noapte târzie, mă aflam cu un grup de studenți și profesori și toți au ținut, deși era noapte, să ajungem să intrăm și în biserica din Nain care poartă într-însa mărturia acestei minuni săvârșită de Hristos, înviind pe fiul văduvei din Nain.

L.C.: Înaltpreasfințite Părinte, vă rog să insistați asupra unor învățăminte pe care le gândiți în legătură cu această pericopă evanghelică.

Î.P.S. Ioan: Mă adresez mamelor, îndemnându-le ca, dacă simt că pe fiii și fiicele lor i-a îngropat cineva în groapa păcatelor, să meargă pe marginea gropii păcatului și, plângând, să-L roage pe Hristos să-i scoată din adâncul păcatului. Lacrimile mamei nu cad niciodată pe pământ. Lacrimile mamei, întotdeauna, cad în Sus, cad în Cer. Lacrimile mamei nu umezesc pământul, ci lacrimile mamei cad în Cer, înaintea tronului lui Dumnezeu, ca, prin harul iubirii Sale, să ridice lacrimile; să facă să cadă lacrimile mamelor în Cer, înaintea Prea Sfintei Treimi. Doamne, știu că prin Rai curge un Iordan de lacrimi ! Primește, Doamne, și lacrimile noastre ! Lasă-le să cadă în Cer, în Iordanul iubirii Tale cele de Sus !

L.C.: Și un cuvânt de binecuvântare, vă rog, Înaltpreasfințite Părinte.

Î.P.S. Ioan: Dumnezeu să binecuvinteze toate mamele din țara aceasta ! Dumnezeu să le ierte pe cele ce au greșit, să le întărească pe cele ce poartă în pântece prunci și să întărească Dumnezeu neamul nostru românesc, și aici și în Cer. În urmă cu mai bine de douăzeci și ceva de ani, a murit o Românie. **Iubite mame, sunteți speranța nașterii unei noi Românii !** Dumneavoastră nașteți o nouă Românie; la aceasta sunteți chemate de Dumnezeu. Dumnezeu să vă ajute să puteți naște România cea veșnică, aici și în Împărăția Tatălui Ceresc.

L.C.: Amin. Vă sărut dreapta, Înaltpreasfințite Părinte, mulțumindu-vă cu plecăciune din partea cititorilor revistei *Sud*.

A consemnat Luminița Cornea

2017 – Anul marilor decizii. Între temeri și speranță

(urmare din pagina 10)

UE-BREXIT, care ar presupune retragerea din Marea Britanie a Autorității Bancare Europene, care are deja 40 de agenții descentralizate ce reprezintă inima comerțului UE și a Agenției Europene a Medicamentelor, care ar urma să fie relocalizată la Stokholm sau Strasbourg, agenție care în cele două decenii de existența a validat peste 1.000 de medicamente.

Referindu-ne la măsurile anti-corupție și spălare de bani, se omite a se discuta serios la nivelul Parlamentului European rolul actualului președinte al Comisiei Europene, Jean Claude Junker, în crearea celui mai puternic paradis fiscal din inima Europei, Luxemburgul, însă paradoxal, același președinte al executivului european este preocupat de adoptarea unui ghid de etică pentru înalții funcționari ai Comisiei și Parlamentului care au avut acces la date și informații confidențiale pe durata mandatului.

În încheierea acestei abordări privind mișcarea banilor, cred că este important să menționez și concluzia la care a ajuns șeful Școlii Monetariste și laureat al Premiului Nobel pentru economie, Milton Friedman: „FMI, Banca Mondială și agențiile de reglementare sectorială, trebuiesc desființate. Credeți că este normal să se lase unor mici grupuri de oameni nealeși, dotați cu enorme puteri și mijloace financiare, libertatea să ne hotărască destinele ? De ce SUA ar trebui să contribuie la FMI ? Dacă dorim să ajutăm anumite state, putem să o facem direct, fără să treacă printr-o organizație internațională ? Vedeți rezultatele FMI, un eșec total. El ar fi putut împiedica anumite crize, dar el le-a multiplicat. Cât despre Banca Mondială, ea poartă o grea responsabilitate față de Africa, un continent care global se află într-o situație mai rea decât în urmă cu cinci ani. BM a finanțat dictatorii și a întărit puterea lor, când aceste țări aveau nevoie de un stat minimal. Cauza acestor stări de lucruri este că FMI și BM cheltuiesc banii altora fără transparență și responsabilitate. Pentru creștere durabilă este nevoie de aceste ingrediente: stat de drept, proprietate privată, piețe libere”. Fără comentarii !

Dacă amintim că FMI este condus de doamna Lagarde, condamnată definitiv la un an cu suspendare și o amendă de 15.000 euro pentru neglijență în serviciu când era ministru, soldată cu un prejudiciu de 400 milioane de euro, atunci înțelegem mai bine interesele care guvernează aceste organisme financiar-bancare.

Deci, la temerile și fricile care tulburau viața cotidiană a oamenilor, se mai adaugă și atacul băncilor la buzunarele și așa golite ale cetățeanului, care a economisit cu trudă și a depus în bănci sume de bani pentru a se simți în siguranță la bătrânețe sau în caz de îmbolnăvire. Drept urmare, vă îndemn dragilor să vă păziți buzunarele !

Dacă tot ne-am ocupat de bani, să ne oprim și la politicile BNR, care ar trebui să țină seama de aceste amenințări și volatilități de pe piețele financiar-bancare și să ia măsuri urgențe de repatriere a celor 60 tone de aur depozitate în Londra și a rezervei de valută de circa 36 miliarde euro, depusă la FED, nu de alta, dar să nu aibă soarta Tezaurului trimis la Moscova. Cred că se impune un control mai activ și responsabil din partea Parlamentului asupra activităților BNR și o reglementare mai strictă a operațiunilor acesteia cu depozitele de aur și devize care nu sunt supuse analizei și aprobării Parlamentului. Recent, mi-a reținut atenția o declarație a purtătorului de cuvânt al BNR, dl. Suciu, care încerca să ne convingă de justețea măsurii luată de BNR de a schimba depozitul de 600 t argint, în 5 t aur, argumentând că nu se justifică ocuparea tezaurului BNR cu asemenea cantitate de argint, în condițiile în care piața argintului și aurului este într-o creștere semnificativă. Nu se cunosc detalii asupra eficienței și oportunității acestei tranzacții pentru finanțele României. Cred că se impune o invitare la comisia buget-finante a Camerelor reunite pentru a se analiza această situație și informarea plenului cu rezultatul.

Revenind pe meleagurile noastre pline de pitoresc politic, cred că noul Parlament și Guvern ar trebui, în regim de urgență, să muncească serios și profesionist pentru a îndrepta greșelile de voie sau fără voie ale tehnocraților, să revadă toate legile de organizare și funcționare a instituțiilor statului și agențiilor guvernamentale, pentru a le așeza pe principiile eticii și moralei ce trebuie să caracterizeze statul de drept și democrația, punând în centrul lor omul cu drepturile și libertățile sale naturale, restabilindu-se încrederea în justiție și autorități.

Este nevoie mai mult ca oricând, ca Președintele, Parlamentul și Guvernul să colaboreze pentru a reface unitatea și demnitatea cetățenilor și a țării, să apere, așa cum au jurat la preluarea mandatelor, integritatea teritorială, suveranitatea și independenta țării, Constituția și legile țării, pentru prosperitatea și pacea romanilor.

Este nevoie de o Românie unită care să-și definească clar și ferm locul și rolul său în cadrul UE și NATO, dar și în relațiile de parteneriat strategic cu SUA.

Da, este nevoie la această cruce a destinului Europei și a lumii să ne reafirmăm respectul de sine, să gândim mai mult la interesul național și la protejarea patrimoniului economic și spiritual, să reluăm negocierile cu vecinii noștri, inclusiv cu Federația Rusă, pentru a transforma și valorifica poziția la Marea Neagră într-un atu geopolitic și geoeconomic, ce ar putea aduce o rază de speranță pentru stabilitatea și prosperitatea regiunii.

Cred că trebuie reluat dialogul și consultările periodice cu Ungaria, pentru a clarifica problemele aflate pe agenda de lucru, însă amânate din lipsa soluțiilor reciproc avantajoase pentru ambele părți.

În relația cu Turcia, se impune o abordare prudentă ținând seama că situația politică și de securitate din această țară este legată de evoluțiile din Orientul Mijlociu și de o eventuală cădere a regimului Erdogan, atât la presiunea opoziției interne cât și la cele externe.

Acest tablou al situației internaționale care se prezintă destul de tensionat și instabil, impune pentru România ca pilonii de bază ai statului: economia, armata, diplomația și serviciile de informații să-și stabilească strategii bine ancorate în realitățile geopolitice ale acestor vremuri de cumpănă, pentru a fi în măsură să le facem față cu bine.

În încheierea acestui material, doresc să amintesc analiza făcută recent de dl. Călin Georgescu, înalt funcționar ONU la adresa stării de lucruri îngrijorătoare care vulnerabilizează România în fața provocărilor ce se vor abate asupra noastră.

România, susținea domnia sa, „nu este un stat, ci o corporație. Capitalul străin este cel care deține 60% din activele țării, peste 50% din profit și ceea ce este mai grav, stăpânește pârghiile strategice, de condus ale țării: industria de petrol, gaze, distribuția de energie, nu ne mai aparține... Industria ca atare, marile întreprinderi au fost distruse. Privatizarea s-a făcut în dezinteresul României... Și a fost vândut pământul, cel mai grav lucru de către cei care s-au perindat la conducerea Ministerului Agriculturii... Mai puțin sufletul românesc și eu pe asta mă bazez.”

Într-adevăr, un diagnostic tulburător, trist dar realist ! De aceea se cuvine a adresa câteva sfaturi politicienilor și oamenilor de stat români. Să țină seama că în viață trei lucruri nu se mai întorc: cuvintele, posibilitățile și timpul și trei lucruri nu trebuie să le pierzi: cinstea, liniștea, speranța ! Atenție ! Sunt și trei lucruri care distrug oamenii: ura, vinul și mândria !

Deci, să privim cu încredere și speranță la viitorul României și la România viitorului, la care fiecare să ne aducem contribuția având în minte trei lucruri pe care ne este greu să le spunem: ajută-mă, iartă-mă, te iubesc !

Restituiri literare: EMINESCU și *Meșterul Manole*

Luminița CORNEA

Motto: *Suntem mari prin prezența lui între noi.*

În vremea zăpezilor, la mijloc de gerar, simțim mai mult în suflet chemarea Poetului. Întotdeauna, aniversările și comemorările lui Eminescu au străbătut inimile, îndemnând la reflecție, la luare-aminte, spre rememorări, lecturi și relecturi.

În cele ce urmează ne vom referi la revista *Meșterul Manole*, care, în anul 1939, a realizat o anchetă cu privire la receptarea lui Eminescu, după cincizeci de ani de la moarte.

Despre *Meșterul Manole*, revistă apărută într-o vreme neprielnică literaturii, la București, în perioada ianuarie 1939-aprilie 1942, nu s-a putut vorbi sau scrie până în 1990. De ce ? Ca și alte publicații literare valoroase, a fost lăsată deoparte ca fiind reacționară, retrogradă, „antirevoluționară". Acum ne explicăm toate acestea, având în vedere perioada apariției revistei: pregătirea celui de-al doilea Război Mondial, începerea acestuia, situația politică încordată generată de Mișcarea Legionară, apoi instaurarea, după război, a dictaturii comuniste. La toate acestea se adaugă faptul că liderul grupării de la *Meșterul Manole*, Vintilă Horia (1915-1992), alesese drumul exilului.[1] Așa se explică situația că niciuna dintre sintezele de istorie literară, dinainte de 1990, nu amintesc revista *Meșterul Manole*. În perioada postdecembristă, au apărut câteva importante reconsiderări ale grupării din jurul revistei *Meșterul Manole* în *Dacia literară*, în volumul *Reviste literare interbelice* de Nae Antonescu și în antologia realizată de Al. Husar.[2]

Există păreri potrivit cărora, în istoria culturii române, revista *Meșterul Manole* trebuia să continue tradiția unor mari reviste și curente ca *Dacia literară*, *Convorbiri literare*, *Sămănătorul* și *Gândirea*. După afirmația mentorului publicației și al grupării, Vintilă Horia, revista se voia apolitică „dedicată exclusiv geniului românesc socotit demn, de către noi toți, de a ieși din provincialismul Europei Centrale și de a se face cunoscut în lumea întreagă"[3].

Numărul 5-6, iunie-august 1939 al revistei *Meșterul Manole*, astăzi o raritate bibliofilică, este închinat „marelui poet, ca un omagiu adus de generația noastră aceluia ce va rămâne veșnic în cultura noastră ca un prototip al omului tânăr". Membrii grupului au fost rugați să răspundă la două întrebări, cu dublă semnificație, una personală „Cum l-ați cunoscut pe Mihai Eminescu ?", în legătură cu procesul intim de apropiere și cunoaștere a operei eminesciene; cealaltă întrebare se referă la valabilitatea în timp și spațiu a operei lui Eminescu, „Care credeți că e valoarea actuală și universală a operei lui ?". Recunoaștem că întrebările sunt actuale și pentru noi. Mai mult, ar fi indicat să răspundem la ele, chiar dacă o vom face doar în sinea noastră.

Răspunsurile la cele două întrebări date de tinerii membri ai grupării *Meșterul Manole*, publicate în numărul mai sus amintit, sunt adevărate mărturii privitoare la posteritatea lui Mihai Eminescu. Cunoașterea lor, astăzi, o datorăm istoricului literar Nicolae Scurtu care a publicat placheta *Eminescu văzut de gruparea literară „Meșterul Manole"*, considerând că „intervențiile lor se dovedesc a fi inteligente, mature și cu un mare grad de aproximare a valorii eterne a operei lui Eminescu.[4] La această plachetă vom face referire când vom indica paginile citatelor.

Gruparea literară *Meșterul Manole* este alcătuită din tineri scriitori ce dovedesc a avea lecturi vaste și temeinic însușite, precum Ion Frunzetti, Vintilă Horia, Ștefan Baciu, Constantin Micu, Horia Nițulescu, Ion Șiugariu, Ovid Caledoniu, Mihail Chirnoagă, Aurel Marin, Teodor Scarlat, Octav Șuluțiu, Laurențiu Fulga, Emil Botta.

Părerile și ideile acestora sunt foarte interesante. Fiecare mărturisește bucuria de adolescent a descoperirii lui Eminescu, a revelației nemărginitei armonii eminesciene. Tânărul Mihai Chirnoagă prezintă „momentul Eminescu" ce începe după anul 1931, datorită căruia „s-a creat o vrajă cu totul specială, vraja mitului, prin care conștiințele ce trăiesc în ideea culturii își întăresc credințele în forța poetică a acestui neam", insistând asupra faptului că este absolut necesar „să apară o resuscitare a interesului pentru Eminescu". (p. 12-13)

Ion Frunzetti menționează că Eminescu abordează marile teme ale umanității, resimțite de poet într-o viziune proprie cu mijloace de expresie originale, realizând „lucide intuiții, adânc răsfrânte în suflet și personal ordonate după liniile de forță ale fanteziei sale creatoare, [ce] sunt forjate într-o măiastră – prin noutate și justețe – expresie artistică, într-un cosmos accesibil nouă numai datorită lui". (p. 14-15)

Vintilă Horia păstrează peste ani amintirea șezătorilor de la Colegiul Național „Sfântul Sava" unde erau recitate „versurile misterioase" ale Poetului și unde tinerii vorbeau despre Eminescu „cu verva și elanul anilor de atunci". Despre *Luceafărul* afirmă că este „fără îndoială cel mai sublim poem al ultimelor două veacuri", încheind cu afirmația că „valoarea actuală și universală a lui Eminescu stă, cred, în armonia perfect realizată a personalității sale literare și omenești". (p. 16-17)

Poetul Constantin Micu se entuziasmează scriind despre extraordinara sinteză a sensibilității umane care „de la fiorul cald al iubirii până la drama existenței cosmice, de la dragostea pentru frumosul natural până la cultul frumuseții artistice, de la sentimentul unei tainice comuniuni cu tradiția, rasa și pământul până la exaltarea iubirii de neam, toate au trecut prin pana de azur a poetului, care se consuma în focul inspirației sale, punând în lucrurile pământești lumina smulsă din cer și din suflet și dând astfel sentimentelor omenești o nouă demnitate, idealurilor apuse o nouă strălucire". Cunoscându-l sub acest aspect, Constantin Micu crede că actualitatea lui Eminescu stă în eternitatea lui și că „idealul pe care l-a preferat Eminescu este acela al omului considerat în plenitudinea forțelor lui spirituale și morale". Așa se explică faptul că nu este de acord cu etichetarea ca poet pesimist a lui Eminescu: „Numai printr-un abuz de cuvinte a putut fi numit pesimist un poet, care, profesând o concepție superioară a vieții și a omului, a oferit cea mai formidabilă lecție de adevărată trăire a ideilor de care era însuflețit." (p. 19-21)

Citind, ne emoționează cuvintele lui Horia Nițulescu (p. 22-25) ce se încadrează între poeții posteminescieni, născuți într-un univers spiritual eminescian, încât nu ne miră afirmația: „pentru cine cunoaște cât de cât poezia universală [...], știe că Eminescu se află printre ființele cele mai de sus, printre luceferi" și nu ne este teamă „să-l rânduim pe Eminescu în Olimpul suprem, alături de Homer, de Virgiliu, de Dante, Shakespeare, Goethe, Dostoievski, marii latifundiari ai poeziei. Ca poet liric însă, tot Eminescu ni se pare voievodul. Nutrim o adâncă simpatie pentru d[omnul] Mihail Dragomirescu, de când am aflat că dânsul, cel dintâi, s-a încumetat să facă această afirmație."

Horia Nițulescu constată un adevăr dureros pentru noi, anume că Eminescu nu este „cunoscut după rangul lui", deoarece arta lui, legată inseparabil de limba noastră, nu poate fi cunoscută „în haine străine". Prin urmare destinul eminescian se leagă de cel al limbii noastre. Salvarea ar fi „un imperialism spiritual românesc, care să ne impună în atenția universală și să ne consacre limba. Dar acesta este un vis prea frumos și prea mare, deocamdată." Să visăm ! Dar să ne mândrim că Eminescu semnează „primul nostru zapis de boierie spirituală. [...] el ne legitimează prezența în istoria culturii, ne potențează, ne sporește. Suntem mari prin prezența lui între noi."

Constatăm încă o dată că problema universalității operei lui Eminescu este în strânsă legătură cu traducerea în alte limbi, idee exprimată și de Ovid Caledoniu: „Universalitatea operei eminesciene ? S-a vorbit prea mult despre această calitate a marelui poet. Aș mărturisi aici, printre altele, părerea de rău că Eminescu n-a fost tradus atunci când trebuia. Acum ar interesa, cred, numai ca istorie literară universală, comparată. El aparține întregii lumi, dar mai ales nouă ca românii." (p. 10). Aceeași idee o găsim și la Ion Șiugariu care afirmă clar că traducerile din Eminescu „trebuiau făcute cu cel puțin 50 de ani mai înainte" (N.B. este anul 1939), în alt fel Eminescu „ne apare azi, doar în perspectivă istorică. E prezent așa cum sunt prezente cele câteva personalități mari ale literaturii universale. Opera lui e actuală numai întru cât universalitatea, eternitatea se pretează la actualitate.", totuși „în sufletul meu a avut totdeauna un loc de frunte, în râvnirile mele a fost totdeauna o țintă. [...] Culmile se privesc, se admiră, se râvnesc în taină." (p. 26-27)

Astfel tinerii scriitori de atunci au crescut și au visat, în apropierea versului eminescian, „într-un elan care nu se va frânge niciodată" (Aurel Marin, p. 18).

În biobibliografia eminesciană, după cum afirmă și Nicolae Scurtu, merită a fi incluse și intervențiile tinerilor scriitori grupați în jurul revistei *Meșterul Manole*, deoarece ele constituie astăzi, la o lectură modernă, „autentice radiografii critice din care nu lipsesc anume stări emoționale".[5] Să reținem afirmația lui Pericle Martinescu precum că gruparea de la *Meșterul Manole* reprezintă „ultimul val de poeți, prozatori, eseiști și critici din acea mult și pe drept cuvânt lăudată perioadă interbelică."[6]

Încheiem cu afirmația lui Constantin Micu care descoperă în Eminescu pe „creatorul unei etici valabile pentru timpuri de înnoire și înnobilare morală și spirituală" (p. 30). Să luăm aminte !

[1] Ion Simuț, *Depășirea respectuoasă a gândirismului*, în *România literară*, nr. 2, 2005.
[2] *Dacia literară*, nr. 3, 1995; Nae Antonescu, *Reviste literare interbelice*, Editura Dacia, 2001, p. 230-260; Al. Husar, *„Meșterul Manole" – antologie literară*, Editura Culturală Memoria, 2004.
[3] Ion M. Mihai, *O revistă uitată –„Meșterul Manole" – în antologie*, în *Nord literar*, nr. 7-8 (26-27), iulie-august 2005.
[4] Nicolae Scurtu, *Însemnări despre posteritatea lui Eminescu*, în *Eminescu văzut de gruparea literară „Meșterul Manole*", București, Editura Ulpia Traiana, 1997, p. 31-32.
[5] *Ibidem*, p. 31.
[6] Pericle Martinescu, *O amintire despre „Meșterul Manole"*, în *Eminescu văzut de gruparea literară „Meșterul Manole*", București, Editura Ulpia Traiana, 1997, p. 5-7.

Destinele tragice ale FAMILIEI EMINOVICI

Emil TALIANU

Din cei unsprezece copii ai căminarului Gheorghe Eminovici și ai Ralucăi, doar al zecelea născut, Matei, a fost cel mai longeviv. S-a stins din viață la vârsta de 73 de ani. Ceilalți, zece, au trăit între un an și patruzeci și unul de ani.

Gheorghe Eminovici se căsătorește cu Raluca Jurașcu la 26 iunie 1840. Primul lor copil, **Șerban**, se naște în anul 1841. Acesta va muri în anul 1874 în Sanatoriul „Charite" din Berlin. Avea doar 33 de ani.

Cel de-al doilea născut, în anul 1843, **Nicolae**, se împușcă cu un revolver în cap, în grădina casei de la Ipotești, la puțin timp de la decesul tatălui său, la 7 martie 1884. Împlinise doar 41 de ani.

În anul 1844, se naște cel de-al treilea băiat al Eminovicilor, **Iorgu.** A trăit doar 29 de ani. Cauza morții este incertă, se presupune o sinucidere, ca și fratele său mai mare, sau, după cum menționează George Călinescu, a murit în 1873 la Ipotești, după ce a căzut de pe cal la manevrele imperiale din Prusia. Totodată Călinescu spune că ar fi suferit și de tuberculoză.

La 5 mai 1845 se va naște prima fetiță, **Ruxandra**, dar nu a trăit decât aproape un an.

Următorul născut, Ilie, la 1 iunie 1846, va fi nedespărțit de Mihai în anii copilăriei petrecuți la Ipotești. Acesta, fiind cadru medical, este trimis într-o misiune sanitară în străinătate și se îmbolnăvește de tifos. Moare în anul 1863.

În anul 1848 se naște în familia Eminovici cea de-a doua fată, **Maria** (Marghioala). Va muri însă la numai șapte ani și jumătate, fără a se cunoaște cauza.

Va urma nașterea celui de-al șaptelea copil, **Mihai**, la 15 ianuarie 1850. La nașterea lui, tatăl avea 38 de ani, iar mama 34. Aveau 10 ani de căsnicie. Fratele cel mai mare, Șerban, avea 9 ani, Niculae avea 7 ani, Iorgu 6 ani, Ilie 4 ani și Marghioala 2 ani.

La doi ani după nașterea lui Mihai, la 7 mai 1850, se naște cea de-a treia fată a familiei, **Aglaia**. A trăit doar 38 de ani, cu unul mai puțin decât Mihai, atinsă de o boală necruțătoare.

În anul 1854, se naște cel de-al nouălea copil al soților Eminovici, **Harieta**. Deși infirmă, cu o minte sclipitoare, va fi îngerul păzitor al lui Mihai, îngrijindu-l în clipele cele mai grele ale vieții. Se va stinge din viață la doar câteva luni după bunul său frate, Mihai, în anul 1889.

Penultimul născut al soților Eminovici, la 20 noiembrie 1856, va fi **Matei**. A urmat o carieră militară și a trăit 73 de ani, cu un an mai mult decât tatăl său.

Vasile a fost cel de-al unsprezecilea copil al Eminovicilor, născut în anul 1856, dar nu a trăit decât un an și jumătate.

De menționat că în scurta sa existență, Mihai a participat la opt înmormântări ale surorilor, fraților și părinților. Pe când avea numai 5 ani, moare cea de-a doua soră, Marghioala. Peste trei ani a decedat și ultimul născut frate, Vasile. La 13 ani își va pierde cel mai iubit frate, Ilie. Peste încă 10 ani va deceda și fratele său, Iorgu. Un an mai târziu va muri Șerban.

Când Mihai avea 26 de ani se va stinge din viață și buna sa mamă, la vârsta de 60 de ani. Va urma o perioadă de liniște, după care, în anul 1884, când Mihai avea 34 de ani, își va pierde tatăl și cel de-al doilea născut frate, Nicolae.

La moartea lui Mihai mai erau în viață doar un frate și două surori, din cei zece: Matei, Aglaia și Harieta, care moare și ea peste 3 luni.

În vizită la Eminescu

Constantina CHIVA

Au trecut 167 de ani de la nașterea poetului nostru național, Mihai Eminescu.

Sunt un om obișnuit, nu am studii de specialitate. Cunosc opera lui Eminescu din ce am învățat la școală, cândva prin anii '60-70 ai trecutului secol. Mi-au rămas în memorie versuri din poeziile cele mai cunoscute: *Luceafărul*, *Scrisoarea a III-a*, *Împărat și proletar*, *Doina*, *Lacul*, *Pe lângă plopii fără soț*. E adevărat, este puțin. De asemenea, îmi amintesc că printre primele sale poezii este *La mormântul lui Aron Pumnul*, scrisă pe când avea doar 16 ani și era elev la gimnaziul din Cernăuți.

Profesorii noștri ne spuneau că Eminescu a scris cele mai frumoase poezii de dragoste din literatura română. Oameni cu multă știință de carte, istorici și critici literari, români dar și străini, care au studiat și analizat viața și opera literară a poetului, l-au caracterizat ca fiind „mintea cea mai luminată a culturii române" și un „spirit enciclopedic". Știm că avea cunoștințe vaste de istorie, filozofie, sociologie, teologie, științe politice, avea preocupări pentru matematică, fizică, astronomie, științele naturii. Oare cum a putut și când, să citească, să studieze atât de mult și să ne lase și o moștenire nemuritoare – opera sa: versuri, gazetărie, proză – într-o viață atât de scurtă ?

Dacă n-ar fi fost bolnav de la vârsta de 33 de ani până la 39, când a trecut în neființă și ar mai fi trăit 20-30 de ani, ce opere ne-ar mai fi lăsat moștenire ? Am fi avut mai multe fotografii cu chipul său (din păcate sunt doar patru !) și ar fi fost poate și înregistrat pe peliculă.

Nu a fost să fie !

Acestea erau gândurile care mă frământau cu câteva zile înainte de 15 ianuarie 2017. Regretam că nu fusesem la mormântul poetului decât o dată, în urmă cu mulți ani. Am hotărât că voi merge din nou și așa am făcut.

Când intri în cimitirul Bellu, pe Aleea scriitorilor, pașii parcă te poartă de la sine către locul de veci al Poetului. Imediat am și zărit, undeva în stânga, numele poetului Alexandru Macedonski. Nu sunt numai scriitori pe această alee, sunt și multe morminte ale unor oameni care se vede că au fost mai înstăriți sau poate mai importanți, pentru că sunt ca niște opere de artă unele din monumentele funerare pe care le-am văzut.

Era ora 11.00 când am ajuns la mormânt. Am găsit un grup de aproximativ 30-40 de persoane, cei mai mulți dintre ei oameni în vârstă. Puțini tineri, câțiva copii. Am înțeles că mai devreme se ținuse o slujbă religioasă întru pomenirea poetului și este posibil să fi fost mai multă lume. În fața mormântului se afla o masă pe care era ceva de mâncare, ceai, cafea, suc, care se împărțeau, după datină, cui dorea. Am întâlnit-o acolo, cu surprindere, pe soția unui văr de la Bolintin, Florian Olteanu.

Cu emoție în suflet am aprins lumânarea și am pus florile mele roșii pe mormântul Poetului. Era loc destul și pentru ele. Sprijinite de bustul de marmură erau mai multe coroane de flori; pe două dintre ele am deslușit cine le depusese: Societatea Dacii – Suceava și Episcopia Bucureștilor.

Câțiva bărbați, probabil din lumea literelor, cunoscători ai operei poetului, recitau sau citeau din poeziile mai puțin cunoscute, comentau, se contraziceau. Unul

(continuare în pag. 15)

ÎNTREGIRI LA BIOGRAFIA LUI FLORIN NICULESCU

Nicolae Scurtu

Biografia profesorului, eseistului, publicistului și traducătorului Florin Niculescu (n. 11 februarie 1907, com. Bila, județul Vlașca; m. 16 septembrie 1941, Dalnic) conține o sumă importantă de necunoscute, ce se cuvin a fi elucidate printr-o cercetare riguroasă a arhivelor și bibliotecilor publice și particulare.

În efemera sa existență, după studii aprofundate și o temeinică înțelegere a filosofiei europene și românești, Florin Niculescu publică studii, articole, cercetări, recenzii, cronici și note de lectură în revistele *Convorbiri literare, Preocupări didactice, Revista generală a învățământului, Școala și familia*, precum și în *Revista de filosofie.*

Cât privește relațiile sale cu revista *Convorbiri literare* se pot consulta, cu folos, evocările și articolele lui Al. Ionescu[1], Teodor Al. Munteanu[2] și Nicolae Scurtu[3], care întregesc informațiile și contribuțiile despre acest *intelectual autentic* inițiat și format la școala marilor modele culturale ale Europei.

Se cunosc, până acum, epistolele lui Florin Niculescu trimise lui I.E. Torouțiu și lui Teodor Al. Munteanu. E necesar să precizez că unele sunt publicate fragmentar și ar fi momentul să fie *restituite integral.*

Relevante sunt și cele două epistole, necunoscute, pe care Florin Niculescu, care, uneori, semna *Florea* și nu Florin, cum e cunoscut lectorilor săi, le trimite profesorului și filosofului Ion Petrovici (1882–1972) pentru care manifesta *o vie și profundă* admirație.

În prima din cele două epistole, Florin Niculescu salută, entuziast, acordarea titlului de *doctor honoris causa* lui Ion Petrovici de către Universitatea din Alger, iar în cea de a doua face câteva observații și aprecieri despre lucrarea *Dincolo de zare*[4] pe care o recenzează cu o reală voluptate intelectuală.

Și toate acestea se datorează numai istoricului literar I.E. Torouțiu care a condus revista *Convorbiri literare* în perioada 1939–1944.

*

C[âmpu]lung Muscel,
28 oct[ombrie] 1939

Mult stimate domnule profesor,

Am aflat de prin ziare despre cinstea pe care Universitatea din Alger va făcut-o, proclamându-vă *doctor honoris causa* al ei.

Pe lângă omagiul bine meritat adus gânditorului care sunteți, această distincție este și o mare cinste pentru cultura noastră, pe care, împreună cu alți români destoinici, o reprezentați în modul cel mai strălucit.

Îngăduiți, vă rog, unui tânăr discipol indirect al domniei voastre, să se bucure cu toată sinceritatea de acest fapt și să adreseze felicitările sale cele mai călduroase maestrului sărbătorit de instituția algeriană.

Dumnezeu să vă dea sănătate și munca pe care o depuneți pe altarul culturii naționale să aducă roadele cele mai prețioase în sufletul nației noastre. Să trăiți !

Floarea Niculescu
Prof[esor] la Șc[oala] Normală C[âmpu]lung Muscel

[Domniei sale domnului profesor universitar Ion Petrovici, Bulevardul Brătianu, nr. 7, București; Expeditor – Profesor Florea Niculescu, Strada Sfântul Ilie, nr. 1, Câmpulung-Muscel].

*

Câmpulung Muscel, 29 aprilie 1941
Domnule profesor,

Deși am stat câteva zile în București, încercările de a vă găsi la telefon, pentru a vă solicita o audiență, nu au avut succes.

Ar fi fost pentru mine și o cinste deosebită și o mare plăcere de a vă fi putut prezenta omagiile mele.

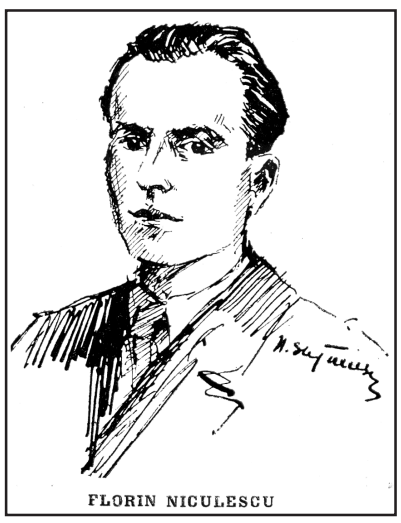
În plus, regret „sfertul de oră", atât de util și instructiv pe care îl constituie o convorbire cu domnia voastră. Nădăjduiesc într-o viitoare împrejurare mai favorabilă.

Am văzut pe domnul Torouțiu, cu care nu vorbisem de aproape un an, deși *Convorbirile* ne-au îngăduit să comunicăm din timp în timp.

Domnia-sa mi-a dat lucrarea domniei voastre, *Dincolo de zare*, pe care am studiat-o cu un interes atât de susținut, încât după a treia lectură aș fi reînceput studiul cu o nouă plăcere și entuziasm. Astăzi i-am trimis recenzia[1] pentru *Convorbiri.*

Dacă necesități de ordin tehnic nu m-ar fi oprit, aș fi dorit să prelungesc comentariile până la dimensiunile unui adevărat articol. Sunt atâtea nuanțe și sugestii ! Și totul exprimat fără nici o urmă de efort, înlănțuit într-o logică și un plan desăvârșit.

Lectura acestei lucrări mi-a prilejuit o experiență intimă, care mi-a îngăduit să verific o idee insistentă în estetica lui Paul Valéry: „o operă este bună, dacă nu ajunge niciodată să satureze pe consumator. Cu cât lectura trezește și întărește pofta de a reveni asupra ei, cu atât opera se integrează în tendințele infinite ale spiritului".

FLORIN NICULESCU

Și ceea ce este adevărat, sau pare să fie, pentru poezie, poate să fie și pentru proză... chiar dacă este filosofică.

Din păcate, la noi literatura filosofică este așa de săracă, iar când se scrie mai mult, se face un extraordinar abuz de citate după străini.

Poate, cu timpul, și noi românii vom căpăta încrederea în gândirea noastră. De altfel, impresia este că tindem spre aceasta.

Ce bine ar fi dacă ne-ați da un sistem complet de filosofie ! Sunt sigur că mulți dintre noi am profita enorm.

Încercările[2] domnului Blaga sunt atât de înghețate în formule și termeni străini gândirii noastre românești, încât ele aduc mai degrabă cu simbolismul ermeticii orientale, decât cu gândirea inteligibilă a latinilor.

[I]ertați, vă rog, aceste divagațiuni. În liniștea de la Câmpulung, ele devin uneori periculoase, dar sunt singura distracție a spiritului.

Împreună cu entuziasmul meu pentru lucrarea domniei voastre, vă rog, să primiți, domnule profesor, respectuoasele mele omagii.

Florea Niculescu

[Domniei sale domnului profesor universitar Ion Petrovici, București, Bulevardul Brătianu, nr. 7; Expeditor – Florea Niculescu, Strada Sfântul Ilie (vechi), Câmpulung-Muscel]

Originalele celor două epistole, inedite, se află la Biblioteca Academiei Române.

---

[1] Alexandru Ionescu, *Colaboratori și prieteni devotați* în *Convorbiri literare,* 74, nr. 11-12, noiembrie-decembrie 1941, p. 1470–1471. [*Ion Chiriuc, Florin Niculescu, George Coatu, George Vaida, scriitori, colaboratori ai revistei*].

[2] Teodor Al. Munteanu, *Florin Niculescu* în *Convorbiri literare*, 74, nr. 11–12, noiembrie-decembrie 1941, p. 1471–1474.

[3] Nicolae Scurtu, *Florin Niculescu și revista „Convorbiri literare"* în *Sud,* serie nouă, 18, nr. 3–4 (168–169), martie-aprilie 2015, p. 13, col. 13 + portret al lui Florin Niculescu + 2 facsimile.

[4] Ion Petrovici, *Dincolo de zare. Problema supraviețuirii în cadrul criticii filosofice. Conferință ținută la Ateneul Român în seara de 23 aprilie 1939*, București, 1940, 30 pagini. (*Biblioteca Ateneului Român, nr. 24*).

[5] Florin Niculescu, *Ion Petrovici – Dincolo de zare. Problema supraviețuirii în cadrul criticii filosofice* în *Convorbiri literare*, 74, nr. 7, iulie 1941, p. 911-913.

[6] Aserțiunile lui Florin Niculescu privitoare la opera filosofică a lui Lucian Blaga nu se susțin și se cuvin a fi luate doar sub beneficiul de inventar.

Un spirit numit BAUHAUS

Florin COLONAȘ

În cadrul Muzeului de Arte Decorative din Paris, o expoziție făcută cu mult simț al didacticului prezintă extrem de sistematic una dintre mișcările artistice de o mare importanță pentru arta secolului al douăzecilea. Este vorba despre expoziția temporară „Spiritul Bauhaus-ului", care-și propune o ilustrare a ceea ce a reprezentat această mișcare, curent sau școală, oricum i-am spune însă, este vorba despre o stea de primă mărime, care a influențat modul de gândire și opera de artă ale trecutului veac.

Muzeul de Arte Decorative este găzduit într-o aripă a Palatului Luvru, situată în imediata vecinătate a grădinii Tuilleries. Aici sunt cantonate comori ale artei decorative franceze: mobilier, tapiserie, sticlă, ceramică, feronerie, vestimentație, broderie, pielărie, legătură de carte, gravură și multe altele. Parcurgerea numeroaselor săli, distribuite pe cele nouă paliere ale clădirii, reprezintă cea mai bună școală pentru cei ce-și perfecționează studiile în domeniu, dovadă fiind cohortele de vizitatori care zăbovesc îndelung în sălile de interes pentru preocupările lor, luând notițe, fotografiind, desenând, consultând materiale extrase din bibliografie, întreținându-se colocvial cu camarazii de preocupări.

La parter, într-un spatiu generos, este prezentată expoziția privitoare la Bauhaus, pe care vă propun s-o vizităm, căutând s-o analizăm, desigur, în linii mari.

Ce și-a propus, în fond, această școală care a fost Bauhaus-ul ? Care a fost spiritul care a animat-o ? Ce s-a realizat ? Cum a fost influențată, în timp, dezvoltarea artelor vizuale ca urmare a existenței ei ? În tot cazul, adoptarea acestei expoziții temporare de către prestigiosul și giganticul muzeu nu poate fi decât lucrul cel mai potrivit.

O trăsătură general valabilă pentru preocupările din interiorul Bauhaus a fost aceea de a introduce „frumosul în util", în cadrul acelei arte de a trăi, chestiunea fiind pusă și susținută estetic de către un suport solid argumentat filosofic. Până la urmă, Bauhaus nu a fost un stil, nu a fost o mișcare, dar a fost cu siguranță o veritabilă școală, unde s-a creat și experimentat, deopotrivă individual și în grup, acest lucru întâmplându-se într-o perioadă temporală foarte restrânsă istoric, între anii 1919 și 1933.

Bauhaus-ul trebuie abordat nu ca un florilegiu al numelor mari și o adevărată avalanșă de piese măiestrite care s-au realizat acolo, ci drept o școală în care se aborda viitorul, traversată de dezacorduri și de certuri, prin care au trecut nenumărați anonimi, care își vor găsi însă locul bine definit în acest tumult creativ. Școala a avut o benefică influență asupra tuturor domeniilor societății și nu poate fi restrânsă la doar câteva nume care au ilustrat-o. Oricum, ea a oferit o incredibilă șansă unor oameni necunoscuți până atunci, să se afirme creativ. Ar fi suficient să exemplificăm: Joseph Albers când a ajuns la Weimar era un mic învățător, iar Marcel Breuer, care a confecționat scaunul cu piese metalice tubulare, habar nu avea că piesa de mobilier concepută de el va deveni un simbol al designului modern.

La Bauhaus s-a oferit șansa celui talentat să-și dezvolte potența estetică și creativă. Nu trebuie să uităm faptul că aici au fost profesori care au știut să descopere sâmburele de talent al elevului, care în cadrul școlii a început să rodească. Este vorba, în fapt, despre un adevărat proiect social, forțat impus de reconstrucția postbelică, dar care nu avea neapărat un țel final solid fundamentat ideologic. Cariatidele școlii vor fi doi mari maeștri.

Walter Gropius și Mies van der Rohe erau de fapt „moștenitorii" lui Wiliam Morris, artist englez de la sfârșitul secolului al XIX-lea, partizan al mișcării socialiste și, totodată, descendenții neoclasicilor Karl Friederich Schinkel și Johan Winkelmann, a mobilierului burghez Biedermeier (1815-1848) și, în egală măsură, a arhitectului Paul Behrens (1868-1940).

Certamente, deviza „frumosul pentru toți" purta o puternică încărcătură de sorginte socialistă.

Walter Gropius a căutat, totdeauna, să țină școala departe de dezbaterile politice, fiind foarte ferm și nu a acceptat nici un moment termenul de „catedrală a socialismului".

Ceea ce constituia însă o utopie pentru societate, erau preceptele vieții cotidiene în comunitate: amorul liber, cu copii în afara căsătoriei. Acestea au fost un șoc pentru burghezie. Mișcarea era privită cu obtuozitate. Libertățile mari și mici care se permiteau și se întreținеau în cadrul școlii, au rămas vii prin imaginile surprinse pe pelicula fotografică de către Lucia Moholy-Nagy: jucători de ping-pong în slip sau nudism pe plajă al play-boy-ului școlii, Herbert Bayer. Existau, de asemenea, multe sărbătoriri ținute cu fast, dar spontan și inovativ. Spontaneitatea era călăuza supremă. Cineva construia un decor, altcineva confecționa un costum, un al treilea desena o masă și astfel, în fiecare sfârsit de saptămână avea loc un spectacol de *artă totală*. În afara baletelor binecunoscute, existau „serbările nasului", ale „bărbii", ale „inimii", a „naturalizării lui Kandinsky", în care toți erau deghizați în tirolezi. Pictorul Kandinski – cetățean rus – avea o casă la Murnau, în Bavaria. El va fi un mare profesor la Bauhaus.

Se făceau tot timpul cadouri prin cele mai ingenioase puneri în scenă, așa cum s-a întâmplat de ziua altui mare dascăl al școlii, Paul Klee, când Anni Albero, survolând școala cu un avion, aruncă fluturași cu urări și cadouri pentru sărbătorit.

Trebuie amintit faptul că și la Bucuresti a existat o Academie de Arte Decorative, în strada Câmpineanu, nr. 17, înființată prin contribuția lui M.H. Maxy, care fără să frecventeze școala Bauhaus, vizitase, în 1923, stabilimentul din Weimar, pe când era în stagiu de perfecționare la Berlin și expusese la două expoziții, la galeria *Der Sturm*, nr. 118 (personală) și 119 (o colectivă, cu cinci lucrări). După modelul german, intenționa să facă la București ceva similar, cu secții de pictură, sculptură, desen, sticlă, ceramică, tâmplărie, legătură de carte, țesătură, broderii etc. Academia bucureșteană va continua Școala de Arte Decorativă inițiată în Capitală de letonianul Andrei Vespremie în octombrie 1924, avându-l ca director administrativ pe oftalmologul Ficher-Galați. Maxy va dezvolta creator ideea, preluând în mai 1927 conducerea Academiei de Artă Decorativă.

Scopul Academiei era să înlocuiască obiectele care circulau sub eticheta așa zis „artistic" și totodată transformarea interioarelor și scoaterea din acel circuit banal al „musées d'horreures", așa cum scria același Maxy.

La 1 octombrie 1926 are loc prima expoziție a Academiei bucureștene, cea mai importantă după cea a *Contimporanului* din 1924. Participă laolaltă cursanți și profesori: Maxy, Vespremie, Mattis-Teutsch, V. Brauner, Hugo Mandel. Este prezentată o diversitate de obiecte în variate tehnici. Publicul apreciază lucrările. Un succes !

Bauhaus-ul, dar și Academia bucuresteană de Arte Decorative și-au găsit rădăcinile în tot felul de utopii, care aveau dorința de a remodela societatea respectivei epoci.

Cum se poate explica că o minusculă școală de artă aplicată, inițiată pe fondul unei crize mondiale în 1919, într-un oraș nu prea mare, Weimar, fascinează și astăzi ?

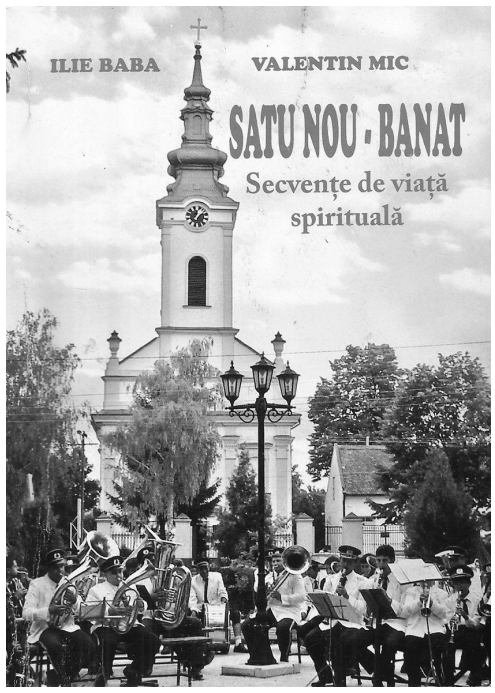
Secretul constă în principii, idealului socialist, a legării artelor de profit. Această linie estetică de producție a căutat să satisfacă nevoile tuturor. A fost creat un stil eminamente modern, marcat prin funcționalitate, simplitate și democrație.

Dacă faimoasa lampă de birou cu abajur semisferic, din sticlă albă, a lui Walter Wagenfeld sau fotoliul realizat în onoarea lui Kandinski, așa numitul B3, confecționat de către Marcel Brener din țevi de oțel cromat, cu spătar și șezut confecționat din piele (1927), ca și alte obiecte, puse alături de structurile din beton armat ale lui Gropius sau cele semnate de Mies van der Rohe, au fost catalogate la timpul lor de către filosoful Theodor Adorno drept „cutii de conserve" sau de către istoricul de artă Walter Benjamin, fie „cuburi în beton anonim", fie „mobile anti-istorice",

(continuare în pag. 20)

O monografie în cântec de fanfară

Constanța CRUDU

Am primit la redacție din partea doamnei Constanța Djordjevici (Tania), fiică de jurnalist român din Banatul sârbesc, orașul Pancevo, care a studiat în România, o monografie a comunei Satu Nou, una din cele „36 de localități cu populație românească din zona de sud a Banatului aflate în componența Serbiei", atestată documentar încă din sec. al XIV-lea.

Cartea a fost publicată în 2013, în România, la Editura Libertas din Ploiești, sub auspiciile Forumului European pentru Istorie și Cultură. *Intitulată Satu Nou – Banat. Secvențe de viață spirituală*, autori Ilie Baba, pasionat om de cultură și Valentin Mic, cunoscut poet și jurnalist.

Lucrarea beneficiază de o prezentare a prof. dr. Constantin Manolache, care surprinde diverse aspecte privind coordonatele geografice, istorice și culturale ale spațiului românesc despărțit de Țara mamă, care a reușit să-și păstreze identitatea nu numai prin limbă, tradiții respectate cu îndârjire, credință ortodoxă de nezdruncinat, dar și prin acte de cultură curajoase, ca forme eficiente ale rezistenței și continuității lor într-o zonă înconjurată de populație sârbă. Astfel, aflăm că localitatea a avut parte de o experiență dramatică, supusă, rând pe rând, de otomani, de habsburgi, dar având șansa de a se ridica, din aceasta parte de pământ românesc, figuri legendare, precum generalul armatei lui Mihai Viteazul, Baba Novac și neamul său novăcesc oțelit în lupte de haiduci apărători ai identității de neam.

Nedispărând niciodată, lumea aceasta renaște mereu, căci, așa cum arată statutul Comitetului Românilor din Iugoslavia, înființat în 1990, la care Satu Nou a aderat în 1991, ei au țeluri nobile: „păstrarea limbii, a culturii naționale, menținerea spiritualității românești, apărarea drepturilor constituționale din domeniul învățământului, presei" etc. Toate acestea au constituit premisa continuității și a durabilității românilor în întreg Banatul și implicit în cel de sud unde se află Satu-Nou, cu rol în apărarea acestui „spațiu fierbinte de frontieră, bântuit, ca-ntr-o răscruce, de vânturile neostoite ale vremurilor".

De asemenea, credința în Dumnezeu nu i-a părăsit, relația cu Biserica Ortodoxă fiind una intrinsecă, în ciuda încercărilor de descurajare prin cele mai meschine metode: incendierea bisericii vechi în 1788 și distrugerea celor mai vechi înscrisuri despre trecutul localității de către turci și apoi de maghiari în 1849, care dau foc icoanelor, obiectelor de cult, cărților și documentelor, culminând cu un alt pârjol, cu autor necunoscut, în 1944 al sfântului lăcaș, când s-au pierdut iarăși acte de valoare inestimabilă ce comunicau date revelatorii despre românii de aici, care în Satu-Nou se ridicau la 6.284 de suflete (în 1882), pe când în 1921 ajungeau la 5.130 din totalul de 6.200 de viețuitori.

Contează însă că după cea de-a doua conflagrație mondială viața a revenit pe un făgaș firesc, românii și sârbii conviețuind pașnic și întărind relațiile cu Țara.

Scris cu scopul de a evidenția secvențe din viața spirituală a comunității din Satu-Nou, volumul este un model de monografie ce scoate la lumină efortul unor oameni dedicați, precum învățători, preoți și catiheți, țărani, coriști, fanariști, soliști, dansatori, actori, scriitori, pictori și, bineînțeles, oameni de știință, cercetători aparținând Satului, iar cele 14 capitole sunt adevărate trepte ce construiesc edificiul acesta de suflet românesc.

Acolo unde oaza de românism se află înconjurată de cei majoritari, care le hotărăsc destinele, autorii lucrării sunt conștienți că rolul Bisericii Ortodoxe Române în păstrarea identității naționale a fost covârșitor, motiv pentru care s-a încercat de atâtea ori distrugerea efectivă, destabilizarea sa, ea reprezentând scutul ce-i ocrotea și pe care l-au activat mereu, reclădind-o, aceasta fiind multă vreme comună ortodocșilor români și sârbi. Ulterior cele două s-au despărțit, biserica română aparținând încă din 1873 de Episcopia Caransebeșului. Inventarul său din 1894 este inestimabil, atragând atenția o cruce de lemn și una de argint „bătrână", cele două evanghelii în limba română, zeci de alte cărți bisericești, trei campanii (clopote), un orologiu în turnul bisericii, două zidiri școlare (Școala Radu și Școala Proca). De asemenea se cunosc toți slujitorii altarului începând cu 1767, prezentați în carte cu multe amănunte biografice.

Activitatea corală a menținut adevăratele valori ale folclorului românesc, românii de aici fiind „străvechi purtători ai cântecului și jocului popular". Încă din 1871 s-a înființat o societate corală, la îndemnul și sub bagheta învățătorilor, Corul vocal bisericesc Greco-Ortodox Român din Satu-Nou prezentând permanent programe culturale și cu caracter religios prin care „Să aducă cântarii cunună / Aici, la noi, în Banat", cum aflăm din versurile imnului formatiei corale ce ființează de 145 de ani, cu rol mesianic.

În ceea ce privește creația populară, localitatea aparține unei zone arhaice, având drept caracteristică faptul că locuitorii săi provin din trei zone folclorice, respectiv Ardeal, Banat și Oltenia, tezaurul de cântece epice, lirice, strigături, obiceiuri legate de marile sărbători religioase, jocuri, hora satului fiind un eveniment care animă tineri și bătrâni, bocetul, epitaful de pe mormintele din Satu-Nou amintind de cimitirul de la Săpânța. Folclorul literar a fost cules de cercetători și folcloriști și publicat în revistele de specialitate, printre aceștia numărându-se dr. Radu Flora sau unul dintre autorii volumului, Ilie Baba. Doinele au tematica și motivele întâlnite în majoritatea provinciilor românești, păstrând limba veche, dulce și nealterată, motiv pentru care s-a întocmit și un glosar.

Tot aici ființează o filială a ASTREI, încă din 1900, scopul fiind de a-i uni pe toți românii, indiferent de granițe, prin răspândirea culturii naționale pretutindeni unde locuiesc.

Remarcabil pentru o așezare rurală este Fanfara „Cultura", înființată în 1936 din inițiativa unor săteni entuziaști și la care tot satul a contribuit cu darul său, ajungând să-și diversifice în continuu repertoriul și să devină un mesager al cântecului românesc, de vreme ce a participat la întreceri în Serbia (Voivodina și Vârșeț) și România (Timisoara, Buziaș, Făget). Sunt amintite cele patru generații de membri ai Fanfarei, prima incluzând 35, iar ultima 10, cu bogat material ilustrativ.

Creația muzical-folclorică a fost transmisă și de lăutari, care au conservat cultura autentică și al căror nume l-a păstrat memoria colectivă, urmată astăzi de instrumentiști cu studii superioare.

Societatea Culturală „Valeriu Dorna" (numele unui învățător) a dat impuls amatorilor: ansambluri corale, echipe de călușari, de dansatori, spectacole de teatru, cântece populare.

Ca în majoritatea satelor, forul desfășurării vieții culturale a devenit Căminul Cultural înființat în 1958 vizând nu numai viața culturala, ci și cea distractivă a lumii satului, în cadrul căreia biblioteca a semănat lumina cărților în limbile sârbă și română, prin intermediul donațiilor.

Cu trupa de teatru au fost câștigate anual premii atât la cele peste treizeci de ediții ale „Zilelor de teatru ale românilor din Voivodina" începând cu 1974, dar și la manifestări de prestigiu din România. Aici funcționează și o filială a Societății de Limba Română care a unit intelectualitatea și a prezentat diverse comunicari din domeniul dialectologiei, foclorului, literaturii. Comunitatea Românilor din Iugoslavia ființează din 1990 și la Satu-Nou care a promovat, printre altele, relațiile de colaborare, întâlnirile frecvente cu numeroși oameni de cultură din țara noastră. Devenită între timp Comunitatea Românilor din Serbia, cu un blazon străvechi și cu o simbolistică inspirată din herbul valah, aceasta a înlesnit desfășurarea efectivă a manifestărilor culturale din satele bănățene rămase departe de noi, printre care amintim Vîrșeț, Uzdin, Panciova, Voivodina.

Una dintre cele mai cunoscute Societăți cultural-artistice este cea intitulată „Dr. Radu Flora", eminent profesor și om de știință originar din Satu-Nou, care canalizează și menține vie viața culturală, în special participarea la concursuri și festivaluri locale și internaționale. Departamentul de artă și cultură a realizat, printre altele, Actul de înfrățire dintre localitatea Șiria (România) și Satu-Nou, ce presupune schimbul de experiență în domenii de interes comun, nu numai culturale.

Presa în limba română are și ea „vechime", numeroși redactori fiind originari de aici: *Convorbiri pedagogice* din 1886-1887, *Graiul Românesc – Foaie românească pentru toți românii din Regatul Sârbilor* (1925), *Lumina – Foaie independentă Științifică, de Cultură, Progres și Interes* (1927), iar recent *Foaia bobocilor* (1992), *Renașterea* (1999) apărută în cadrul săptămânalului *Liberatatea* din Panciova.

Așadar, monografia aceasta este de fapt o lecție de patriotism oferită de oameni pentru care limba lor cu iz arhaic este cea mai mândră dovadă că sângele românesc le curge prin inimă și că sunt demni să conviețuiască alături de cei pe care îi consideră frați datorită circumstanțelor istorice.

Un poet clasic în mijlocul modernilor

Don C. Ștefan

Primirea recentă a poetului clasic Marian Dumitru, ca membru titular în Uniunea Scriitorilor din România dovedește nu doar o bună orientare a Comisiei de Validare, ci și faptul că poezia tradițională încă mai este considerată un câștig spiritual statornic, alături de creațiile moderne de ultimă oră, printr-o diversitate armonioasă, pe gusturile diferitelor categorii de cititori. Astfel, încerc o mare bucurie la acest succes al prietenului nostru, unul dintre cei mai talentați și sensibili lirici români contemporani, deoarece mi se confirmă ideea că originalitatea de gândire și creație, într-un elan liber, dă un nou imbold progresului constant al culturii românești.

Sunt adeptul poeziei moderne, concise, directe, sugestive, metaforice și simboliste, dar mă încântă în aceeași măsură și sonetele, rondelurile și alte creații cu formă fixă, așa cum scriu Marian Dumitru, Petre Solonaru, Ioana Stuparu, poeți bucureșteni de formație tradițională, care continuă să creadă în frumusețea și muzicalitatea versurilor cu ritm, rimă, măsură – pe care le semnează ei, de mai mulți ani, în câteva reviste culturale de prestigiu. Și iată că, deși mai greu, perdeaua trecerii spre lumină poate fi înlăturată prin talent și perseverență.

Fii bine venit în rândurile profesioniștilor, domnule Marian Dumitru ! Fiindcă avea dreptate profesorul universitar doctor Ion Dodu Bălan, când scria: „Marian Dumitru este un liric extrem de lucid, supraveghindu-și cu mare grijă inspirația, indicând expressis verbis ori mărturii imposibil de negat […], prin care se declară adeptul extazului poetic autosupravegheat" (citat preluat de pe coperta a IV-a volumului).

Iar criticul literar Emil Lungeanu, de-o cultură bogată și de un rafinament aparte, afirmă în prefața volumului, referindu-se la câteva dintre poeziile analizate că „acestea îl desemnează pe autorul *Fiorului cu inel de aur* ca pe una dintre puținele voci ale discursului ce se mai fac auzite astăzi în lirica tradițională" (p. 10).

Forța bărbătească a versurilor lui Marian Dumitru (care semna în tinerețe Marian Haiducu) aproape că ascunde uneori delicatețea simțirii care alunecă prin versurile sale: „Iar când Pegasul dă să bea / din lacrimi, din fiorul meu, / Îl îmbunez pe Dumnezeu / Și sparg pe versul meu o stea: // Tabloul e, atunci, dezgheț / Și-n strofe curge Dunărea" (*Viitorul din vechime*, p. 15).

Iubitor de antiteze, uneori șocante, poetul ne convinge de forța sa expresivă tocmai prin această îmbinare aparte între cuvintele sale: „Vă spun cu foc și cu avânt / De pată mistică pe soare: / Tăcerea noastră orbitoare / E spațiul cosmic în cuvânt" (*Comori în metaforă: tăcerea*, p. 23).

Deși uneori ne lasă impresia că a devenit un rapsod fidel al unor metafore senzitive, ornante, al epitetelor semnificative, al sugestiei, într-o selecție unică a cuvintelor, poetul ne dovedește, de fapt, că e un bun dirijor de simțăminte, în orchestra acestor spuneri selecte: „Sunt cuvinte care nu trebuie / Puse niciodată în pericolul / Poeziei, / Chiar dacă ți se sfâșie inima / Numai și numai să le vezi strălucind" (*Poezie*, p. 42). Un fel de crez poetic, asemenea cu cel din exemplul de la pagina următoare: „Transa poetică este / Când îți visezi ochii / Deschiși / Când îți visezi limitele închipuirii / Că cedează. / Când vezi circuitul lacrimei în vers" (*Sonet pe circuitul lacrimei,* p. 43).

Aș putea selecta și alte versuri, din acest reușit volum, dar cred că sunt convingătoare cele de până acum: Marian Dumitru era mai demult un poet de primă linie și cred că, pe mai departe, lupta sa pentru autodepășire va rămâne constantă.

(Marian Dumitru, *Fiorul cu inel de aur*, Editura Betta, București, 2016)

O nouă voce lirică

Expresivă și armonioasă se dovedește a fi tânăra și talentata poetă Camelia Vasiliu, în volumul *Zâmbet lăuntric*, tipărit, de curând, la editura Destine. Prima sa carte de versuri (cu un titlu prea lung) se intitula *Duios îmi cântă Mozart lacrimoasa dintre gânduri, în versuri și alte rânduri* și a fost tipărită la Editura Pim, Iași, 2011. O altă carte a fost tipărită la aceeași editură, fiind o evocare duios-înlăcrimată a tatălui său, Iuliu Potorac, membru al cenaclului literar *Destine*, un mare îndrăgostit de versurile lui Mihai Eminescu, din care ne recita uneori. Era un fel de carte de familie, evocând cu tristețe chipul unui intelectual de elită, pe care l-am îndrăgit toți cei care l-am cunoscut, dar eu cred că adevăratul volum, care o consacră pe Camelia Vasiliu este acest *Zâmbet lăuntric*, în care talentul său se dezvăluie deplin: „Aș vrea să mă ridic spre cer ca plopii, / în libertatea înălțării să acced, / Să îmi asum virtuți în care cred, / unde să nu ajungă mizantropii" (*Nu îmi doresc o libertate de hazard*, p. 15).

Poetul Victor Gh. Stan, în prefața intitulată *O conturare armonioasă a cuvântului* afirmă că: „Poeta ne plimbă lin și ne atrage cu discreție pe drumul dilemei, retoricii, expresiilor și imaginilor artistice cu reușită la cititor" (p. 5).

Lectura cărții Cameliei Vasiliu este atractivă și deconectantă, dezvăluind instinctul ei artistic sigur: „Orice întâmplare se amână,/ orice gând se risipește,/ privirile rămân mute,/ Lebedele, statui plutitoare,/ țin umbră îngerilor ațipiți și ei/ de raze dogoritoare" (*Văzduh*, p. 53).

Autoarea se simte ancorată într-un prezent al tinereții, pe care vrea să ni-l dezvăluie deplin: „Nu mai este timp/ nici măcar de a visa la trecut,/ prezentul e prea prezent,/ ca un scut/ ce nu-ți dă nimic la schimb/ și nici împrumut" (*Nu mai este timp*, p.16)

Abia mai departe întâlnim și crezul său poetic, împlinirea de sine: „Când pe lume ne pare că totul s-a spus/ în memorabile și iscusite scriituri,/ cuvântul, de-a dreptul zorit și răpus /de mii de condeie și-nvățături,// se cere, cu sfială, învoit de muză/ la un răgaz de stihuri, de vorbe și idei" (*Când muza e mondenă*, p.70).

Camelia Vasiliu este o poetă, în plină formare, atentă cu sine, discretă în dezvăluirea sentimentelor profunde ce o încearcă adesea și, mai ales, antrenată în această cursă a depășirii de sine.

(Camelia VASILIU, *Zâmbet lăuntric*, Editura Destine, București, 2016)

Un roman palpitant, de o frumusețe dureroasă

Eliza Roha

Vera este un roman palpitant, de o frumusețe dureroasă. Desigur, subiectul – vizând ororile și urmările nefaste ale celui de-al Doilea Război Mondial – se regăsește în opera multor scriitori. S-au scris romane, nuvele, scenarii, s-au turnat filme. Și, iată, se mai scrie. Și nu oricum.

Cu mult curaj, cu o profundă sensibilitate și seriozitate în abordarea subiectului, stăpânire de sine, răbdare și mai ales un car de talent și foarte bine documentat asupra celor povestite, dl. Geo Naum se avântă în scrierea unui roman absolut captivant, în care se armonizează tainica eternitate a habitatului Deltei Dunării – zbuciumul dar și liniștea implacabilă a întinsului de ape, papură, stufăriș, plauri și arborescențe fără sfârșit, populat de o sumedenie de păsări și animale – cu povestea dramatică a doi combatanți, aflați de-o parte și de alta a baricadei. La fel de încrâncenați, de motivați pentru a lupta până la ultima suflare în numele… cui ? A unei himere belicoase, născută din nebunia și orgoliul nemăsurat al unor cocoțați în vârful piramidei sociale, fără vreo legătură logică, reală cu unicitatea vieții, a rostului modest dar uman al maselor pe care „le conduc”.

Iată cum, în devălmășia când misterioasă, când turbulentă, când senin-plutitoare, de o divină splendoare a Deltei Dunării, ținut românesc, au loc tragedii umane, de necuprins cu gândul, vizând beligeranții germani și ruși.

Virtuozitatea stilistică, dar și o imensă iubire pentru teritoriul de basm al Deltei, relevate prin descrieri ample ale minunățiilor din anotimpuri – primăvară, vară, toamnă, iarnă, precum și lupta omului pentru supraviețuire în condițiile primitivismului generos din mijlocul apelor ne oferă un tablou inedit și atrăgător pe care cititorul îl descifrează cu ochii sufletului. Este evident că autorul romanului cunoaște și iubește fără măsură acest paradis al șesului românesc din marginea Mării Negre, Delta Dunării.

Cunoscător al firii umane, al specificului trăsăturilor psihologice ale neamului slav, al femeii slave, rusoaică ori ucraincancă, caracteristici native, paradoxale, cum ar fi mila creștinească de necuprins în cuvinte ci doar verificată prin fapte de un rar devotament față de semenul său, dar și agresivitatea, spiritul posesiv, manifestate sub diferite forme, conturează un personaj feminin reușit – Vera, eroina romanului, o tânără bine clădită, rezistentă la eforturi, cadru medical în viața civilă, combatant al armatei sovietice. În construcția personajului, întâlnim și reflexul datoriei, căpătat ca urmare a educației primite de către tânăra asistentă medicală, reflex alăturat dorinței profesionale de a investiga și salva un muribund. Aceste calități intră în conflict cu ura puternică împotriva dușmanului cotropitor care-i bulversase existența, rănitul de moarte și vrăjmașul fiind unul și același personaj. Învinge omenia: *„Dacă l-ar împușca mortal, sentimentul ei de ură ar fi satisfăcut, dar s-ar mai fi putut lăuda că l-a împușcat în luptă ? Cum să omoare un om care în clipa asta este în situația de a nu se putea apăra ? Nici nu-i văzuse chipul bine. Îi auzea doar gemetele de durere și deznădejde.* […] Înconjurată de patru bărbați morți și unul muribund, inima Verei se înmuie. Încerca să vadă în neamțul muribund unul dintre pacienții cu tibia ruptă din spitalul din Volsk, iar pe ea ca reintrând în pielea asistentei lui Grigori Afanasievici, doctorul ortoped.”

În compunerea narativă întâlnim și o altă componentă psihologică a tipologiilor umane alese de autor (militari) foarte bine redată: forța camaraderiei necondiționate în situații limită a militarului din operativ, în speță, a luptătorului de pe câmpul de luptă. Indiferent de relația de simpatie ori nonsimpatie, acționează, pe deasupra voinței personale, un sentiment frățesc de a-și salva camaradul indiferent de consecințe, i-aș spune un reflex spontan, care apare în condiții imprevizibile și periculoase.

La fel de reușit, deși mai puțin conturat, pe măsură ce înaintează acțiunea romanului, ni se devoalează trăsăturile predominante ale celui de-al doilea personaj, Hans, caporal SS al armatei germane. Un zdrahon de la țară, abia trecut de vârsta adolescenței, năucit de malaxorul unei mașini de război monstruoase, ca mii și mii de tineri germani, prins în capcana fanfaronadei naziste ce înflăcăra mințile necoapte ale tinerilor transformându-i în criminali feroci. În cele din urmă el este întors din infernul trăirilor nefaste de Vera. Procesul se înfiripă și se desfășoară pas cu pas, descris cu răbdare și tact de către dl. Geo Naum. Hans se trezește la adevărata viață, conștiința îi dictează să se rupă de trecutul întunecos: „Luă foarfeca în mâna dreaptă și începu să taie sau să desprindă toate însemnele militare de pe hainele ce le purta. Apoi găsi mantaua cu care se învelea. Tăia cu înverșunare toate însemnele, fie că erau petlițe sau epoleți sau grade sau însemnele armelor, orice semnifica faptul că aceea era o haină militară. Ura lui Hans față de tot ce îi amintea de Hitler, de Waffen SS sau de Krasnaia Armia ajunsese la limita maximă. Desprinsese și toate crucile de fier și celelalte medalii primite pentru vitejia și loialitatea sa. La naiba cu jurământul lui de supunere față de Adolf Hitler ! Acel Hans care a jurat a murit, s-a jertfit în luptă. El era acum un alt Hans. Era un bărbat pe care Vera l-a creat din rămășițele lui Hans, supusul lui Adolf Hitler.”

Vera îi salvează nu numai trupul fizic, dar și pe cel sufletesc, umanizându-l, întorcându-l la viață întrutotul. „Hans fusese îndemnat de Vera și prinsese curaj să țină mâna pe pântecul ei, ca să simtă mișcările fătului. Era modul lui de a se lupta cu sine pentru a uita ce făcuse în toamna anului 1939 în Polonia. Nu avea cum să uite, dar mângâierea pântecului Verei îl întărea și îl ajuta să înțeleagă că acum el este un alt om, nu cel care plecase la război, viteaz și neînfricat, dar și crud și nemilos. Acum era un bărbat care aștepta să se întâmple miracolul vieții, rodul iubirii sale cu această minunată femeie care l-a salvat și i-a dăruit altă viață.” Un rol important îl are și splendoarea divină a Deltei, cel de-al treilea personaj, care-i deschide sufletul către omenie și magia frumosului.

După cum de abia ce am afirmat, cel de-al treilea personaj important este chiar Delta Dunării, organism viu, în continuă schimbare. „Priveau fascinați cum totul se transformă, toate culorile se schimbă, simfoniile de culori se metamorfozează recombinând culorile curcubeului după noi rețete, orizonturile se lărgesc pentru că dispar frunzele din copaci, zilele se micșorează, iar nopțile se lungesc.”

O idee interesantă se desprinde din desfășurarea acțiunii. Omul nu intră în luptă cu natura ci aceasta, generoasă, îi oferă atât cât omul este capabil să obțină de la ea, să se folosească de ea. Întâmplări memorabile, cum ar fi aceea cu turma de porci mistreți ce taie calea când a Verei, când a lui Hans, redată în imagini de-a dreptul cinematografice, vin să confirme capacitatea latentă a omului de a se apăra și a supraviețui în cele mai insolite și dificile situații. În câteva secunde, hotărâtoare pentru viața ei sau a lui, înțeleg că trebuie să-l inducă în eroare pe șeful turmei, ascunzându-se, apoi să-l ucidă, astfel că turma, fără conducător, se întoarce risipindu-se, lăsându-le drum liber către adăpost. „Apoi reevaluă situația și își spuse că, de fapt, Dumnezeu le-a scos turma aceasta de mistreți acum, în toiul iernii, când peștii lui vii probabil că erau prinși în gheața lacului, iar Verei îi venea sorocul să nască și îi trebuia mâncare proaspătă și consistentă. […] Mistreții, dezorientați, au început să alerge bezmetici care încotro. Din nou calm, Hans l-a ochit pe cel care alerga spre coliba lor. Focul automat l-a doborât după câțiva pași făcuți din inerția alergării, dar a avut și darul să orienteze restul turmei în direcția opusă, alergând cu frică de moarte spre locurile de unde au venit.”

Povestea supraviețuirii lor în Deltă, cât și drumul către lumea civilizată, absolut dramatice, se petrec într-un ambient natural de vis, ale cărui frumuseți se schimbă de la o oră la alta, de la un anotimp la altul, simbioza om-natură, ca formă de supraviețuire la limita existenței conferind romanului o netăgăduită valoare umană. Superioară a orice.

Cele trei personaje, Vera, Hans, Delta Dunării parcă se înfrățesc adunând forțe nebănuite în sprijinul binelui. Delta îi ocrotește, o ajută pe Vera să-l vindece pe Hans, îi ajută să supraviețuiască, apoi să ajungă la liman, îi eliberează din captivitatea apelor. Om-natură conlucrează cu bunăvoință, glisând pe același canal de comunicare, Delta îi învață să observe, să înțeleagă și să se descurce. Umanitatea poate învinge orice obstacol, orice situație, în om se află și dorința și capacitatea de a învinge.

De fapt, personajele romanului sunt doar trei: Vera, Hans și Delta Dunării, celelalte existând doar în amintirile lor de suflet, în memoria afectivă ori vizuală. În ultimele pagini ale cărții apar alte câteva, providențiale pentru soarta Verei, a lui Hans și a micuței lor, creionate succint dar definitoriu: diadia Fedea, tiotea Olga, ruși retrași în marginea Sulinei, fiul lor Pavliușa, funcționar în port și prietenul turc Iusuf „care cără oi din România în Turcia” pe o navă ce acosta periodic în zona comercială. Oameni de rând, modești, solidari cu cel aflat în dificultate și curajoși. În vremuri de restriște, când viața este pusă în pericol în fiecare ceas, importantă este supraviețuirea și nu bogăția. Este corect redată ospitalitatea momentului, subînțelegând înțelepciunea populară: în toiul iernii, un cămin sărăcăcios dar încălzit, hrană gustoasă și suficientă.

Mesajul, puternic, uman, invită la o înaltă cotă a meditației asupra rostului omului pe pământ, de a viețui alături de semenii săi și de natură, mesaj ce îndeamnă la reconsiderarea temeliilor societății omenești, așezarea lor pe criterii de pace și bună înțelegere, respect și omenie. Întâmplarea, adevărată sau nu, dar posibilă, povestită cu har, într-un limbaj direct, accesibil, curat și bogat, ne întoarce din cotidianul bulversant și trepidant și ne poartă gândurile într-un timp al războiului, real și crud, pe care generația noastră nu l-a trăit, dar părinții și bunicii noștri l-au trăit suportându-i groaznicele consecințe, timp care, dacă nu suntem prudenți, se poate întoarce oricând.

(Geo Naum, *Vera*, Editura Eminescu, 2010, ediția a II-a, Editura Betta, 2016)

Victoria Milescu

Ridendo Castigat Mores

La ora actuală, publicul larg e asaltat de producții gen thriller, horror, ce captează atenția prin senzații tari, catastrofice, la limita patologicului. Prea puțini autori mai scriu comedii, texte spumoase ce binedispun ori stârnesc chiar hohote de râs, care să ne distragă de la frământările zilnice, de la urâtul ivindu-se când nici nu te aștepți sub zeci de fațete. Unul dintre acești autori este domnul Vasile Farago, iar cartea sa recentă, *Să mai și glumim* (Editura Semne, 2017), ne oferă o serie de povestiri de un comic deliberat, scriitorul fiind convins că gluma e un profesor subtil ce ne conștientizează defectele, fără a ne induce un sentiment de umilire, dimpotrivă zâmbind complice. Zâmbetul l-a însoțit pe Vasile Farago în viața și în profesia sa frumoasă și dificilă de aviator, extrăgând din evenimentele trăite acel sâmbure de înțelepciune, pe care, ambalat în umor și duioșie, l-a transmis mai departe în cărțile sale: *Clipe între cer, pământ și apă* (2992), *Raid peste lume și alte povestiri* (2003), *Râsu'-plânsu' în Țara Absurdului* (2006), *Cioburi de lume* (2008), *Mare-i grădina... (*2010), *Povestiri despre zburători și lumea lor de neuitat* (2013), *Zâmbim și mergem mai departe* (2016), unde momentele fericite se împletesc cu cele pe muchie de cuțit în textura vieții, care are și ea umorul ei – uneori absurd, negru, sau după cum spune românul... de tot râsu'-plânsu', neutralizând ceea ce este malefic prin apotropaicul „haz de necaz”. De-a lungul timpului, râsul a fost fie condamnat, ridiculizat, fie înțeles ca o forță terapeutică, reacție a inteligenței, sau ca o posibilitate a omului de a se detașa lucid, cu eleganță de ceea ce este nedemn de condiția sa. Pentru Vasile Farago, râsul e o armă atipică, blândă, de apărare împotriva meschinăriei, a imposturii, minciunii, dar și de focalizare a unor moravuri din societatea noastră contemporană, o armă nonletală cu efect imediat sau pe termen lung. Vrând-nevrând, autorul face o pedagogie de mase, captând atenția cu glume aparent nevinovate, potrivind din diverse unghiuri un fel de „oglindă” a viciilor, slăbiciunilor, de care uneori nici nu ne dăm seama. Cartea cuprinde proze, mai mult sau mai puțin scurte, animate de o multitudine de tipologii aparținând mediilor politice, culturale, artistice, juridice, medicale, bisericești, puse în lumină cu abilitate în elementele lor particularizante, pitorești, autentice, elemente speculate și în ilustrațiile semnate de Cezar Petry, la modul savuros.

Astăzi, când suntem „biciuiți” de grabă și consumism, Vasile Farago ne propune să ne descrețim frunțile, să luăm o pauză, răsfoindu-i scrierile eminamente hazlii, ce aduc un aer proaspăt de jovialitate dar și o privire critică vizavi de comportamentul mai mult sau mai puțin lejer, vorbirea spontană, naturală, chiar neaoșă. Între povestiri sunt intercalate pastile sau pilule umoristice, sau cum se spune în limbajul nostru comun, bancuri, ce au oarecum legătură cu textele pe care le acompaniază. Cu pana unui zâmbet când bonom, când ironic-malițios sunt caricaturizați reprezentanți de pe aproape toate palierele societății: critici de conjunctură, contaminați de virusul „criticus morbus”, pictori excentrici, politicieni oportuniști, afaceriști corupți, aviatori libertini, femei fatale, țațe cu pretenții de doamne, oameni de la sat adaptați neadecvat orașului etc. Comicul situațiilor e în tandem cu cel al limbajului. Dialogurile, ca reflex al realității netrucate, au culoare și farmec, cu replici vii, fără inhibiții, vezi discuțiile aprinse ce se amplifică aberant, în contradictoriu, într-un troleibuz arhiplin, confesiunile de un intimism picant ale unor femei ușoare versus bărbați profitori, limbajul suculent al unor femei simple de la țară ce-și dau cu părerea despre noutățile de ultimă oră, așa cum le percep ele etc. Scriitorul nu ocolește nici instituția bisericii ridiculizând unele practici și ritualuri anacronice, privind într-o cheie ludic-lucidă preceptele, personajele biblice. De tot hazul lingvisticii sunt unele pasaje transcrise în oralitatea lor genuină și agramată ale unor emițători, de un comic involuntar născut din cea mai autentică bună credință. Citindu-le, poate că unii cititori vor râde cu poftă sperând că *Ridendo castigat mores*, iar alții vor zâmbi amar, căci *Ridendo dicere verum*. Dar peste toate, plutește zâmbetul autorului, plin de înțelegere, de căldură umană, de speranță.

În vizită la Eminescu

(urmare din pagina 12)

dintre ei, pe care-l bănuiesc că cocheta cu poezia, recitase puțin mai înainte o poezie pe care o dedicase lui Eminescu.

Știți cum se spune, gestul contează, dar o tânără, care n-a înțeles acest lucru, i-a reproșat că spune prostii. Un alt tânăr afirma că a citit 70 de volume despre poet. Eu l-am crezut, însă mi s-a părut că era cam exaltat și puțin ciudat și mă gândeam: Doamne, de ce au găsit motive de ceartă și aici ? E adevărat, era ceva spontan, neorganizat, dar mai multă decență și solemnitate ar fi fost mai firești.

O doamnă, probabil profesoară pensionară, a relatat ceva despre perioada când Eminescu era student la Viena și anume faptul că niciodată nu-i ajungeau banii trimiși de tatăl său, căminarul Eminovici și trăia din împrumuturi de la colegi. Își cumpăra pâine, cafea, țigări, iar când primea bani de acasă își plătea datoriile și iarăși rămânea fără niciun ban. Atunci rostea o înjurătură.

Altcineva relata (din evocările contemporanilor apropiați poetului) că, pe când era membru al Societății „Junimea”, a fost invitat la o întrunire și când a spus că nu are haine corespunzătoare, se pare că Ioan Slavici i-ar fi dat bani să-și cumpere un costum nou dar, când a venit la întrunire era tot cu hainele vechi. La întrebarea ce-ai făcut cu banii, a răspuns că a cumpărat două volume ale unor filosofi germani.

Într-o suprafață de câțiva zeci de metri pătrați își dorm somnul de veci alți mari scriitori și oameni de cultură români. Unii sunt mai aproape de Eminescu, firesc, alții ceva mai departe. Sunt foarte multe nume mari pe acele cruci: George Coșbuc, Liviu Rebreanu, Mihail Sadoveanu, George Călinescu, Alexandru Vlahuță, Marin Preda, Nichita Stănescu, George Bacovia, Eugen Barbu, Adrian Păunescu, Șt. O. Iosif și alții.

Sunt aici osemintele atâtor oameni valoroși pe care i-a dat națiunea română ! Câți dintre noi știm acest lucru ? Câți dintre noi le-am adus o floare măcar o dată, sau câți dintre noi știm ceva despre ei ?

Mulți români cu bani se duc în excursii la Ierusalim (e bine, e frumos, suntem creștini), se duc pe alte meleaguri în lumea asta, dar aici nu vin (e adevărat, e foarte trist) pentru că nu avem cultul iubirii față de înaintași și probabil mai sunt și alte cauze pe care nu le vom desluși acum. Poate cu altă ocazie.

Pledoarie pentru hanul de la Ciorogârla

Niculae STOICA

Nu de mult, trecând pe lângă clădirea fostului han din Ciorogârla, am observat o pancartă pe care era înscrisă o înștiințare cu litere de-o șchioapă: ***Aici va fi construită în curând o casă de cultură pentru cetățenii comunei.***

Hait ! Mi-am zis: Bătrâne Han, ai rezistat tu două veacuri, dar acum ți-a sunat și ție ceasul !

Intenția edililor comunei de a construi o casă de cultură este o inițiativă cât se poate de lăudabilă și o susțin cu toată convingerea, fiind o contrapondere la puzderia de cârciumi și buticuri de tot felul, unde consumul de alcool este la loc de frunte și unde aburii acestuia înfierbântă mințile oamenilor și le corodează starea de sănătate. Întrebarea pe care mi-am pus-o, atât eu cât și alți concetățeni de ai noștri, a fost de ce acest lucru să se facă prin distrugerea unei vechi clădiri, atât de importante pentru istoria comunei ? Nu se putea găsi alt loc, iar clădirea hanului să fie refăcută la forma inițială și să i se dea o altă destinație, cum ar fi de exemplu un muzeu al comunei, Ciorogârla fiind una dintre localitățile din zonă cu un trecut deosebit de bogat și interesant, nu numai prin evenimentele petrecute aici, dar mai ales prin personalitățile de al căror nume se leagă teritoriul, istoria și dezvoltarea sa ? În acest sens, sunt demni de amintit negustorii domnești Ghioca și Pătru, din timpul domniei voievodului Matei Basarab, întemeietorii puternicei și longevivei familii boierești Ciorogârleanu, care la data de 9 aprilie 1635 făceau prima achiziție de teren în arealul Ciorogârla – Jugureni – Domnești. (Gheorghe Lazăr, *Familii de boieri munteni cu origine negustorească. I. Familia Ciorogârleanu*, în *Revista de istorie socială*, XIII-XV, p. 258) La rândul său, domnitorul Constantin Brâncoveanu, încă înainte de anul 1704, avea la Ciorogârla un rând de case și moșie, pe care, la data de 8 iunie 1712 le da ca zestre fiicei sale Smaranda. (Șerban Papacostea, *Contribuții la problema relațiilor agrare în Țara Românească în prima jumătate a veacului al XVIII-lea*, în **SMIM**, III, 1959, p. 273, apud DANIC, Fond *Mănăstirea Zlătari*, II/32)

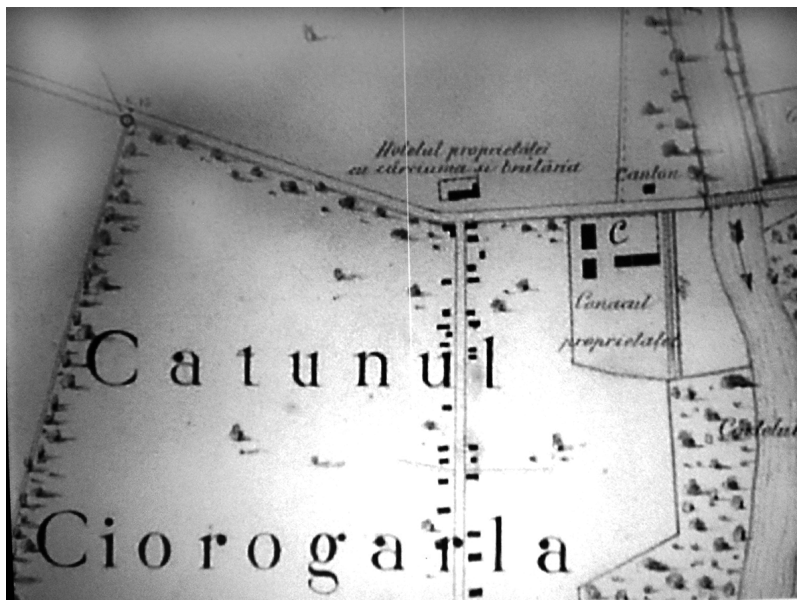
Tot atât de importanți au fost și marii latifundiari și bogătași de mai târziu, precum Constantin Samurcaș, Constantin Varlaam, Ilie Niculescu Dorobanțu, Elena Muzicu, Nicolae Gherassy, Elena I.R. Simons, Ion Gigurtu ori Pamfil Șeicaru, de la mulți dintre ei rămânând vestigii ce dăinuie și astăzi pe raza comunei și mă refer aici la frumoasa mănăstire Samurcășești (1808), la școala construită de N. Gherassy în anul 1885, la clădirile vechilor primării din satelele Dârvari (1914) și Ciorogârla, la conacele boierilor Gigurtu, Ilie Niculescu Dorobanțu ori al lui Pamfil Șeicaru (ce a mai rămas din el).

Oare în această comună nu mai sunt decât aplaudacii și ceilalți, indiferenții la tot ce se întâmplă în jurul lor ? Unde sunt profesorii, învățătorii, ceilalți intelectuali sau pur și simplu iubitorii de istorie, care ar trebui să promoveze, să susțină interesele culturale ale acestei comunități rurale și să lupte pentru punerea în valoare a istoriei ei, atestată documentar încă de la anul 1580 ? De ce să distrugem aceste „relicve" ale trecutului, puține câte au mai rămas, numai de dragul noului ? Lor le amintesc faptul că, la data de 14 noiembrie 1933, preoții Gheorghe Angelescu, Constantin Becuț, Aurel Ciocoiu, Ștefan Angelescu, diaconul Mihail Cristea, soțiile acestora, Zinica M. Cristea, Elena Ciocoiu, Maria C. Becuț, învățătoarele Angela Ștefan Angelescu, Margareta Cernek, Paula Miulescu, studentul Tudor M. Anghel și învățătorul Ion M. Tudor înființau *Societatea culturală Ciorogârla* „cu scopul de a promova pe cât posibil interesele de ordin superior ale acestei comune" respectiv „de a ridica nivelul religios, moral, cultural și material al locuitorilor din această comună". (DANIC, Fond *Ministerul Culturii Naționale. Direcția Învățământ primar*, 319/1941)

Mă întreb, noi cei de azi de ce nu mai suntem în stare de asemenea preocupări ? Conacul Gigurtu, o clădire cu o frumoasă și veche arhitectură, construită la începutul secolului al XIX-lea, a fost lăsat în paragină și nu peste mult timp se va prăbuși, deși figurează în Lista Monumentelor Istorice, ca monument de interes local având codul 606/IF-II-a-B-15272. A fost demolată clădirea vechii școli din Dârvari, construită în anul 1908, iar acum urmează hanul din Ciorogârla, construit la începutul secolului al XIX-lea și care figurează în lista actuală a monumentelor istorice din județul Ilfov la poziția 609/IF-II-a-B-15273, fiind menționat și în Planul Urbanistic General al comunei Ciorogârla ca monument istoric și de arhitectură.

Ceea ce este curios este faptul că celelalte construcții amintite mai sus nu au fost clasate ca atare. Oare conacul boierului Ilie I. Niculescu Dorobanțu din satul Dârvari nu întrunea condițiile de clasare ca monument istoric, fiind un prețios monument de arhitectură în stil neo-românesc, construit de vestitul arhitect Grigore Cerkez pe la anul 1906 ? Sau cel care a aparținut lui Pamfil Șeicaru și care este menționat în mai toate scrierile despre marele ziarist interbelic ? Poate înființarea unei case memoriale „Pamfil Șeicaru" ar fi fost binevenită, știută fiind implicarea sa în viața acestei comune. Toate aceste construcții monumentale ar putea deveni obiective de real interes turistic și, alături de mănăstirea Samurcășești-Ciorogârla ar contribui la dezvoltarea economică a localității. la bunăstarea noastră, a tuturora.

Din *Raportul privind starea economico-socială a județului Ilfov pe anul 2015*, la capitolul *Cultură* aflăm că: „*Direcția județeană pentru Cultură Ilfov a monitorizat starea de conservare a monumentelor istorice din județul Ilfov și a acordat consultanță și asistență de specialitate pentru lucrări de reabilitare, conservare și restaurare a obiectivelor monumente istorice*". De asemenea, într-un alt paragraf se menționează că au fost efectuate „*inspecții în scopul verificării modului de respectare a aplicării reglementărilor legale*", fiind nominalizate „*conacul Grigore Gigurtu, din satul Ciorogârla și fostul han din același sat*" Cum au înțeles edilii noștri să respecte valoarea acestor construcții se vede pe pancarta menționată la începutul acestui demers.

Deși acest domeniu, al protejării monumentelor istorice, se bucură de o reglementare juridică cuprinzătoare, în care fiecare verigă a administrației are stabilite atribuții și responsabilități precise, fiind prevăzute procedurile de urmat pentru fiecare situație în parte, totuși activitățile practice de protejare a obiectivelor declarate monument istoric de cele mai multe ori sunt deficitare. Și, pentru că vorbim despre monumentele istorice de interes local, legea a prevăzut în sarcina autorităților publice locale o serie de obligații printre care și aceea că: „*iau măsuri tehnice și administrative necesare în vederea prevenirii degradării monumentelor istorice*". (art. 45 din Legea nr. 422/2001 republicată) Cu toate acestea, edilii noștri evită să-și încarce agenda de lucru cu asemenea probleme. Prin urmare, se poate spune că s-a dat liber la distrugere prin ținerea în stare de paragină a monumentelor istorice, vinovată în acest caz fiind doar sfânta natură cu intemperiile sale.

Din punct de vedere penal, legislația în vigoare **incriminează doar executarea fără autorizație** a „*lucrărilor de construire, reconstruire, reparare, consolidare, protejare, restaurare, conservare precum și orice alte lucrări indiferent de valoarea lor, care urmează să fie efectuate la construcții reprezentând monumente istorice*" fapte ce se pedepsesc cu închisoare de la 3 luni la un an sau cu amendă. (art. 3 și art. 24 din Legea nr.50/1991, privind autorizarea executării lucrărilor de construcții)

Totuși, cei cu atribuții pe această linie ar trebui să știe că **potrivit Codului penal anumite infracțiuni pot fi comise și prin omisiune**, cum ar fi de exemplu neîndeplinirea unei „obligații legale" ca cea de mai sus. (art.17, alin. 1, lit. a din Codul penal)

Din păcate, asemenea situații se regăsesc și pe raza altor comune.

Mă întreb și vă întreb și pe dumneavoastră: dacă generația actuală sau cele viitoare vor fi curioase să afle câte ceva despre felul în care s-a format și dezvoltat această veche și iubită comună, ori despre modul cum a evoluat viața economico-socială a acesteia, la ce se vor raporta ? La ruinele monumentelor ce trebuiau protejate sau la amintirile despre ele, care cu timpul se pierd în neant ? Sau, poate credeți că vor fi încântate de vilele de gust îndoielnic, fără legătură cu tradiția, construite după 1989 de mai noii stabiliți pe acest meleag ? Oare copiii noștri nu trebuie să cunoască nimic despre istoria localității în care trăiesc, știind că are o vechime de peste 430 de ani ? Cum vom răspunde când ne vor întreba: Ce-ați păzit voi aici ?

Dar să revenim la povestea bătrânului nostru han și să ne concentrăm asupra trecutului său. Din puținele date pe care am reușit să le strângem până în prezent, se poate aprecia că el a fost construit la începutul secolului al XIX-lea de către unul dintre proprietarii locului. Poate viitorul ne va oferi surpriza descoperirii unui izvor scris care să ne lumineze în această direcție.

Hanul a fost construit pe vechiul drum de poștă al Piteștiului (astăzi DJ601), ce pornea din Dealul Cotrocenilor și trecea prin Militari, Ciorogârla, Bolintinul din Deal, Bolintinul din Vale, continua pe lângă satele Pălănguța și Drugănești, după care urca spre Pitești trecând prin județele Dâmbovița și Argeș. Stabilimentul cuprindea camere de cazare, cârciumă și brutărie, grajduri și magazii, toate fiind situate într-o curte împrejmuită, la acest han poposind Tudor Vladimirescu și căpeteniile pandurilor în martie 1821.

Ceea ce m-a determinat să mă opresc la data menționată, sunt unele documente studiate și a căror interpretare mă fac să cred că hanul nu a fost construit mai devreme. Aici am în vedere Harta Specht de la 1791, în marja sa de exactitate, care ne arată că în această parte a ținutului era o zonă împădurită ce se întindea până la limita nordică a satului Dârvari (Derivar), iar în locul unde a fost construit hanul nu este reprezentată grafic nici o construcție, cu toate că harta respectivă indică în apropiere mai multe detalii, cum ar fi cătunul Rada Flocoasa (Flocasa) sau poiana unde avea să fie construită la 1808 mânăstirea Samurcășești. Ceva mai târziu, la data de 14 octombrie 1810, ispravnicul de Ilfov adresa *Slăvitului Divan* o cerere prin care solicita înființarea unei *căpitănii* la podul de peste Ciorogârla, aflat la circa 100 de metri de han, deoarece aici sunt „*locuri rele cu drumuri strâmtorate și pădure mare, unde totdeauna au bântuit cei cu cugetări rele, hoți și tâlhari*" dar fără a face vreo referire la prezența hanului. (V.A.Urechia, *Istoria Românilor*, tom XI, anexa XXII, p. 846)

Primul document scris care face vorbire despre existența hanului din Ciorogârla, datează din 17 iunie 1832, când Înaltul Divan al Țării Românești cerceta o pricină dintre pitarul Costache Voinescu și Anița Bârsescu, soția răposatului postelnicel Alexe Bârsescu, pentru „*venitul moșiei Ciorogârla*, ***hanul****, brutăria, băcănia, venitul podului și al moșiei Tântava cu bălțile de la Dârvari ale răposatului general Constantin Varlaam, avute de pitar în arendă de la 1813*". (AN, *Înaltul Divan*, p. 32, nr. 86) Prin urmare, se poate trage concluzia că hanul a fost construit undeva între anii 1811 și 1813.

De asemenea, ceva mai târziu, în anul 1901, inginerul hotarnic Elie I. Bujoiu întocmește schița moșiei Ciorogârla, proprietatea lui Nicolae Gherassy, în care apare marcat și „*hanul proprietății cu cârciumă și brutărie*" (v. schița). În anul 1906, hanul era arendat lui Tudorache Teoharie, pe care îl întâlnim nominalizat pe o listă a comercianților din comuna Dârvari-Ciorogârla întocmită în acel an de primăria comunei București.

La 8 decembrie 1912, văduva Eliza N. Gherassy vinde moșia Ciorogârla cu trupurile Zalopești și Rada Flocoasa lui Athanasie J. Lipatti, care, la 12 august 1921 o revinde Elenei Simons împreună cu „*han, brutărie, bucătărie*". La rândul său, Elena Simons, la data de 1 octombrie 1940, vinde moșia cu „*han cu cramă, casă de brutărie*" inginerului I. P. Gigurtu.

Prin deceniul al șaselea al secolului XX, o parte a hanului a fost demolată și reconstruită într-o formă modificată, dându-i-se destinația de cămin cultural. Din această perioadă există o descriere a clădirii, făcută de un mai vârstnic concetățean de al nostru, Dumitru Dima, astăzi plecat dintre noi, care în intervalul mai 1975 și noiembrie 1984, a fost președintele (primarul) Consiliului Popular al comunei Ciorogârla. Acesta, într-o lucrare intitulată *Puține cuvinte despre istoria unei localități de lângă București – Ciorogârla*, publicată în deceniul trecut, descrie hanul astfel:

„*Clădirea propriu zisă se desfășura în interiorul curții și dispunea de o pivniță adâncă, deasupra căreia se găsea prăvălia (astăzi transformată în sala căminului cultural). Prăvălia avea la început acces numai dinspre curte, mai târziu a fost pusă în legătură și cu strada, cu o terasă mare acoperită, unde vara puteau fi puse mese . La etajul întâi, deasupra prăvăliei, se înșirau camerele ale căror uși dădeau pe un coridor la care se ajungea pe o scară decorată cu motive naționale din lemn.*"

Cum arăta clădirea hanului în trecut rezultă din imaginea prezentată în această pagină.

După anul 1989, pentru o perioadă, în clădire a fost amenajată o discotecă, care ulterior a fost închisă, clădirea căzând în paragină.

Nu este de competența noastră să apreciem valoarea istorică, arhitecturală sau documentară a vechii clădiri a hanului din Ciorogârla, precum și a celorlalte construcții enumerate în acest material, dar datele prezentate sunt în măsură să-i ajute pe cei îndrituiți, ca să judece cu discernământ și să aprecieze în mod just valoarea lor. Dar trebuie să se știe că pentru noi, aceste monumente au o uriașă valoare sentimentală și compun identitatea noastră culturală.

Distrugerea lor echivalează cu distrugerea istoriei comunității noastre și cu acest lucru nu suntem de acord !

Avangarda de la „A la Z”

GALLO

Florin COLONAȘ

Între revistele spaniole de avangardă, publicate la finalul anilor ’20, *Gallo* este una dintre cele mai reprezentative și, totodată, singulară. Apărută la Granada, așa cum este subliniat și în subtitlul publicației: *Revista de Granada*, va grupa în redacția sa scriitori și artiști vizuali ai avangardei, în special ai celei catalane, în frunte cu Salvador Dali și Sebastian Gasch, în contextul revistei fiind structurate documente importante pentru mișcarea artistică iberică.

Gallo este o revistă de grup, care are la bază direcțiile ideatice ale lui Federico Garcia Lorca, care a pus în mișcare un mecanism de expresie artistică ce a abordat cu generozitate genurile literare, poezia, narațiunea, aforismul artistic, la care se adaugă într-o coeziune cât se poate de armonică pictura și muzica.

Titlul ține de logotipia periodicului *El Defensor de Granada*, un „gallo armado” de genul „capă și spadă”, care tinde să convertească personajele revistei în acel Don Armando, căutând să reînoiască tot ce se află în cetate.

Revista, în fond este un proiect efemer care caută să transmită tot ceea ce este bun, răspândind o abundentă energie prin tinerețea colaboratorilor.

Dali și Lorca sunt figurile centrale prezente în paginile publicației din Granada.

Publicația îmi aduce aminte prin bulina sa roșie de pe coperta primului număr, de aceeași pată de culoare a cercului care marchează o copertă a prestigioasei noastre reviste de avangardă *Integral* (15 numere între 1925-1928). Cel de-al doilea număr, de fapt ultimul, are pe copertă o bulină verde.

Desigur, Federico Garcia Lorca este prezent la mai fiecare coală de tipar. Prezența-i este semnalată dintru început printr-o fotografie. Apoi o alta, a aceluiași, cu Dali, la Barcelona în 1927. Seria foto continuă. Lorca alături de Manuel Angeles Irtis, la Poarta Vinului de la Alhambra, cu o dedicație catre compozitorul Manuel de Falla. Un tablou din 1927 ni-l prezintă pe Dali în localitatea care va găzdui și muzeul operei sale, la Figueras.

Nu sunt de neglijat elementele bibliofile pe care le descoperim în revistă. În afara celei de mai sus, o alta, un exemplar din *Pavo*, purtând o dedicație olografă către Sanchez Cuesta. Din nou o fotografie cu Lorca, de data aceasta la Cadaque, alături de un desen de Santiago Ontañón, reprezentând pe Lorca și Mariana Pineda, în 1927.

O altă piesă de excepție: foaia de la „Gallerie Surrealiste”, noiembrie-decembrie 1927, aflată pe rue Jacque Callot, Paris, cu însemnările de pe copertă aparținându-i lui Dali, adresată lui Sebastian Gasch. Putem să nu semnalăm acea „Odă” semnată de Lorca, dedicată marelui Dali ?

Interesantă imaginea fotografică a celor doi corifei, personajele principale ale tipăriturii *Gallo*, în uniforme militare, document din 1928, ambii războinici mândri de baioneta lor, Lorca și Dali nepurtând capela, dar fiind echipați cu moletiere.

Un afiș de teatru pentru Mariana Pineda, drama scrisă de Federico Garcia Lorca. Eroina mitizată de Federico Garcia în textul său va fi un bun subiect pentru o compoziție muzicală la o operă montată în 1970, la Marsilia, creație a francezului Louis Saguer.

O schiță în peniță îl portretizează pe Lorca. O semnează Francisco Bores și poartă dedicația „Jos mâinile de pe dragoste !”.

Iscălituri binecunoscute participă cu texte: Manuel Angeles, Joaquin Penado, Ismael de la Sena, Frances Domingo.

Spre bucuria noastră, în cuprinsul revistei întâlnim numele unui mare avangardist, compatriotul nostru Tristan Tzara, aflat în compania unor nume mari din lumea plasticii: Marcoussis, Klee, Chagal, Chirico, Ozenfant, Miró, Le Corbusier, o întreagă listă de treizeci de nume intrate în patrimoniul universal al artei

Lista a fost copiată de Dali din revista editată de André Breton la Paris, *La révolution surrealiste*, numărul 9-10 din 1927, în care se aprecia manifestarea „Hand off love” (Jos mâinile de pe dragoste) care milita în favoarea lui Charlie Chaplin în acțiunea întreprinsă împotriva celor care au declanșat procesul Lita Gray.

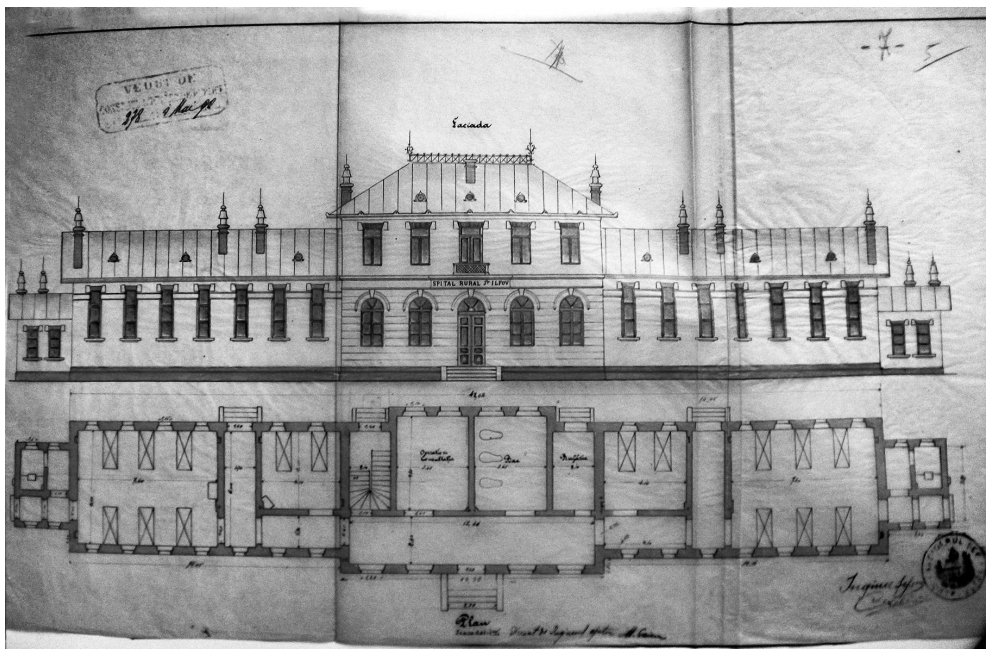
Alături de alte multe reviste editate în diferite zone geografice și lingvistice ale Peninsulei Iberice, *Gallo*, prin cele două numere editate în 1928, se înscrie, prin cele două mari personalități omniprezente și care animă paginile sale, ca și prin ținuta grafică, drept una dintre piesele de frunte ale tipăriturilor spaniole de avangardă.

Spitalul Poenărescu:

Un (posibil) spațiu al artelor

Marian GRIGORE

Pregătindu-mi materialul pentru Clubul de Istorie din ianuarie, am avut în mai multe rânduri senzația că sunt asistat de cineva nevăzut. Unele idei păreau că-mi sunt insuflate, notițe de care nu-mi mai amiteam apăreau de niciunde.. Altul mai firoscos s-ar fi luat de gânduri. Abia după expunerea susținută în ședința Clubului, când participanții nu mai încetau cu elogiile adresate generozității celor doi Poenărescu, tată și fiu, comparând-o cu zgârcenia și obtuzitatea contemporanilor, am înțeles că noi, bolintinenii, purtăm o mare datorie morală, una de onoare, acestor mari dispăruți. Spiritele lor, cândva, ne vor cere socoteală pentru necuviința de care am dat dovadă noi și reprezentanții noștri.

Așadar, în 1816 se năștea în satul Poenari (azi com. Ulmi, județul Giurgiu), Constantin Poenărescu, fiul lui Andrei Poenărescu și Ecaterina. Mama era din neamul boierilor Bolintineanu, adică al moșnenilor Știrbești și aducea ca zestre o fâșie de moșie care astăzi face parte din satul Bolintinul din Vale.

Constantin (zis Dinică), nu a fost căsătorit, însă, dintr-o legătură extraconjugală cu o anume Tudorița Ploieșteanca, va avea un fiu, Dimitrie (Tache), care se naște în anul 1847, în București. Este recunoscut și legitimat de tată, care-l îndrituiește să poarte numele Poenărescu, în 24 octombrie 1856;

La 8 iulie 1874, Constantin Poenărescu moare, iar prin testament cere ca în casa sa de lângă mănăstirea Antim, din București, să se înființeze o școală care să-i poarte numele. Respectiva școală a funcționat o vreme sub oblăduirea primăriei Capitalei, însă, după 1990 i s-au dat alte funcțiuni, contrare dorinței testatorului. Școala Normală și Spitalul Filantropia primeau și ele sume de bani deloc neglijabile. Constantin Poenărescu va fi înmormântat în biserica din satul Poenari, iar Dimitrie Poenărescu moștenește moșiile de la Ulmi, Poenari și Bolintin Vale (Știrbești).

Din nefericire, la 23 septembrie 1886, la numai 39 de ani, Dimitrie Poenărescu moare și este înmormântat, cu un alai impresionant, alături de tatăl său. Ceea ce poate surprinde societatea românească actuală, egoistă, lipsită de principii și ahtiată după îmbogățire, sunt prevederile testamentare ale decedatului. Dimitrie Poenărescu cerea să se repare cât mai bine biserica din Poenari, tot acolo să se construiască o școală mixtă care să-i poarte numele, să se facă un local pentru primărie în Poenari, să se acorde două burse de studiu în străinătate unor tineri merituoși și, mai cu seamă, să se facă pe moșia lui un „Spital rural, pentru care să se cheltuiască cel puțin 15.000 lei, intrând în această sumă și mobilierul necesar. Pentru întreținerea în bună stare a acestui Spital să se dea o rentă perpetuă de lei 2.000 pe fiecare an. Spitalul va purta numele meu, punându-se și aici bustul meu de marmură”. Restul averii o lăsa femeii cu care convietuise, fără a fi căsătorit, Elisabeta Ionescu și fiicei acesteia, Maria, căsătorită Daniil Angelescu.

Toate legaturile privitoare la Poenari sunt înfăptuite: biserica se repară, se construiește o școală nouă și frumoasă, iar peste drum de ea se face un local pentru primărie.

În privința Spitalului, la începutul anului 1890 erau gata devizele și planurile de construcție. Nu fusese încă fixat pe teren locul unde urma să se ridice clădirea. Era prevăzut să coste 45.000 lei (circa 500.000 euro).

La 21 decembrie 1891, Elisabeta Ionescu și Maria Daniil Angelescu, cedează („gratuit”, zic ele !) terenul pentru construcția Spitalului „în întindere de un hectar și jumătate, adică 15.000 mp, evaluând cu 3 (trei) pogoane și care se învecinește la răsărit cu șoseaua vicinală Bolintinul din Vale – Poenari, la sud cu proprietatea donatorului decedat, Dim. Poenărescu și la nord cu proprietatea Palanga-Știrbești a lui Ioan Serachitopol.”

La sfârșitul primăverii încep lucrările de construcție, iar Spitalul este terminat și dat în folosință la 1 octombrie 1892.

Așadar, toate prevederile cuprinse în testamentul Poenăreștilor s-au înfăptuit, însă de numele lor nimeni nu mai pomenește în afara câtorva nostalgici. Școala din București, ca și cea din Poenari, nu se numesc Poenărescu și nici busturile lor nu le străjuiește intrarea. La biserica din Poenari, înălțată de neamul lor, mormintele, ca și tabloul ctitoricesc nu se mai văd. În pisanie s-au trecut alții, fără drept, ca fondatori. În rest, nimeni nu mai pune o floare, nimeni nu mai aprinde o lumânare, nimeni nu mai pomenește de acești oameni generoși: nici bucureșteni, nici bolintineni, nici poenăreni... Mai sunt câțiva bătrâni care-și amintesc unde a fost cândva Moara lui Dinică Poenărescu, ceva mai la vale de zona unde se devărsau dejecțiile provenite de la spitalul care ar fi trebuit să le poarte numele.

Spitalul a funcționat mai bine de un secol, până acum câțiva ani, când a fost închis și trecut în conservare. Clădirile, ca și incinta se prezintă bine, fiind păstrate cu grija cuvenită. Firesc ar fi să i se dea o folosință care să servească propășirii comunității locale, conformă cu idealurile fondatorului său. Dacă analizăm modul de gândire al celor doi mecena, ilustrat de conținutul prevederilor testamentare, observăm că se sprijinea pe doi piloni: sănătatea și educația. Iar dacă spital nu mai poate fi, nu mai rămâne decât cealaltă opțiune, a unui spațiu dedicat educației și culturii. Ce frumos ar suna și ar arăta o instituție culturală purtând numele Centrul de Arte Moderne Poenărescu ! Ce prestigiu ar aduce întregii zone, ce emulații ar stârni, poate, în rândul bogaților de azi pentru a urma pilda generoșilor Poenărești. Am putea urma exemplul altor nații care reconfigurează spații neconvenționale (gări, fabrici, turnuri de apă etc.) pentru a le dedica manifestărilor culturale. Și astfel, vizitatori și localnici vor pomeni veșnic cei doi iubitori de semeni, Constantin și Dimitrie Poenărescu, îndepărtând de deasupra capetelor noastre înfricoșatele blesteme aruncate împotriva celor ce ar îndrăzni să le nesocotească ultima dorință.

Clubul de istorie

Ciprian NECȘUȚU

O vreme aspră, de iarnă grea, și-a așternut linţoliul alb peste meleagurile bolintinene. Ne credeam imunizaţi după câte ne-au făcut să trăim politicienii, de aici și de-aiurea, însă frigul ni s-a insinuat, pe nesimţite, în oase. Nu și în suflete ! Deși amânat cu o săptămână din cauza vitregiilor la care am făcut referire, Clubul de Istorie și-a început periplul anului 2017, cel de-al șaselea al existenţei sale. Tema a fost una generoasă, făcând o referire clară la căldura sobei: *Case cu istorie, case cu suflet*.

Ca întotdeauna în ianuarie, ședința a debutat cu cinstirea tuturor creatorilor limbii române prin evocarea marelui Eminescu. S-au recitat poezii, s-au citit fragmente din publicistica Poetului prin contribuția dlui Iulian Băeţel și a doamnelor Mioara Mănescu și Constantina Chiva.

După acest moment festiv, au fost, conform obiceiului, trecute în revistă „întâmplările" din cultura locală în răstimpul de la ultimul Club, precum și ultimele achiziţii în materie de documente și mărturii privitoare la istoria locului. Primul care a deschis tematica zilei a fost amfitrionul manifestării, dl Vasile Grigore, care a prezentat un scurt istoric al monumentului emblematic al

Bolintinului, Școala Veche. Am aflat astfel că a fost un proiect de mare amploare al comunităţii noastre, pentru care a fost angajat unul dintre cei mai cunoscuţi arhitecţi ai epocii, elveţianul Jules Berthet. Am fost frapaţi de timpul extrem de scurt necesar construirii edificiului (17 iulie – 30 octombrie 1889), însă am fost asiguraţi că era un lucru obișnuit în epocă. Ne-a mai rămas întipărit în minte preţul construcţiei (cca 280.000 de euro în banii de azi) și faptul că beneficiarul lucrării, primăria Bolintinului din Vale, avea numai patru angajaţi (primarul inclus) !

Continuarea a aparţinut dlui Marian Grigore, care a evocat numele unor mari mecena, Constantin Poenărescu și fiul său, Dimitrie Poenărescu, mari proprietari în zona noastră, la Poenari, Ulmi, Bolintin Vale și Malu Spart. Pe moșia și cu banii lui Dimitrie Poenărescu (decedat la doar 39 de ani), conform dorinţei testamentare, s-a ridicat Spitalul numit impropriu Poenari, pentru că s-a aflat întotdeauna în Bolintinul din Vale. Costul contrucţiei a fost de circa 500.000 de euro în banii de azi. S-a dat în folosinţă la 1 octombrie 1892.

A urmat dl Niculae Stoica, care ne-a vorbit despre hanul de la Ciorogârla, unul dintre cele mai vechi monumente de arhitectură civilă din judeţul Ilfov, cu un trecut extrem de interesant, în jurul căruia se amestecă personaje familiare istoriei neamului românesc: Samurcaș, Tudor Vladimirescu, Niculescu-Dorobanţu, Pamfil Șeicaru, Gigurtu etc. Ne-a întristat peste măsură vestea că autorităţile locale intenţionează să pună la pământ acest edificiu emblematic al satului și comunităţii. Vechimea lui, de peste două veacuri, nu pare a fi un impediment.

Domnul Ștefan Crudu ne-a prezentat o clădire care, dacă ar mai fi fost în picioare, ar fi fost mândria Bolintinului: Căminul Cultural, proprietatea Societăţii „Îndrumarea". Am aflat astfel că iniţiativa construcţiei a aparţinut remarcabilului gospodar care a fost C-tin Șt. Bolintineanu și că s-a inaugurat în ziua de 20 iunie 1913. Costul clădirii, la care au contribuit, în părţi egale, C-tin Șt. Bolintineanu, Primăria Bolintin Vale și Banca Populară „Prevederea", a fost de peste 400.000 de euro, însă dotările erau remarcabile pentru epoca respectivă: instalaţie electrică, instalaţie de apă curentă și canalizare, fotolii de pluș etc. Cei trei contributori se asociaseră și constituiseră Societatea „Îndrumarea", care a funcţionat până la instaurarea regimului comunist, același care, în august 1989, punea la pământ solida și impozanta clădire.

Dacă cumva consideraţi că subiectele expuse până acum au fost suficiente pentru a consemna încă o ediţie reușită, s-ar putea să vă înșelaţi. Punctul culminant al ședinţei a fost constituit de vizionarea unui film documentar-artistic în premieră, purtând semnătura regizorului Ciprian Necșuţu și evocându-l pe marele umanist Dimitrie Cantemir. A fost intitulat *Descriptio Moldaviae* și s-a dorit a fi o avanpremieră a festivalului de film pe care Asociaţia Bolintineanu îl pregătește pentru vara acestui an și putem remarca că și-a atins cu succes obiectivul, strângând aprecierile unanime ale spectatorilor prezenţi: Vasile Grigore, Ciprian Necșuţu, Marian Grigore, Constantin Vasile, Niculae Stoica, Alexandra Man, Silvia Stancu, Vasile Valeriu Dumitrescu, Constantina Chiva, Geanina Ionel, Iulian Băeţel, Florică Dan, Erasmina Porojan, Ștefan Crudu, Marin Ceaușu.

În concluzie, o ediţie a Clubului de Istorie extrem de reușită, cu subiecte interesante și multe informaţii în premieră. Următoarea ediţie, din 18 martie 2017, va avea ca temă centrală Bolintinul, pentru că, se știe, în martie este aniversarea lui – împlinește 584 de ani de la prima atestare documentară. Vă așteptăm !

O, ce veste minunată!

Prof. Gianina MEHEDINȚU

Nașterea Domnului este nașterea bucuriei, chipul deplin al iubirii lui Dumnezeu.

Sărbătoarea Nașterii Domnului este sărbătoarea iubirii dumnezeiești, revărsată în lume, spre înălţarea și desăvârșirea acesteia. Pentru ca această sărbătoare să fie deplină, avem nevoie de colindele și colindătorii care vestesc că Hristos Domnul s-a născut, astfel încât și noi să ne naștem împreună cu El, întru înnoirea vieţii.

Pentru a întâmpina cu aleasă bucurie și smerenie praznicul Nașterii Domnului Iisus Hristos, elevii și profesorii Școlii Gimnaziale nr 3 Palanca, au pregătit și susţinut un concert de colinde

tradiţionale în ziua de 18 decembrie 2016, începând cu orele 16.00, la Centrul Cultural Pastoral „Gavril Drugănescu", intitulat „Deschide ușa, creștine !".

La acest frumos eveniment a fost prezent și Preasfintitul Părinte Ambrozie, Episcopul Giurgiului, împreună cu membri din Administraţia Eparhială, alături de părintele protoiereu Stuparu Emanuel Ioan, de cuvioase maici starețe ale mănăstirilor din zona de nord a eparhiei noastre și de preoţi din cuprinsul Protopopiatului Bolintin. Concertul de colinde a adus în faţa numeroșilor credincioși

prezenţi grupuri și formaţii corale din Palanca, Stoenești, Floreşti, Găiseni, Bolintin Deal, Trestieni, Cosoba, Ghionea, Tântava.

Suntem convinși că aceste colinde nu sunt doar amintiri de acum două milenii, ci o călătorie permanent actuală către peștera din Betleem. Asemenea magilor, toţi avem vocaţia să călătorim spre Hristos și să-i oferim în dar tot ceea ce avem mai bun: *credinţa, nădejdea și dragostea,* pe care le-am dobândit din obiceiurile acestui popor drept credincios.

Dar, ca bucuria să fie deplină, în buna tradiţie a școlii noastre, am susţinut un spectacol deosebit și în sala de festivităţi a școlii, în faţa părinţilor, a foștilor elevi, a corpului profesoral.

Ne-am bucurat de prezenţa câtorva invitaţi speciali, membri ai Asociaţiei pentru Cultură și Tradiţie Istorică Bolintineanu. Au fost aplaudaţi la scenă deschisă „micii artiști" care au recitat, au cântat, au dansat.

În final, reprezentaţii Asociaţiei au înmânat diplome elevilor și profesorilor implicaţi activ în organizarea și desfășurarea manifestărilor din cadrul festivalului „Toamna Culturală Bolintineană 2016", evenimente care au avut ecou larg în presa naţională și internaţională.

Am fost felicitaţi că păstrăm tradiţiile noastre românești, dar mai ales pentru faptul că purtăm costumele populare tradiţionale cu mândrie și eleganţă.

Mersul târgului

Ștefan CRUDU

30.10.2016: *Las' că merge și așa !*

O atitudine păguboasă și total neproductivă în orice domeniu. Dar, în cazul târgului, este și o lipsă de respect faţă de populaţie, adică alegători, că tot a început campania cu megafoane pe străzi. A devenit o regulă ca după bâlci, când incinta a fost ocupată de instalaţii, tarabele mutate în curtea A.D.P.-ului vecin să rămână acolo un timp ce include și prima duminică ce urmează. Așa că mărfurile au fost așezate pe folii de polietilenă, direct pe pământ. Dar pentru că a plouat mult până joi, târgul s-a transformat într-o clisă mocirloasă. Sigur că nu ne mai miră nimic, fiind antrenaţi în timp. Dar e păcat pentru cei care au venit să vândă sau să cumpere. Destul de mulţi și astăzi (zi luminoasă și caldă). O doamnă (damă bine, simţitoare, cum o știu) mi-a mărturisit că nu a cumpărat decât o coadă de cazma (10 lei). Altceva nu a îmbiat-o din cauza mizeriei din târg și a faptului că trebuia să facă temenele pentru a alege legumele de jos, mișcare ce i-ar fi provocat dureri lombare (80% dintre cumpărători sunt în vârstă). Așadar fie-vă milă, boieri dvs. de felul cum arată târgul nostru și nu repetaţi greșelile trecutului.

6.11.2016: *Brumar amar !*

Fiind vreme frumoasă și caldă, m-am dus cu plăcere în târg. Mai puţin zgomotos ca de obicei și cu marfă destulă pentru că nu s-a cumpărat în cantităţi mari. Doar completări. Ultimii ardei capia roșii la 6 lei/kg (ca și strugurii sau perele). Ardeii gogoșari în plase de 5 kg cu 2,5 lei/kg iar la final cu 10 lei plasa. Ultimii ardei grași de mici dimensiuni cu 2 lei/kg. Idem, vinetele cărora le vom duce dorul. Chiar și roșii mari (fără gust) cu 4-5 lei/kg. În general orice-ţi dorești. Surpriză: varza albă pentru murat a ajuns la preţul corect de un leu/kg (după ce în timpul săptămânii spoitorii au dat-o cu 1,5 lei/kg măsluit, iar la magazinul de lângă moară preţul afișat joi era de 1,8 lei/kg). Și va mai scădea, căci lumea tot cumpără de la începutul lui octombrie. Au apărut puieţii de pomi fructiferi care nu prea au avut căutare. Preţ afișat: 15 lei/buc. La final de târg am cumpărat doi cu doar 10 lei/buc. Pentru nepoţi.

Ultima lună de toamnă redește aptă tristeţile cu a sa culoare gri a pomilor desfrunziţi și cu câmpurile înnegrite de arătură. Neliniștea ancestrală datorată inevitabilei sosiri a anotimpului alb ne îndeamnă să grăbim acumularea de rezerve alimentare, chiar dacă acum te poţi aproviziona zilnic cu produse proaspete importate, din orice magazin alimentar. Tradiţia la români încă se păstrează așadar. iar târgul ne oferă soluţia cu produse autohtone.

(continuare în pag. 19)

Mersul târgului

(urmare din pagina 18)

Ștefan CRUDU

13.11.2016: *Vijelia dărâmă hardughia !*

„Fie vremea cât de rea”... târgul rezistă. Atenționarea de fenomene meteo nefavorabile s-a adeverit: vânt puternic, ploaie și frig începând de aseară. Resorturile care susțin târgul funcționează indiferent de vreme. Cei care vând și depind de asta vin orice s-ar întâmpla pentru că au clienți permanenți (lactate, carne, cereale etc.). Pentru ceilalți, nevoile urgente și obișnuința îi fac să sfideze potrivnicia vremii. Produsele proaspete, completările de legume sau fructe te împing la drum. Acum, mașina se impune și cum toata lumea s-a motorizat, ne descurcăm. Când am ajuns (9:30) începuse iar ploaia, așa că mulți se pregăteau de plecare. Ultimii cumpărători (ca mine) erau grăbiți și înfrigurați. Prețurile însă, mai mici ca de obicei, te atrageau să cumperi. O plasă cu gogoșari (mai mult galbeni) era 5 lei ! Cum să nu cumperi așa chilipir. Varza a scăzut la 0,8 lei/kg. Deranjant era faptul că un șir de tarabe, nefixate bine, s-au răsturnat azi-noapte în apă și marfa (legumele) era expusă pe pământ. Vânzătorii nu au putut să le ridice singuri. E adevărat că avem A.D.P. Dar... ! ? Suntem experți în lucru de mântuială, asta se vede peste tot.

Important ! De cum s-a luminat, peste sectorul carne-lactate s-au abătut iar oamenii A.N.A.F.-ului și D.S.V.-ului care au confiscat și dat amenzi. Uitasem de ei. În schimb, ei nu au uitat că este Lăsata Secului și există marfă multă (carne proaspătă, brânză etc.) pentru plocon la nași. Nașii au făcut foamea așteptând pe fini cu bunătăți din târg.

20.11.2016: *Toamnă târzie pe tirizie*

Nici cald, nici frig, nici soare, nici ploaie, doar cenușiu de toamnă înaintată. Se cumpără ce și cât e nevoie. Cele mai multe legume sunt rădăcinoasele de sezon, convenabile ca preț (cam 2 lei/kg: țelina, ridichile negre, sfecla roșie, morcovii). Încă se mai găsesc roșii (cu 4,5 lei/kg, zise românești de seră), ardei gogoșari (1 leu/kg) și chiar castraveți (5 lei/kg). Dar și salată verde (1 leu/buc). Cartofii: 1-1,2 lei/kg, iar varza a ajuns la 0,7 lei/kg (după maximul de 1,8 lei/kg de acum o lună). Merele, foarte multe, cu 1-3 lei/kg, după calitate, soi sau mărime. Pomii fructiferi au fost căutați azi. Oricum, puțini au lipsit dintre obișnuiții târgului, chiar dacă “țoalele” nu au avut căutare. „Fă-mi și mie vânzare, dom’le !” zicea o tanti cu izmene (colanți) la 10 lei/buc. Nu am putut s-o ajut, din păcate. Ca și pe amicul Aritică, cel care nu a vândut nicio carte sau iconiță kitsch din plastic. Nu a fost ziua lor.

27.11.2016: *Adio, toamnă !*

Te regretăm. Ai fost o... doamnă ! Câteodată cam dură, dar ai fost și darnică. Ne-am înfruptat cu bunătățile tale. De aceea am luat și pentru iarna care vine. Însă fiind multe nevoi, continuăm să facem completări, duminică de duminică. Nu ne dorim decât ca acest târg să reziste, să fie iubit nu numai de noi, cumpărătorii, dar și de autoritățile locale care au promis fapte mari. Sperăm că nu vom aștepta zadarnic încă niște ani.

4.12.2016: *Zvonuri adeverite*

Meteorologii sunt primii care anunță venirea iernii, iar pesimiștii intră-n panică. Dacă vine Crăciunul și nu mai găsim... una, alta și în special carne de porc ! Deci, hai la târg, să luăm și să scăpăm de griji. Vânzătorii parcă le-au citit gândurile și s-au mobilizat cu de toate. Trebuie ținut cont și de calendar: anul acesta, Crăciunul și Anul nou cad duminica și târgul este închis. Deci, e bine să ne aprovizionăm din vreme. Pe un frig nedorit (– 8^0 C) toți am îndurat (mai mult vânzătorii, desigur). În plus, unele mărfuri – îndeosebi cele sensibile, zarzavaturile de solar – erau afectate. Am văzut chiar și dovleci plăcintari înghețați parțial. Riscuri asumate, dacă nu știi să „citești” marfa. Multă carne de porc nu era proaspătă, ci congelată (adică nevândută în ultimele două săptămâni și plimbată). Acum, vânzătorul incorect se agață de frig care ar fi vinovat și posibil te îmbrobodește, mai ales dacă lasă puțin din preț. Foarte multe mere și mărar. Au venit și cei cu covrigi pentru colind. Prețuri corecte, chiar mici. Varza albă la doar 0,4 lei/kg (aproape de 5 ori mai ieftină ca la mijlocul lui octombrie). Curcanii tineri, 60 lei/buc, mi s-au părut convenabili. Sigur, peste o săptămână vor fi la 100 lei/buc. Controale nu au fost. Poate nici duminică, fiind votare pentru Parlament. Dar pe 18 decembrie ? Suspans.

11.12.2016: *Târg tare în zi de votare !*

Zi perfectă: dimineață +2^0 C, la prânz +13^0C, însorită și fără nicio adiere. Să tot votezi, chiar și-n papuci. Înainte însă trebuie să târguim. Și avem de toate. În primul rând carne, de porc în special. Azi a fost momentul cel mai prielnic de a cumpăra ieftin cam tot ce-ți trebuie pentru sărbători (atenție: pulpă de porc excelentă la 11 lei/kg). De ce așa ieftin ? Deoarece s-a bănuit că, fiind votare, nu vor fi controale. Și s-a presupus corect. Și a fost marfă la greu. Și bine că a fost. Au câștigat cumpărătorii. Deși fiecare vânzător de „produse animaliere” primise câte doi fluturași: unul în care conducerea A.D.P.-ului local amintea că D.S.V. Giurgiu a interzis vânzarea în târguri în perioada premergătoare sărbătorilor de iarnă a produselor provenite de la animale și doi, fiecare vânzător de astfel de produse își lua un angajament individual, în nume propriu, în acest sens. Le-am văzut la câțiva care aveau produse interzise pe tarabe. Sfidare sinucigașă, încărcând singuri arma vânătorului. Dar ce să facă omul care nu are altă sursă de a câștiga un ban ? Sigur că o să meargă și la votare sperând că poate se va rezolva ceva cu târgul acesta. Unde, iată, găsești de toate: covrigi (10 lei/șirul de 100 buc), mere de toate felurile, lumânări, brazi, legume, cereale, cherestea (încă se vinde), furaje și paie, toate second-hand și, special pentru nași, curcanul tradițional (care, așa cum am prevăzut acum o săptămână, s-a scumpit la 100 lei/buc). Încă erau și pomi fructiferi, la 10 lei orice soi sau specie. Cucerit de frumusețea unui rățoi l-am luat cu 25 lei. Adus acasă, rațele din curte au uitat să mai mănânce de emoție. Aștept și eu, cu interes, ultimul târg al acestui an când e posibil să avem și controale ANAF și D.S.V.

18.12.2016: *Când fu să fie, nu fu. Fu ANAF-u’ !*

Trebuia să fie ultimul târg din acest an. Unul care să umple cu ce trebuie masa de Crăciun de duminica viitoare. Omul, c-așa e el, așteaptă până în ultima clipă (sau până ia pensia) să facă cumpărăturile importante și în primul rând carnea de porc proaspătă, baza mesei tradiționale. Asta știau și vânzătorii care s-au pregătit sacrificând mulțimea de porci ce au fost crescuți în acest an, pe baza producției de cereale din 2015. De aceea, prețul în viu a fost foarte scăzut față de alți ani. Ceea ce nu au știut (sau poate bănuiau, că acțiunea a răsuflat de ieri seară) a fost razia dură a ANAF. Ca acum câteva săptămâni, la ora 5:00 dimineața au blocat drumurile de acces în Bolintin și au controlat toate vehiculele de orice produs de origine animală. Au văzut că ieri, la Domnești, intrând în târg, au fost agresați. Au avut alături mascați, zdravăn echipați antitero. La sectorul carne-lactate, niciun vânzător. Doar blonda din Cartojani cu niște ouă, tremura și era galbenă de frică. În zona cu mici, la o masă unde azi o săptămână s-a vândut carne, azi erau trei lădițe cu mere, clementine și usturoi. O adaptare amară. Înjurăturile erau crunte. Mascații au stat până la final (când serveau câte un mic). Derută mare și la păsărari. Pregătiseră curcani, dar nu a mers. Nici cu cherestea nu era nimeni. În schimb merele au fost la prețul minim. Legumele, mai puține. Cartofii (1-1,5 lei/kg) și ceapa (1-1,2 lei/kg) au avut vânzare. Covrigi buni: 10 lei șirul. Varza crudă: 0,6 lei/kg era din belșug. Precum și altele necesare pentru preparatele tradiționale (usturoi, morcovi). Să nu uităm că va mai fi târg doar peste trei săptămâni. Sigur că erau și ornamente de Crăciun și brazi (vai de ei) și nea Aritică (se încălzea cu o țuică fiartă).

Cereale și furaje destule. A lipsit însă atmosfera destinsă de acum o săptămână. E păcat. La mulți ani, oameni buni ! Meritați cu toții mai mult, voi care, ca și mine, onorați acest târg în fiecare duminică.

Iată ce am cumpărat azi: 3 șiruri covrigi, un dublu de floarea soarelui, 4 kg mere cu 1,5 lei/kg, usturoi, cartofi (o plasă de 10 kg), ceapă (o plasă de 10 kg), 1½ kg morcovi, clementine pentru colindători. Total 88,00 lei. Toate pe alese, pe tocmeală.

8.01.2017: *Răzleți prin nămeți*

După viscolul combinat cu zăpada abundentă de Bobotează, a venit gerul siberian (– 17^0 C la Bolintin). În aceste condiții târgul a fost sub semnul întrebării „a fi sau a nu fi”. În mare, zăpada din interior a fost eliberată pe cele patru culoare longitudinale încă de sâmbătă după amiază. Am ajuns pe la 9:30, mai mult din curiozitate. Acolo bătea vântul (la propriu și figurat). Niciun producător veritabil (e Crăciunul pe vechi și ei îl serbează, fiind urmași de bulgari grădinari). Doar câțiva reprezentanți ai intermediarilor, specializați pe anumite produse. Altfel spus, delegați să țină steagul. Doi cu mere, doi cu legume (din care unul doar cu cartofi acoperiți cu macaturi vechi în duba înghețată), unul cu haine din Europa, altul cu încălțăminte de unică folosință, 6 lăptărese (4 din Cartojani și 2 din Buturugeni), unul cu pâine expirată la sac și unul cu covrigi. De asemenea, câțiva cu cereale (căutate de cei care cumpără cu dublul în fiecare duminică, ca să-și facă drum să mănânce mici și să bea de tot atâția bani). Evident că era deschis și un grătar cu mici și tării de dezmorțire. Inexplicabil, un cioban vindea (cui ?) niște pastramă și carne de oaie, prea roșie ca să nu fie de la vreuna moartă la fătare (se practică). Și mai era și o remorcă plină cu baloți de lucernă (marfă căutată de spoitorii încă deținători de mârțoage precar înhămate). Cireașa de pe tort era o expoziție de hamuri (frumoase) și bice autentice. De ce le-a adus și cine să le cumpere pe așa vreme ?

15.01.2017: *N-ai zice...*

...Că este ger sticlos (noapte senină, cu lună 85% plină la care nu mai urlă lupii) după prezența de azi din târg. Pregătit cu pârtii de acces prin troienele ultimului viscol, a primit relativ onorabil participanții. Marfă de strictă necesitate, în special legume, fructe, cereale și furaje, s-a găsit destulă, la prețuri acceptabile. Cartofii: 1,2-2 lei/kg; merele: 1,5-2,5 lei/kg; morcovii: 2,5 lei/kg etc. Chiar și varză crudă (înghețată) la 1 leu/kg. S-a vândut toată pâinea expirată dintr-o dubă mare (11 lei/sac) pentru hrana animalelor (au început să fete vacile și li se dă ca supliment). Erau și lactate mai multe, dar prețul a urcat puțin (14 lei/kg brânza dulce). În loc de sticle cu lapte, printre sedilele cu brânză erau bidoane din plastic cu vin (roșu și alb). Ca și alții, am cumpărat cartofi la plasă cu nesiguranța că n-ar fi înghețați. „Orînce caz”, cum spunea un vânzător, nu a existat teama de controale. Dar iarna grea de până acum, cu zăpadă multă, viscole și ger strașnic, va influența cu siguranță apariția trufandalelor și răsadurilor, evident și prețurile.

22.01.2017: *Așteptare și blazare*

La ora sosirii mele (10:00) târgul mi s-a părut destul de activ față de săptămânile trecute. Și asta după încă o săptămână de ger puternic. Dar era doar o aparență pe care mi-a dat-o prezența mare de vânzători. Pentru că de fapt nu prea aveau clienți. Foarte multe mere românești ieftine și de calitate. Destule legume deloc scumpe (deși sfecla roșie și ridichiile negre erau mici, rămășițe plimbate de mult timp). Au lipsit producătorii care atrăgeau cumpărătorii, deoarece acum pregătesc în sere și solarii viitoarea recoltă care este deja în întârziere și afectată de ger și de zăpezile abundente. S-au vândut bine cerealele, care erau din belșug. Mai puțin furajele. Prezența slabă de cumpărători poate avea ca explicație deschiderea de miercuri a încă unui mare market în localitate, care a atras lumea ca un magnet și a micșorat disponibilitățile bănești. Oferta produselor din târg nu interferează decât poate 20% cu cele din magazinele acestea. Așa că, de târg avem nevoie în continuare.

Reviste primite la redacție

Litere, anul XVII, nr. 11-12 (200-201), noiembrie-decembrie 2016, revistă lunară de cultură a Societății Scriitorilor Târgovișteni. Director Tudor Cristea; Redactor șef Mihai Stan.

Actualitatea literară, anul VII, nr. 65-66, noiembrie-decembrie 2016, revistă a Unirii Scriitorilor din România editată de Societatea Culturală Lugojpress. Director Nicolae Silade; Redactor șef Remus V. Giorgioni.

Caiete Silvane, nr. 144, ianuarie 2017, revistă editată de Centrul de Cultură și Artă al Județului Sălaj, sub egida Uniunii Scriitorilor din România, a Consiliului Județean Sălaj, a Consiliului Local și Primăriei municipiului Zalău. Redactor șef Daniel Săuca.

Bucovina literară, anul XXVII, nr. 9-10 (307-308), septembrie-octombrie 2016, revistă editată de Societatea Scriitorilor Bucovineni. Director Carmen Veronica Steiciuc; Redactor șef Alexandru Ovidiu Vintilă.

Bucureștiul literar și artistic, anul VII, nr. 1(64), ianuarie 2017. Fondator Coman Șova și Redactor șef Florentin Popescu.

Revista poate fi procurată, în București: de la chioșcul de presă din Piața Romană (La Coloane) și de la sediul Editurii RAWEX COMS (Calea Griviței, nr. 403, Bl. R, sector 1); în Bolintin Vale: de la Librăria Traian Chiva și de la sediul redacției.

Cărțile se primesc pe adresa redacției (str. Partizani, nr. 41A, Bolintin Vale, Giurgiu), iar manuscrisele pe adresa de e-mail: revistasud@yahoo.com.

Revista “SUD” recomandă autorilor sudiști și din alte părți de țară Editura - RAWEX COMS, București, pentru publicarea unor volume de poezie, proză, teatru, eseu etc.

Indiferent de tiraj, pentru debutanți se oferă o reducere de 10%; pentru autorii publicați reducerea este de 5%.

Editor: Raluca Tudor

Telefon editură: 0720 773209

Consilier editorial: Vasile Grigorescu

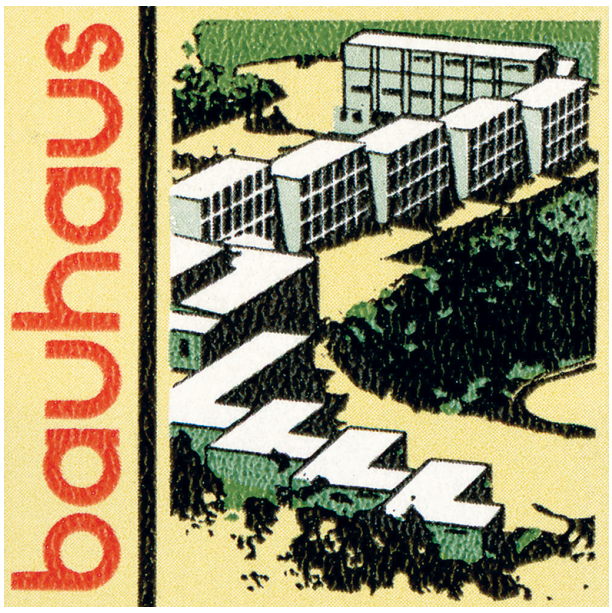
Telefon revista “SUD”: 0786 455702

Un spirit numit BAUHAUS

(urmare din pagina 13)

fiecare dintre aceste proiecte a fost realizat, iar în timp și-a căpătat o individualitate de referință, marcând o etapă de dezvoltare în domeniu.

Școala Bauhaus a avut trei locații. Prima a fost la Weimar, oraș important pentru identitatea și cultura germană, aici locuind Goethe și Schiller. Tot aici se găseau arhivele lui Nietzgahe. Este locul unde s-a votat Constituția Republicii de la Weimar, în februarie 1919. Orașul situat în centrul Germanici i-a convenit lui Gropius, care evoca rolul sintezei la Bauhaus. Locația Bauhaus va fi în localul Școlii de Arte Decorative a lui Van de Velde, arhitect și designer al Jugendstil, precursor direct al Bauhaus-ului, condus de Walter Gropius (1919-1924) în perioada Weimar și apoi, până în 1928, tot de el în locația Dessau. Actuala locație a muzeului Bauhaus din Weimar (prima fiind distrusă), este relativ modestă și se află vizavi de Teatrul „Goethe-Schiller". În 2019, la Centenar, se va inaugura un modern muzeu al acestei prime etape, unde se vor pune în valoare toate proiectele și realizările, arhivate cu o grijă părintească.

A doua etapă, 1924-1932, după expulzarea de către noua administrație nazistă a locației din Weimar, Bauhaus se va refugia la Dessau (70 de kilometri față de Berlin), unde Gropius va înălța noul edificiu al școlii, cu o pasarelă și o fațadă cu mari geamuri, care marchează un punct important în arhitectura curentului modernist. La aceasta se adaugă casele-atelier construite la circa 800 de metri distanță, într-o pădure de pini, locații cu dublă funcție, casă și atelier, pentru Schlemmer, Klee (distrusă de bombe), Kandinski (devenită dispensar și reconstruită), Moholy-Nagy, Theo van Doesburg.

În casa lui Schlemmer, în 2012, s-a organizat o retrospectivă M.H. Maxy. Dispensarul este restaurat la vechile coordonate, casa căzută pradă bombelor, ce vizau de fapt uzina Junckers de avioane de vânătoare din localitate, va fi în haine de sărbătoare la Centenar.

Gropius va conduce și aici școala, până în 1928. În 1927 se deschide, sub conducerea lui Hannes Mayer, care preia, dealtfel, directoratul până în 1930, un departament de arhitectură. Acesta are o linie marxistă în conducerea școlii, prin deviza „În loc de lux, produse pentru mase".

În 1932, Mies van der Rohe succede la directoratul școlii. Neputându-se opune închiderii ei de către naziști, care limitează numărul de profesori la cinci și având un statut privat, școala se mută din nou, de această dată la Berlin. Trei luni după alegerea lui Hitler în funcția de Cancelar, poliția închide școala și arestează 32 de elevi. Considerând inacceptabile exigențele Gestapo-ului, consiliul profesoral va lua hotărârea de a închide școala la 20 iunie 1933.

La Berlin, există în acest moment un muzeu al școlii, nesatisfăcător ca dimensiuni, care va fi înlocuit printr-un edificiu corespunzător. În anul Centenarului, va fi vernisată și aici o mare expoziție, într-o clădire ultramodernă. Așa că așteptăm anul festiv Bauhaus 2019.

Trei directori, în trei locații diferite, toate pe teritoriul german. Locațiile vor fi revitalizate peste doi ani, căpătând tot fastul cuvenit, iar un circuit al triadei va fi, fără îndoială, un mare spectacol pentru ochi și suflet. Sperăm ca revista *Sud* să aibă un reportaj de la fața locului.

Politica și politicienii, factorii care „își bagă nasul" în toate au decis și aici, ca și în multe alte cazuri, stricând totul. Școala care dăduse deja roade, se maturizase, devine amintire. Supărarea unora, bucuria altora !

Americanii sunt marii beneficiari ai afacerii. Sub egida lui Alfred Baar Jr., Muzeul „MOMA" vernisează expoziția Bauhaus, în 1938, la New York. Expoziția face vâlvă ! Bauhaus-ul este impus definitiv !

Mulți dintre cei ce predaseră la Bauhaus aleg „drumul" Americii. Moholy-Nagy și Mies van der Rohe fondează la Chicago „Noul Bauhaus". Gropius va preda la Harvard, iar Albers la Black Mountain College, unde se formează „tânăra gardă" americană în frunte cu Robert Rauschenberg și Jasper Johns. „Bauhasienii" vor umple cerul cu siluetele zgârie-norilor, care devin embleme ale orașelor americane.

Sinonim arhitecturii moderne, Bauhaus va influența arhitecții cei mai diverși din perioada recentă, cum ar fi Daniel Liebeskind sau Jean Nouvel, căruia cu ocazia expoziției Bauhaus, în acest cadru magnific cu arta diferitelor secole franceze, i s-a organizat o retrospectivă cu mobilele concepute de el, sub deviza „sens și esență", creațiile sale de ultimă oră fiind expuse printre obiectele sălilor destinate Evului Mediu și Renașterii, dar și a spațiilor destinate designului, totul într-o delicată simbioză artistică.

Bauhaus, veritabilă școală a interdisciplinarității, care dădea posibilitatea fiecărui elev și profesor nu numai să fie un specialist, ci și un artist în toată puterea cuvântului, capabili să influențeze domenii diverse, cum ar fi decorul mural, scenografia, designul, țesătura, ceramica, are drept cuvânt de ordine dominant reîntoarcerea la fundament. Culori primare, forme simple, drept garant al acelei științe de a face, departe de cultul figurii artistului, de a reîncepe totul de la zero și de a nu pierde niciodată simțul realității obiectuale, captivează în epocă și în deceniile ulterioare din ce în ce mai mulți creatori, care dau la iveală nebănuite posibilități de amplificare a fenomenului.

Desființând maniera clasică a școlii pe clase, Bauhaus a introdus atelierul ca formă de instruire: metal, sticlă, țesătură, sculptură, tâmplărie.

Exercițiile fizice, excursiile, sărbătorile, spectacolele fac parte componentă din programul educational al școlii. Exista un curs preliminar, obligatoriu, în care elevii deprindeau elementele universale ale artei. Elevii studiau forța materialelor (lemn, metal, țesătură) prin exerciții și analiza vechilor maeștri, totul pus într-o relație firească, alături de sensul formelor universale. Kandinski și Klee urmăreau, cu deosebită exigență, deprinderea noțiunilor de formă și culoare. După cursul preliminar, elevul avea posibilitatea să-și aleagă specialitatea, care se desăvârșea în ateliere, sub supravegherea unui artist și a unui artizan (gravură, ceramică, pictură murală sau pe sticlă, grafică, mobilier, sculptură). Obiectivul ultim rămânând arhitectura, care are tendința de a absorbi artele autonome, producții ale liberalismului modern. Bauhaus este de fapt un „cuvânt-valiză", rezultat din contopirea lui *Bauen* (a construi) și *Haus* (casă), creat tocmai în efortul de a uni într-un singur proces creativ arta și tehnica, meseriașul și inginerul, materialul și artistul creator.

Mies van der Rohe pe scaunul din tuburi metalice

Să parcurgem traseul atelierelor, conduse de meșteri pricepuți.

Atelierul de tâmplărie condus, mult timp, de însuși Gropius, a creat unicate, între ele, mobilele desenate pe când era elev de către Breuer. Aici s-au plămădit lucrări care, de la un primitivism expresionist ajung la originalitate funcțională a formei, dând naștere mobilelor și jucăriilor unicat, care marchează deceniile ce urmează, influențând nu numai ideatic ci și funcțional.

Atelierul de textile condus de un maestru al formelor, Georg Muche și o maestră a tehnicii, Helene Börner, a produs mult, îmbinând motivele folclorice cu compoziția abstractă, ceea ce a avut o puternică reverberație în creația textilă, reflectată mai departe în moda timpului.

Atelierul de metal condus de Schlemmer, Itten și Moholy-Nagy a dat la iveală cele mai cunoscute obiecte ale școlii. Amintim doar lămpile, serviciile de ceai și cafea. După 1929, s-a unit cu atelierul de mobilier, creând obiecte îndrăgite de public prin latura funcțională și aspect.

Atelierul de ceramică, cu un caracter primitivist și folcloric, a fost condus de Gerhard Mareks.

Atelierul de sculptură avea o secțiune de lemn și o alta de piatră, cu lucrări autonome sau care constituiau parte a lucrărilor de arhitectură, executate sub îndrumarea atentă a lui Itten, Schlemmer și Muche.

Atelierul de pictură murală a fost un obiectiv major al mișcării Bauhaus, prin integrarea la arhitectură. Sub îndrumarea lui Kandinski și Schlemmer, aici s-au executat lucrări pentru expoziția Bauhaus din 1923.

Extrem de activ a fost atelierul de imprimerie, grafică, tipografie, publicitate, condus de către Lionel Feininger, prin producerea de gravuri pe lemn, pe metal, litografii, având machete pentru o producție mare de afișe publicitare, cărți, coperți, invitații, logo-uri, concepute de către Herbert Bayer și Joost Schmidt.

Atelierul de teatru, în care scena era concepută ca un laborator al viitorului, a fost condus, printre alții, de Oskar Schlemmer. Aici experimentul era la el acasă...

Concepția expresionistului Lothar Schreyer era structurată pe un teatru hieratic. Ansamblul dansatorilor era mut, purtând costume abstracte, dinamica, totul având o componentă dramaturgică formală, contrastantă. Ulterior, de atelier s-a ocupat Schlemmer.

Atelierul de fotografie, organizat târziu, în 1929, este opera lui Hannes Meyer și apoi încredințat lui Walter Peterhans, se distinge printr-un formalism constructivist, prin jocul elementelor și al luminii, pe care-l găsim apoi în fotogramele lui Moholy-Nagy,

Clădirea Bauhaus din Dessau de Wlater Gropius

care mai târziu în America îl va introduce și în filmele sale, dintre care unele realizate color.

Atelierul de pictură pe sticlă a realizat vitraliile care reprezintă o parte importantă în filosofia primului Bauhaus și în profesoratul lui Itten. El va fuziona elementele vitrate odata cu pictura murală. Vitraliile lui Josef Albers demonstrează plăcerea unei glisări liniare și cromatice de la un expresionism istoricist catre un echilibru asimetric al compozițiilor sale abstracte.

Atelierul de arhitectură este ultimul dintre țelurile instruirii celor ce s-au perindat pe la Bauhaus și a început în 1927, în fruntea atelierului aflându-se Hannes Meyer, care-l succeda pe Gropius. Toți directorii au fost arhitecți, în plus ideea Bauhaus pune pe prim plan ideea promovării unei arhitecturi de ruptură, modernistă și totodată ratională.

Contrar legendei, arhitectura Bauhaus a ocupat mult timp un loc neglijabil în contextul general. În 1927, Hannes Meyer avea o mână de cursanți. Mai rău încă, realizările principalilor actori sunt rare, nesemnificative și oricum nebăgate în seamă.

O primă experiență construită este cea din 1926, la Dessau-Törten, servind pentru atelierele școlii, un al doilea șantier fiind casele-atelier ale maeștrilor, cu fonduri date de municipalitate, realizate după proiectele idilice ale lui Gropius. Suprafețele vitrate au fost un remediu pe care Gropius l-a aplicat sistematic, ca urmare a faptului ca în războiul din 1916 a supraviețuit vreo trei zile îngropat de viu sub ruine, fiind singurul supraviețuitor din compania sa.

A purifica aerul și a încuraja raporturile umane, iată cele două axe fundamentale care străbat Bauhaus-ul.

Bauhaus-ul a realizat introducerea unui nou mod de a gândi creația arhitecturală, deschizând artistului noi raporturi cu materia și experiența umană.

Bauhaus – cuvântul comprimat care pătrunde prin estetic în traiul individului, un spiriduș care însuflețește viața și o animă, un spirit care agită spiritele și idealurile de frumos și de mai bine ale adevăratei umanități.

În încheiere, trebuie amintit și chiar accentuat faptul că la Dessau, prin 1927-28, au fost în vizite de studii și doi ardeleni de mare valoare – pictorul și sculptorul Hans Mattis-Teutsch și pictorul și compozitorul Henrik Neigeboren, cunoscut sub numele de Henri Nouveau, ambii originari din Brașov.

Sud

Director fondator: Constantin Carbarău
Redactor șef: Vasile Grigore. **Senior editor:** Florentin Popescu
(tel.: 0246.270.633; 0720350555, revistasud@yahoo.com)
Colectiv de redacție: Ștefan Crudu (secretar general de redacție), Constantin Bărbuță, Constanța Crudu, Marian Grigore, Corneliu State, Gabriel Dragnea, Ciprian Necșuțu, Geanina Mehedințu
Prelucrare imagini: Mircea Paraschiv

Redacția și administrația:
Str. Partizani, nr. 41A, Bolintin Vale, județul Giurgiu

ISSN 1224-7367
PREȚ 5 lei

Concepție grafică:
Raluca Tudor

RAWEXCOMS
Editura RAWEX COMS SRL
ralucatudor2000@yahoo.com;
0720 773209

Tipar: Oscar Print

Revista Sud publică opiniile colaboratorilor săi oricât de diverse ar fi acestea.
Responsabilitatea pentru conținutul fiecărui text aparține, în exclusivitate, autorului.